

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA (2014-2020)

JAVASLATTEVŐ MUNKARÉSZ

Felelős tervező

Dr. Szlávik János

dékán, egyetemi tanár
Eszterházy Károly Főiskola

Vezető tervező

Dr. Kovács Tibor

tanszékvezető főiskolai docens
Eszterházy Károly Főiskola

2014. február

TERVEZŐK, SZAKÉRTŐK NÉVSORA

MEGBÍZÓI KONZULTÁCIÓ

Heves Megyei Önkormányzat részéről

Szabó Róbert
elnök, Heves Megyei Önkormányzat

Dr. Barta Viktor
megyei főjegyző

Oroján Sándor
elnök, Heves Megyei Közgyűlés Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága

Domján Róbert
osztályvezető, Területfejlesztési és Területrendezési Osztály

A KONCEPCIÓ KIDOLGOZÁSÁBAN RÉSZT VETTEK

Az Eszterházy Károly Főiskola részéről

Dr. Csáfor Hajnalka
Csugány Julianna
Dr. Patkós Csaba
Dr. Tánczos Tamás

A Károly Róbert Főiskola részéről

Dr. Bujdosó Zoltán
Dr. Dávid Lóránt
Dr. Dinya László

A Heves Megyei Területfejlesztési Ügynökség knKft részéről

Göndör J. Tibor
Dr Balassáné Besenyei Tímea
Telek Orsolya
Török Lilla Gabriella

Heves Megyei Önkormányzati Hivatal részéről

Szabó László
Mann Roland
Fejes Richárd Zsolt

A saját térképeket készítette

Dr. Pénzes János

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	3
1. Heves megye jövőképe – 2030	4
1.1. Alapelvek.....	4
1.2. Jövőkép.....	4
1.3. A megvalósításhoz vezető út	4
2. Célrendszer és a helyzetértékelés kapcsolata	5
3. Célrendszer	6
3.1. Átfogó célok leírása.....	7
1. átfogó cél: Komplex, integrált foglalkozás-intenzív gazdaság	7
2. átfogó cél: Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom	8
3. átfogó cél: Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet	9
3.2. Stratégiai célok leírása	11
1. stratégiai cél: Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” erősítése.....	11
2. stratégiai cél: Az Észak-hevesi térség természetközpontú fejlesztése.....	13
3. stratégiai cél: Dél-Heves és a Tisza-tó térségének helyi értékekre épülő fejlesztése	15
4. stratégiai cél: Kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés	18
5. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum	27
6. stratégiai cél: Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom	31
7. stratégiai cél: Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet	39
4. Horizontális elvek.....	46
5. A célrendszer koherenciájának vizsgálata.....	50
6. Heves megye térszerkezete	53
Térhasználati elvek:.....	56
7. A tervezési folyamat és társadalmasítás	56
8. A területfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	59
9. A koncepció üzenetei.....	61

1. Heves megye jövőképe – 2030

1.1. Alapelvek

A megye hosszú távú területfejlesztési koncepciójának fókuszában az a jövőkép áll, amelynek megvalósíthatóságát kívánatosnak, ambiciózusnak ugyanakkor reálisnak ítélik a társadalmi és gazdasági szereplők. Ehhez kiindulópontként szolgálnak a következő prioritások:

- mivel rendkívül összetett, nagy erőfeszítéseket igénylő és csak hosszútávon teljesíthető fejlesztési célokról van szó, célszerű a 2014-2020 közötti időszakon is túlmutató időtávot választani - ezért 2030 a jövőkép céldátuma
- a fejlesztési célok több ágazatot átfogó komplexitása mellett az egyes társadalmi rétegek, illetve térségek közötti növekvő egyenlőtlenségek csökkentése érdekében figyelembe kell venni a területi differenciáltságot – ezért szerepelnek területi és komplex stratégiai célok egyaránt
- vannak térségek, ahol a versenyképesség megalapozásához először a térség élhetőségét kell biztosítani, amelynek feltétele a humán-, a társadalmi-, a gazdasági- és a természeti tőke megfelelő szintjének és arányainak megteremtése – ezért a horizontális célok átfogják mind a négy felsorolt tőke terén a térségenként differenciáltan megvalósítandó feladatokat
- figyelembe kell venni az Európai Unióban szokásos alapelveket, melyek egyben a fejlesztési program megvalósíthatóságát és a megvalósítás módját is meghatározzák – ezért a következő alapelvek kiemelten érvényesítendőek:
 - fenntartható fejlődés (csak hosszútávon fenntartható, társadalmi – gazdasági - környezeti szempontból kiegyensúlyozott, hosszútávon az önfinanszírozás megvalósítására képes, illetve arra esélyes fejlesztések célozhatók meg)
 - esélyegyenlőség (a megvalósítandó fejlesztések kedvezményezettje lehet a társadalom minden csoportja, annak érdekében, hogy az etnikai, nembeli, vallási, politikai nézetek szerinti és jövedelmi különbségek ne akadályozzák a megye lakosainak személyes fejlődését, gazdagodását, szociális érvényesülését, jól-létét)
 - partnerség (a fejlesztési program a megye szereplőinek összefogását, közös mozgósítását feltételezi, közös célok megvalósítására vonatkozik; a program megvalósítása során alapvető szükséglet a központi, a különböző szintű helyi intézmények, szervezetek, valamint a magán szféra együttműködése)
 - adicionalitás (a fejlesztési program bevonja a megyében mozgósítandó saját erőt is, hiszen a hosszú távú cél elsősorban olyan programok támogatása, melyekben a kedvezményezettek saját forrásaikhoz adcionálisan kapják a támogatást)

1.2. Jövőkép

A fentieket és Heves megye adottságait alapul véve a következő jövőkép fogalmazható meg:

„Heves megye a megfelelően képzett és képezhető, egészséges humán tőkére támaszkodó, innováció-orientált, versenyképes és kiszámíthatóan fejlődő gazdaságával, természeti erőforrásainak fenntartható használatával és társadalmi erőforrásainak, közösségeinek folyamatos fejlesztésével, munkahelyek teremtésével és egyre javuló közbiztonságával 2030-ra a nemzetgazdaság fontos szereplőjévé válik.”

Ennek a jövőképnek az elérését megvalósító program szlogenyszerűen az alábbi módon fogalmazható meg: **HEVES MEGYE MAGYARORSZÁG HARMONIKUSAN FEJLŐDŐ, ÉLHETŐ MEGYÉJE.**

1.3. A megvalósításhoz vezető út

A fentiekben megfogalmazott jövőkép megvalósítása érdekében a megye számára az alábbi három átfogó, illetve négy komplex és ezek területileg differenciált megvalósításához kapcsolódva három területi stratégiai cél fogalmazható meg.

Mindezeket a stratégiai célokat tíz horizontális célkitűzés támogatja meg, amelyek együttesen a fejlesztésekhez szükséges gazdasági-, humán-, társadalmi- és természeti tőkét hivatottak folyamatosan, növekvő mértékben és egymással harmonikusan összehangolva biztosítani.

Egyértelművé vált, hogy új minőségi szakaszhoz érkezett a megye fejlődése. Ebben a szakaszban folyamatosan bővíteni kell az infrastrukturális és intézményi szolgáltatásokat, ám ezek mellett jelentősen fejleszteni szükséges a termelés és az életkörülmények színvonalát emelni képes tényezőket. Az erőforrásokból egyre nagyobb hányadot kell fordítani a lakosság életkörülményeinek, egészségének javítására, ezen belül a képzés és oktatás színvonalának fejlesztésére, a környezet állapotának javítására, a település és térségek értékeinek megóvására, az emberi lakókörnyezet minőségét meghatározó tényezők megújítására. Egyidejűleg meg kell állítani térségek és társadalmi rétegek leszakadását, ösztönözni kell a

gazdasági bázis megújítását szolgáló, az innovációs folyamatok terjedését segítő tevékenységek és szervezetek letelepedését.

2. Célsrendszer és a helyzetértékelés kapcsolata

A helyzetértékelő munkarész közgyűlési meg tárgyalását követően folytatódott a tervezői munka. Elemzésre került a SWOT analízis, illetve a cselekvési területek mélyebb összefüggései a problémafa módszerrel. Az ennek keretében feltárt problémák, illetve mélyebb okok a következő témacsoportok köré szerveződtek:

- KKV-k alacsony versenyképessége
- Erőforrások gyenge kihasználtsága
- Mezőgazdaság alacsony versenyképessége
- Fejlesztésre szoruló turisztikai termékínálat
- Kedvezőtlen társadalmi-környezeti állapot
- Kedvezőtlen demográfiai helyzet, társadalmi feszültségek
- Épített környezet rossz minősége
- Gyenge infrastruktúra

A tervezési folyamat során közel 30 területfejlesztési partner mutatta be jövőképét, fejlesztési elképzeléseit. Mindezek feldolgozást követően célfa felállítására került sor, melyben megoldási javaslatok kerültek megfogalmazásra. Ezek szintetizálását követően meghatározásra kerültek a megoldáscsoportok, melyek továbbgondolásából születtek meg a komplex célok.

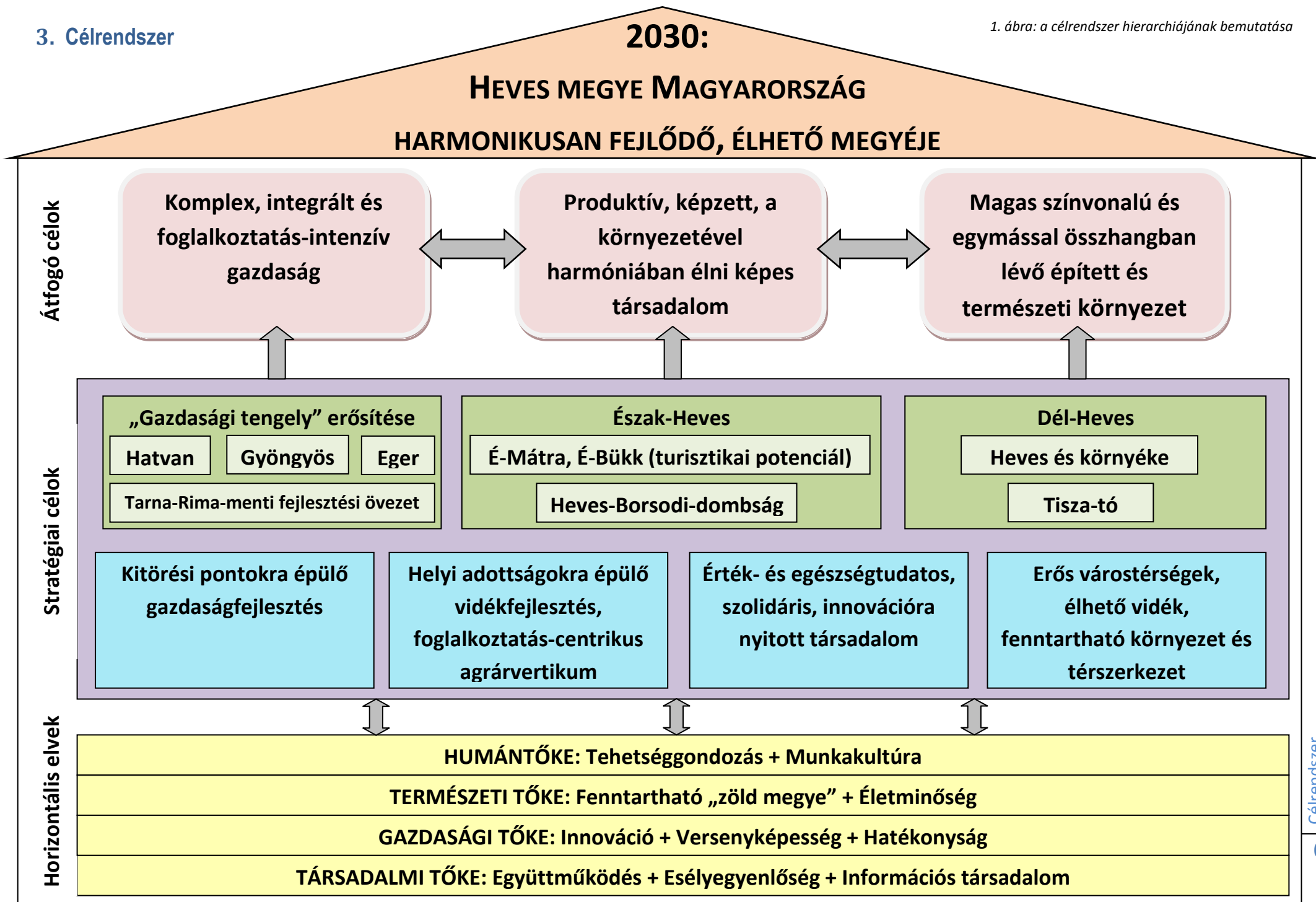
A területi célok meghatározásához összevetésre kerültek a helyzetértékelés során kidolgozott tematikus térképek, a megyei területrendezési terv térképi állománya, valamint az Országos Fejlesztési és területfejlesztési Konceptióban bemutatott térképek, térszerkezeti irányelvek. Mindezekből az a következtetés volt levonható, hogy a megye három főbb területegységre bontható, melyek eltérő fejlesztési programcsomagot igényelnek:

- a megye középső része foglalja magában a legjelentősebb vállalkozásokat, itt koncentrálódik a lakosság többsége, alapvetően városias térség, jelentős innovációs potenciállal.
- a megye északi része hegyvidéki jellegéből adódóan elzártabb, társadalmilag hátrányos helyzetű térség, jelentősebb számú alacsony lakosság számú településsel, kiemelkedő természeti, turisztikai és táji adottságokkal,
- a megye déli része szintén hátrányos helyzetű járásokat foglal magában, jobb elérhetőséggel, de a klímaváltozásnak jobban kitett, illetve egykori iparát veszített térség, viszont a Tisza-tó mint komplex fejlesztési terület kitörést jelenthet.

Az egyes területi prioritások meghatározásánál beépítésre kerültek a területileg érintett partnerek javaslatain túl a helyzetértékelés során bemutatott a közvéleményt formálók megkérdezésén alapuló fejlesztési elképzeléseket.

3. Célszisztéma

1. ábra: a célszisztéma hierarchiájának bemutatása

3.1. Átfogó célok leírás

1. átfogó cél: Komplex, integrált foglalkozás-intenzív gazdaság

Tartalma:	Heves megye versenyképességének erősítéséhez és gazdasági felzárkózásához elengedhetetlen tényező a rendkívül alacsony foglalkoztatási ráta emelése. Ezt egyrészt a gazdaságilag fejlett területek tekintetében megfelelő infrastruktúrával rendelkező, magas hozzáadott értékű munkahelyek létesítésével lehet megoldani, valamint elő kell segíteni a K+F+I gazdasági tevékenységet végző KKV-k letelepedését, illetve fejlődését. Másrészt, az északi és déli gazdaságilag fejletlen, munkahelyhiányos területek foglalkoztatottságának érdekében, képzettségi és mobilitási állapotokra tekintettel, rövid és középtávon meg kell találni a kisebb hozzáadott értékkel rendelkező, betanított- és segédmunkára, közmunkára épülő közérdekű, szolgáltató tevékenységek fejlesztési lehetőségeit is. A közfoglalkoztatás azonban csak akkor lehet ideális eszköz, ha szociális problémák enyhítésén túl nemzetgazdaságilag is érezhető, valós igényekre alapuló, értékteremtő tevékenységeket helyez előtérbe, elősegítve ezzel a közfoglalkoztatottak munkaerő-piaci integrációját. A mai kialakult helyzet, minden bizonnyal a viszonylag magas munkanélküliségi rátával rendelkező településeket negatívan érinti, amelyre a szükséges és lehetséges módon kell intézkedéseket tenni. Az önkormányzatoknak a közfoglalkoztatás lehetőségét minden arra jogosultnak biztosítani kell. Heves megye társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatósága érdekében célunk a megye húzó ágazataiban, mint a gép-, és műszeripar, az informatika, az idegenforgalom, a szőlészet és borászat területén felmerülő munkaerő igények minél teljesebb kielégítése. A megfelelő számú és minőségű munkahelyek biztosításához a külső források, befektetések térségbe való vonzása, illetve a befektetés-ösztönzés erősítése szükséges. A hátrányos helyzetű térségek versenyképességét növelheti a szabad vállalkozói zónák nyújtotta kedvezmények kihasználása. A 27/2013. (II. 12) Korm. rendelet szerint a szabad vállalkozási zónákban működő, valamint betelepülő vállalkozások, az alaptámogatáson és a kiegészítő támogatásokon kívül többlettámogatást igényelhetnek. A szabad vállalkozási zónában működő, valamint betelepülő vállalkozások fejlesztési, beruházási, adópolitikai, foglalkoztatáspolitikai kedvezményeket vehetnek igénybe, ezzel elősegítve a gazdasági fejlődést és a foglalkoztatás növelését. A valós és jelentős foglalkoztatás bővítést a versenyszféráról lehet várni, mely részben befektetés ösztönzéssel valósulhat meg, illetve a vállalkozói-szellem javítása hozhat pozitív eredményt. Ehhez javítani kell a vállalkozói ismereteket és a felsőoktatást közelebb kell hozni a vállalkozásokhoz. A munkaerőpiac kínálati oldalát tekintve előtérbe kell helyezni az aktivitás növelését, a munkaerő piaci igényeknek megfelelően biztosítani szükséges a piacképes tudással rendelkező munkaerőt az általános, közép és felsőfokú oktatási intézmények infrastruktúrájának fejlesztésével, szakképzések bővítésével, új felnőttképzési modellek bevezetésével. Meg kell teremteni a munkaerőpiac keresletének és kínálatának szinergiáját, hogy a képzések megfeleljenek a munkaerőpiac valós igényeinek. A hátrányos helyzetű, munkanélküli lakosság korlátozott lehetőségei miatt kiemelten fontos, hogy segítsük a munkaerőpiacra való belépésüket és tartós beilleszkedésüket, valamint különböző képzésekkel segítséget nyújtani az első szakma megszerzéséhez. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében kiemelt célkitűzés a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű egyének széleskörű, speciális, személyre szabott felkészítő programokkal történő támogatása, mellyel elősegíthetjük a társadalmi csoportok közötti és a területi különbségek csökkentését. A foglalkoztatás és aktivitás növelése érdekében nagy hangsúlyt kell fektetni az álláskeresés ösztönzésére, vonzóvá kell tenni a munkát az inaktívak számára, illetve lehetőséget kell teremteni az újrakezdésre. A munkaerő-piaci esélyek javításának fontos eszközét jelentik továbbra is a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását ösztönző járulék-kedvezmények. Ilyen kedvezmény illeti meg a pályakezdőket, a gyes/gyedről visszatérőket, valamint a tartós munkanélkülieket - kiemelten az 50 éven felülieket foglalkoztató munkaadókat. Foglalkoztatási lehetőségek bővítése - Munkaintenzív ágazatok fejlesztése – mezőgazdaság, feldolgozóipar – különös tekintettel a foglalkoztatási gondokkal küzdő térségekre - Technológia-intenzív (spin-off) kisvállalkozások létrehozásának támogatása - Nemzetközi és hazai exportképes nagyvállalatok térségbe vonzása: Befektetés-ösztönző eszközök kialakításával, beszállítói rendszerek fejlesztésével, üzleti szolgáltatások körének bővítése, kiemelt turisztikai attrakciók fejlesztése. - Gazdasági infrastruktúra kiépítése - Új termelőkapacitások létrehozása
-----------	--

2. átfogó cél: Produktív, képzett, a környezetével harmóniában élni képes társadalom

Tartalma:

Az országos tendenciával párhuzamosan Heves megyében is megfigyelhető a születések számának folyamatos csökkenése. A **népesedési folyamatok az országos adatokhoz képest is nagyon kedvezőtlenek**. Ezt a változást tükrözi a házasságkötések számának nagyarányú visszaesése, a válások számának emelkedése, az első szülésnek a női életpálya későbbi szakaszába való elhalasztása, az egyedülállók arányának növekedése. Célunk a népességszám növelése, a gyermekek születésének ösztönzése. A jelenlegi romló tendencia megállítása, visszafordítása csak **a családok megerősítésével, a gyermekvállalás feltételeinek javításával** lehetséges, ehhez azonban elengedhetetlen egy perspektivikus, kiszámítható, biztos jövőkép biztosítása a fiatal generáció számára.

A megye népességének az országosnál nagyobb hányada sorolható a szegény rétegbe, és társadalmi szinten is **érzékeny a különbségek növekedése az egyes rétegek és térségek között**. A jövedelmek és az életkörülmények a legrosszabbak a megye északi és déli rurális peremterületein. Itt az életszínvonal, az iskolázottsági szint, a várható élettartam, a közművesítettség, a lakások komfort fokozata jóval alacsonyabb, magas a gyermekkorúak, a munkanélküliek, a szociális támogatásra szorulóak száma, a halálozási arány. Ezen periférikus területeken az elnéptelenedés, elöregedés fokozottabban figyelhető meg, a képzett fiatalok jelentős számban migrálnak a gazdasági tengely irányába, vagy hagyják el a megyét, az országot.

A **társadalmi felzárkóztatás** és a társadalmi **szolidaritás** Heves megyében kiemelt célként jelenik meg mind a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, mind a fogyatékos személyek tekintetében. Az **eredményes integráció** elképzelhetetlen a különböző társadalmi (felzárkóztató) programok és szociális szolgáltatások nélkül, ugyanakkor a sikerhez szükség van minden fél tevőleges és aktív közreműködésére. A megye kulturális örökségének fontos eleme a **nemzetiségi sokszínűség**, melynek megőrzése a helyi identitás erősítését is segíti.

Az **oktatás** (köz-, szak- és felsőfokú oktatás) fejlesztésével mindenki számára meg kell teremteni a minőségi tudás elérését, a készség, képesség fejlesztésének a lehetőségeit. A megye településein élő és felnövekvő **generációk helyben tartásának és társadalmi felzárkóztatásának** kiemelten fontos záloga a munkaerőpiacon jól eladható képzettség megszerzésének lehetősége. Ennek érdekében a megye kiemelkedően fontosnak tartja, hogy támogassa és összehangolja a képzésben mutakozó hiányosságok és anomáliák felszámolását mind az ipar, mind a szolgáltató szektor, mind pedig a mezőgazdaság igényeinek megfelelően.

Fontos a **népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodásának elősegítése**, a közép- és az alsó- közép-osztály, valamint a közösségek és családok megerősítése, a nemzeti, közösségi és egyéni felelősségvállalás és értékátadás.

A mai társadalmi viszonyok között gyengének értékelhető a helyi közösségek, a **civil szféra** szerepvállalása, aktivitása és érdekérvényesítő képessége Heves megyében is. Mindez sok esetben visszavezethető az önszerveződés igényének hiányára, az egyének anyagi forráshiányára, a hajszolt életmód miatti idő- és energiahányra. A civil kezdeményezéseken alapuló **közösségek önszerveződő ereje**, az önkéntesség, a közös ügyekért való közös együttműködés ugyanakkor jelentős kiaknázatlan erőforrást jelenthetnek a társadalom megújításához. Ehhez azonban meg kell teremteni a civil szervezetek működésének, valamint az állami támogatások felhasználásának átláthatóságát, valamint elérni, hogy növekedjen az egyének esetében a szabadon - köztük civil célokra - felhasználható jövedelem és szabadidő nagyságának aránya.

A településeken növekszik a beépített területek aránya, megfigyelhető a lakosság és a gazdaság adott térséget érintő környezeti terhelése, melyet a környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése hivatott ellentételezni. A tartós munkanélküliség sújtotta térségekben előfordul környezeti károkozással is járó bűnözés. A környezet fontossága egyre nagyobb helyet kell, hogy kapjon az elsajátítandó értékek között. Fontos a **környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése a környezeti nevelés, szemléletformálás, fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások, illetve a környezeti információkat biztosító rendszerek támogatásával és pályázati forrás biztosításával**. Kiemelt cél megteremteni a természeti erőforrások fenntartható hasznosítását, a környezeti értékek védelmét, a kiegyensúlyozott, egészséges élhetőbb környezet feltételeit. Cél a hosszú távú gazdasági potenciált és életfeltételeket biztosító természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése, az erőforrások megőrzése a jövő generációk számára mind mennyiségben, mind minőségben, az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása, a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.

3. átfogó cél: Magas színvonalú és egymással összhangban lévő épített és természeti környezet

Tartalma:	Heves megye természeti, kulturális értékeinek és épített környezetének egyedülálló elemei kiemelkedő vonzerővel bírnak nemcsak országos, hanem nemzetközi viszonylatban is, ezért megóvásuk és harmóniájuk megteremtése a megye társadalmi, gazdasági fellendülése érdekében a jövőben is alapvető célkitűzéseink között szerepel. A megye főbb épített örökségi értékeit képezik a települések műemlékei, így többek között Eger város építészeti emlékei (az egri vár, az Érseki Palota, az egri Barokk Belváros, a bazilika, líceum, templomok), várak (Sirok, Kisdána), népi építészet emlékei (lakóházak, tájházak), községi templomok (pl. szilvásvárad körtemplom, feldebrői altemplom, belapátfalvai apátsági templom) valamint kastélyok (Hatvan, Gyöngyös, Tarnaméra, Noszvaj, Erdőtelek). Az épített környezet azonban túl kell, hogy mutasson a műemlék és nem műemlék jellegű épületeken. Egyedi, jelentős értéket képviselő kulturális és épített örökséggel és hagyományokkal rendelkezünk, amelyek népességmegtartó, társadalmi kohéziót és felzárkózást elősegítő, és társadalom-, illetve gazdaságfejlesztő szerepe igen jelentős potenciálunk. Építészeti emlékeink ápolása nemzeti identitástudatunk egyik záloga. Műemléki épületeink rekonstrukcióját, állagának megóvását folyamatos rehabilitációval szükséges biztosítani. Törekedni kell történelmi emlékeink megőrzésére, bemutatására, eredeti vagy új, innovatív funkcióval történő hasznosítására (pl. az Eger Vár új szemléletű megújítása, a végvári élet bemutatása.). A műemlékek állagmegóvása és lehetőség szerinti felújítása érdekében a főbb műemlék-tulajdonosok (egyházak, önkormányzatok, kincstár) összefogása indokolt. Emellett a jövőben uniós pályázati lehetőségek is elősegíthetik a műemléki jellegű épületek felújítását. Nagy hangsúlyt kell fektetni a megye vonalas infrastruktúrájának fejlesztésére, ezen belül is a megye északi és déli útszakaszainak a Hatvan-Gyöngyös-Eger tengelyre történő rácsatlakozására, a városokat elkerülő utak kiépítésére, a településeket összekötő közúthálózat korszerűsítésére, a közösségi közlekedés feltételeinek javítására, valamint intermodális csomópontok létrehozására. Kiemelt jelentőséget kell tulajdonítanunk a települések, településrészek rehabilitációjának, arculatuk javításának is. A települések leromlott állapotú településközpontjainak, településrészeinek, közösségi, közművelődési tereinek rehabilitációjához szintén pályázati források biztosítása szükséges a célból, hogy építészeti, kulturális értékeinket megőrizhessük, településeinket szebbé, vonzóbbá varázsoljuk, táji, tájképi jellegzetes értékeinket megőrizzük. Támogatni kell a településeket saját környezetük fejlesztése érdekében a rendezett környezet kialakításában. Törekedni kell a zöldfelületek növelésére, folyamatos gondozására, parkok felületének növelésére, temetők, sírkertek, sportpályák rendben tartására. Az épített környezet korszerűsítése tekintetében kiemelt hangsúlyt kell fektetni az épületenergetikai szempontok érvényesítésére, energiahatékonysági korszerűsítésekre, arra, hogy a tartós anyagokból épített épületek hosszú távon anyag-és energia megtakarítást eredményezzenek, megelőzve a fölös hulladékkepződést és az energiapazarlásból eredő környezeti terhelést. Az épületek szigetelésénél nem szabad takarékoskodni, mert hosszútávon ez anyag-és energia megtakarítást eredményez. További fontos szempont a hatékony hulladékgazdálkodás (kevesebb hulladéktermelés, több komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés arányának növelése), a helyi anyagokat használó, környezetbarát épületek előtérbe helyezése, valamint energia hatékony eszközök használata, ahol csak lehet, a gépi munka emberi munkával történő kiváltása. Heves megye nemzetközi szinten is kiemelkedő természeti erőforrásokkal, értékekkel rendelkezik. Heves megye a Bükk Nemzeti Park, a tájvédelmi körzetek, természeti emlékek, természetvédelmi területek, ex lege védett értékek, NATURA 2000 és egyéb védett, természeti területek és értékek védelmére, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzésére valamint az országos ökológiai hálózat megyei elemeinek fejlesztésére – az ökológiai és táji adottságok figyelembevételével - kiemelt hangsúlyt kell, hogy fektessen. Növelni kell a helyi védelem alá vonható – magán- és önkormányzati tulajdonú – természeti területek, értékek számát, a védetté nyilvánított területek nagyságát. Megyénk védett értékeinek felkutatása, megőrzése, fenntartása, természetvédelmi kezelésük ösztönzése és széles körben történő megismertetése kiemelt feladat, melynek érdekében különböző bemutató helyek, tanösvények, vadas parkok kialakítása javasolt. Ehhez pályázati források vagy területalapú támogatások igénybevétele szükségeltetik. A megye kedvező táji adottságainak (tájszerkezetének és karakterének) megőrzésével törekedni kell a természetes és természet közeli élőhelyek megőrzésére, a tájidegen, inváziós fajok terjedésének visszaszorítására, ökológiai viszonyoknak megfelelő, honos fajok alkalmazására, tájsebek rekultivációjára, a kedvező tájkaraktert őrző termelés, kereskedelem és egyéb szolgáltatások erősítésére, valamint egy működőképes ökológiai rendszer és fenntartható ökoszisztéma kialakítására és megőrzésére.
-----------	---

	A természeti környezet megóvása érdekében a megye víztestjeinek jó ökológiai állapotba hozatala, ezek megőrzése, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény értelmében az erdőállományok védelmi (talaj-, víz- és biológiai sokféleség védelme) funkcióinak erősítése, a tartamos, fenntartható, az állami- és magántulajdonú erdők vonatkozásában egységes erdőgazdálkodás, az illegális fakitermelések visszaszorítása, ezzel egyidejűleg az erdőszávok kiszélesítése, védőerdők telepítése komoly előrelépést jelenthet. Adott természeti, környezeti viszonyoknak megfelelően tudatos környezettechnológia, a megye barnamezős területeinek hasznosítása, új funkciókkal való ellátása, a zöldmezős területek felhasználásának minimalizálása, a települési zöldterületek védelme, a legjobb elérhető technikák alkalmazása, környezetközpontú irányítási rendszerek alkalmazása, ipari ökoszisztéma kiterjesztése továbbá épületek és létesítmények tájba illesztése környezetvédelmi szempontból elengedhetetlen. A természetvédelmi nevelés (pl. erdei iskoláztatás, jeles „zöld” napok iskolai programjai) közösségépítő ereje a fiatalabb generációk településekhez való kötődése szempontjából kerülhet előtérbe, már fiatal korban elősegítheti a környezettudatos gondolkodást, s ezáltal azt, hogy a környezetvédelem a jövőben a gazdálkodás szerves részévé váljon, s egymást kiegészítve és erősítve teremtsenek komplex egységet. Térségünk energiahordozók tekintetében jól ellátott, jelentős szénvagyonnal (lignit), fa alapanyaggal, mezőgazdasági hulladékkal rendelkezik, amelynek hasznosítása továbbra is jelentős kihívást, potenciált hordoz magában. Megyénk régészeti lelőhelyek tekintetében is gazdagnak mondható. Az építkezések, útépitések előtti kötelező régészeti feltárás rendkívül sok, korábban ismeretlen lelőhelyet hozott napvilágra, ezek feldolgozása és a további lelőhelyek feltárása érdekében továbbra is források, erőforrások biztosítása szükséges. A fentiekben megfogalmazott célok a sokszínű és változatos adottságainkra való tudatos építkezést, az épített és természeti környezet harmóniájának és ezáltal a környezetvédelem és gazdaságfejlesztés ésszerű egyensúlyának megteremtését kell, hogy szolgálják (például: agrár-környezetgazdálkodás, melynek keretén belül az adott terület mezőgazdasági hasznosítása teljes mértékben alkalmazkodik táji adottságokhoz). Fontos, hogy – a helyi sajátosságokhoz való idomulás, a helyi növényzet, természeti adottságok és terepi viszonyok lehető legkisebb mértékben történő változtatása, rongálása mellett – a két, egymással sokszor éles ellentétben álló érdek összhangba kerüljön
--	--

3.2.Stratégiai célok leírása

1. stratégiai cél: Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” erősítése

Tartalma:

Heves megyét kelet-nyugati irányban átszelő **Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely”** része az Észak-magyarországi régió térszerkezeti gerincének. A fejlettségi tengelyhez tartozó kistérségek gazdasági súlya meghatározó, ami abban is megmutatkozik, hogy míg a lakosok 68,6 %-a él a hozzájuk tartozó településeken, addig ebben a három kistérségben működik a megyei összes befektetett saját tőke 90 %-a és ezzel összefüggésben itt realizálódik a hozzáadott érték 89,7 %-a is.

A megye középső sávjában húzódó, az országos közlekedési infrastruktúra-hálózatok tengelye és azok csomóponti térségei, a Hatvan és Gyöngyös városias települési környezete, Kál-Kápolna-Kompolt térsége, valamint az Eger-Füzesabony településhálózati csomópont alkotják az Alföld és a hegyláb menti településláncolat tagjait. Ezen térségben az átlagos településméret lényegesen nagyobb, mint Heves megye északi és déli területein, így egyben a megye három legnépesebb városa és vonzáskörzete alkotja a gazdasági tengely magterületeit. Ez az intenzív használatú tengely a megye gazdasága és foglalkoztatása, intézményrendszere szempontjából egyaránt meghatározó – bár távolodva a budapesti agglomerációtól kelet felé haladva logisztikai hátrány sújta –, ezért Heves megye fejleszthetőségét, terhelhetőségét ez határozza meg. Itt koncentrálnak az utak, az M3-as autópálya (Helsinki közlekedési folyosó része), a vasutak, a megye nagyobb városai, a lakosság több, mint kétharmada, valamint az itt meglévő feldolgozóipari gyártási tapasztalatokra építve itt települtek le a jelentősebb területi igényű, nagyrészt zöldmezős beruházásokkal a tőkeerős, főleg külföldi tulajdonú vállalkozások.

A Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” mai térségi és gazdasági helyzetének fenntartásához, megerősítéséhez elengedhetetlen a **közlekedési infrastruktúra összehangolt fejlesztése**. A közlekedésfejlesztés terén szükséges az elérhetőség, a fenntartható közlekedés, az eszközállomány, valamint a logisztika összehangolt fejlesztése. A tengelyhez tartozó városok gazdaságélénkítésének alapja az elérhetőség javítása, így még a **hiányzó gyorsforgalmi úthálózati kapcsolatok** (Eger-Füzesabony közötti M25-ös út) **szakaszos** – 251. számú Maklár-Andornaktálya elkerülő út 10 km-es, valamint a 2501-es összekötő út 2,5 km-es hosszban történő – **fejlesztése, kiépítése** mellett biztosítani kell a megyén belüli **észak-déli irányú közlekedési kapcsolatok erősítését**, a szomszédos megyék gazdasági térségeinek jobb megközelíthetőségét, valamint fejlesztési forrásokat kell koncentrálni a **leromlott állapotú és gyorsan értékét veszítő országos úthálózathoz tartozó szakaszok felújítására**. Fontos célkitűzés – különösen a megyeszékhely tekintetében - a megfelelő elkerülő, tehermentesítő úthálózat kiépítése. A fejlettségi tengelyhez tartozó települések esetében fontos feladat a belterületi utak korszerűsítése, a magasabb rendű úthálózat rekonstrukciója.

Erősíteni kell a közösségi közlekedés versenyképességét az egyéni közlekedéssel szemben mindkét közlekedési alágazat (menetrend szerinti autóbusz, vasút) területén. A közúti közösségi közlekedés terén fejlesztésre szorulnak a kritikus állapotú 4 és 5 számjegyű útszakaszok, a megállóhelyek és fordulóhelyek (öblösítés, kiemelt szegélyű peron), a P+R, B+R parkoló kialakítása, valamint kiemelt jelentőségű a két alágazat közötti **intermodális csomópontok létrehozása** (Eger, Gyöngyös). Vasúti szempontból fejlesztésre szorul az erősen leromlott pályaállapotú 80. sz. (Hatvan-Szihalom) fővonal, mely veszélyezteti az ütemes közlekedés és a csatlakozás gerincét képező kör IC rendszer fenntarthatóságát, valamint fiatalításra szorul a regionális és interregionális közlekedésben használt járműpark, hiszen a 30 évnél idősebb személykocsik a mai igényeknek nem képesek megfelelni.

A Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” versenyképes gazdaságának megőrzéséhez és fejlődéséhez nélkülözhetetlen a jelenleg is itt koncentrálódó **innovációs potenciál fejlesztése**, a **vállalkozói aktivitás növelése** a kis- és középvállalati szektor helyzetének javítása érdekében. A K+F+I folyamatok tervezett fejlesztése a gazdasági tengely innovációs potenciáljának és teljesítményjavításának alapvető feltétele. A „gazdasági tengely” mentén letelepedett **exportképes multinacionális és hazai cégeknek** (pl. ZF Hungária Kft., Robert Bosch Kft., SBS Szerelő Javító és Szolgáltató Kft., Sanatmetal Kft., Detki Kéksz Kft., HESI Kft, stb.) **kulcsszerepet kell játszaniuk az innovációs együttműködésekben és törekedni kell a helyi kis- és középvállalatok innovációs tevékenységének beindítására, vagy a már meglévő továbbfejlesztésére**.

Az innovációs kapacitás bővítéséhez, térbeli terjedéséhez szükség van a két tudásközpont (Eszterházy Károly Főiskola, Károly Róbert Főiskola), **valamint a vállalkozások és K+F szolgáltatók együttműködésének javítására**, az innovációs eredmények alkalmazására törekvő kapcsolatok bővítésére. Fontos feladat az elméleti kutatások gyakorlati termelésbe való „becsatornázásának” a

	megteremtése, erősítése. A „gazdasági tengely” mentén működő nemzetközi és hazai cégek itt-tartása a térség gazdasága szempontjából (termelés, adók, foglalkoztatás, export, stb.) kiemelt jelentőségű feladat, hiszen az itt felhalmozott és kiépített műszaki rendszerek hosszú távon a fejlődési folyamatok motorjaként tudnak működni. A már letelepedett nemzetközi cégek megtartása, valamint az új letelepedések ösztönzése érdekében erősíteni kell a hazai és helyi beszállítói együttműködéseket, partnerhálózati rendszerek kiszélesítését (pl. fejlesztésben részt vevő szállító, rendszerbeszállító beszállítóinak felkutatása, stb.). A hazai és helyi beszállító hálózat erősítése különösen hangsúlyos kell, hogy legyen az ipar (gépipar, járműipar, stb.) és a kereskedelem (élelmiszeripar, stb.) tekintetében. A Hatvan-Gyöngyös-Eger tengely logisztikai és ipari parkjaiban, iparterületein már letelepült, illetve letelepülő vállalkozások fejlődéséhez, bővüléséhez nélkülözhetetlen a meglévő és potenciális telephelyek infrastrukturális fejlesztésének biztosítása, valamint a munkaadók igényeinek megfelelő munkaerő biztosítása (munkaerő-piaci igényekhez igazodó iskarendszer, ezen belül a beiskolázási keretszámok munkaadói szempontok szerinti befolyásolása, felnőttképzés jelentőségének növelése). A térség fő húzóágazati továbbra is az energiatermelés, a gépipar, feldolgozóipar és az élelmiszeripar maradt, emellett a természeti erőforrások helyi kihasználása, a környezetipar lehet a foglalkoztatás bővítés egyik lehetséges megoldása. A kis- és középvállalkozások szerepe a foglalkoztatás területén kiemelkedő. A „Tarna-Rima-menti Fejlesztési Övezet” (Füzesabony és Kál-Kápolna-Kompolt településhálózati csomópont) kedvező közlekedés-földrajzi adottságainak köszönhetően jelentős fejlesztési potenciállal rendelkezik a „gazdasági tengely” térségben, hiszen vasúti fővonal mentén fekszik és közvetlen le- és felhajtási lehetőséggel rendelkezik az M3-as autópályára. A tengely már zsúfoltabb ipari területei mellett, de azokhoz is elérhető közelségben, ezen települések kedvező célterületei lehetnek az újonnan letelepedő, vagy bővítést tervező vállalkozásoknak, különös tekintettel a helyváltoztatási szolgáltatások (pl. szállítmányozás) vagy a logisztikai tevékenységek számára. Csökkenteni kell az energiamport függőséget, prioritást kell kapnia a helyi ásványvagyon rentábilis kitermelésének és hasznosításának. A térség energiahordozók tekintetében jól ellátott, jelentős szénvagyonnal, fa alapanyaggal, mezőgazdasági hulladékkal rendelkezik, melynek jövőbeni hasznosítása jelentős potenciált hordoz magában. A kereskedelemfejlesztés területén fontos célkitűzés, hogy az itt működő multinacionális, illetve hazai élelmiszer és vegyes kereskedelmet bonyolító láncok tekintetében erősítsük a helyben megtermelt áruk értékesítésének lehetőségét. A Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” térségében – köszönhetően egyedülálló természeti, kulturális és épített környezeti adottságainak (Mátra, Bükk, Eger, jelentős termál- és gyógyvíz-készlet) – kiemelkedő a turizmus jelentősége. A térség kiemelkedő desztinációja Eger, mely nemzetközi és országos vonzerőkkel, turisztikai potenciállal bír. Fontos célkitűzés a megyeszékhely idegenforgalom területén elért súlyának megőrzése, növelése a természeti és kulturális értékeken alapuló termékkínálat fejlesztésével, komplexitásának és attraktivitásának növelésével. A térség termál és gyógyvizekre épülő szolgáltatásai mind a hazai, mind a külföldi vendégek irányába jelentős fejlesztésekre szorul, különösen fontos feladat a gyógyvizeinkre épített egészségipar pozicionálása, felhasználva a rendelkezésre álló gyógy tényezőket a mozgásszervi- és érbetegségek rehabilitációjában. Az idegenforgalom számára a Mátra – mint hazánk legmagasabb hegysége – által nyújtott üdülési-rekreációs lehetőség értékelhető, „kapuvárosával” Gyöngyössel együtt különösen kedvezőnek. Az aktív pihenés lehetőségeinek bővítése területén a Mátra és a Bükk hegységet feltáró, keresztül szelő kerékpárút fejlesztésében nagy lehetőség rejlik. Komoly turisztikai tényezőként kell számításba venni a Hatvan város által megkezdett és tervezett turisztikai beruházások (pl. Barokk belváros turisztikai attrakcióinak és szolgáltatásainak fejlesztése, Grassalkovich-kastély rekonstrukciója és a Széchenyi Zsigmond Kárpát-medencei Magyar Vadászati Múzeum létrehozása) eredményeként létrejövő turisztikai termékfejlesztést. A térségben található az ország 22 történelmi borvidéke közül kettő, a Bükk hegység déli lankáin elterülő Egri borvidék és a Mátra déli lejtőin, kelet-nyugat irányban a Tarna és a Zagyva folyók által határolt területen a Mátrai borvidék. Mindkét borvidéken ősi hagyományai vannak a szőlészeti-borászati tevékenységnek. A szőlészet-borászat terén kiemelt célkitűzés a termőterület stabilizációja, a versenyképesség javítása, az árbevétel növelése, melynek eléréséhez többek között erősíteni kell az összefogást, minőségben és gazdaságosságban versenyképes terméket kell előállítani, a termőterület nagyságát stabilizálni, optimalizálni kell, prioritást kell kapnia az újratelepítésnek, az ültetvénykorszerűsítésnek, az alkalmazott borászati technológiákat folyamatosan fejleszteni kell, biztosítani kell továbbá az eredetvédelmi és minőségi előírásoknak, garanciáknak való megfelelést, valamint a hagyományos export piacok megőrzése mellett új, fizetőképes piacokat kell
--	---

	találni. A borvidékekhez tartozó települések nemcsak a szüreti napok alkalmával, hanem egész évben vonzó turisztikai, idegenforgalmi, kulturális, közművelődési kínálatot biztosítanak. Tekintettel arra, hogy a térséget túlzottan nagy intenzitású (közlekedési tengely, bányászat által megbolygatott területek) táj és területhasználati tevékenység érintette elkerülhetetlen az átalakított környezet elfogadható esztétikai látványt nyújtó, a tájba illeszkedő felületekké váló alakítása, tájrehabilitáció és tájrekonstrukció megvalósítása. A térségben három jelentősebb nagyságrendű konfliktuskezelést igénylő terület – Hatvan-Lőrinci, Gyöngyös-Göngyösoroszi-Visonta, illetve Eger-Bélapátfalva környéke – rajzolódik ki, ahol az érdekek összehangolása mellett a területhasználat térben, időben és technológiában történő szabályozása szükséges. A környezet védelme, megóvása érdekében a térség barnamezős területeinek hasznosítása, új funkciókkal való ellátása, a zöldmezős területek felhasználásának minimalizálása, a települési zöldterületek védelme, a legjobb elérhető technikák alkalmazása a követendő elvárás. Kiemelt jelentőségű feladat a felszín alatti, sérülékeny vízáadó rétegek minőségének megóvása az ivóvízbázisok védelme érdekében.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Elérhetőség feltételeinek javítása, a közlekedési infrastruktúra összehangolt fejlesztése; 2. Megyeszékhely közvetlen gyorsforgalmi útkapcsolatának biztosítása; 3. Intermodális közlekedési (Eger, Gyöngyös) és logisztikai csomópontok (Hatvan, Füzesabony, Kál-Kápolna-Kompolt) kiépítése; 4. Helyi és helyközi közösségi közlekedés feltételeinek javítása, fejlesztése a környezetbarát és kombinált közlekedési módok előtérbe helyezésével; 5. Exportképes multinacionális cégek és hazai KKV-k innovációs törekvéseinek és kapacitásának ösztönzése; 6. Innovatív iparágak támogatása, letelepedésének ösztönzése; 7. Innovációs potenciál és –klaszter fejlesztése; 8. Hazai és helyi szállítói együttműködések, partnerhálózati rendszerek kiszélesítése; 9. Helyben termelt élelmiszerek rövid csatornás, közvetlen értékesítési láncának kialakítása 10. Logisztikai és ipari parkok terület és szolgáltatásfejlesztése; 11. Oktatás és szakképzés fejlesztése a növekvő foglalkoztatás elérése érdekében 12. Elméleti kutatások gyakorlati termelésbe való „becsatornázása”; 13. Energiahatékonyság, alternatív, megújuló energiára épülő helyi energiatermelési és ellátási rendszerek kiépítése; 14. Épületállomány energiahatékonyságának növelése; 15. A természetes gyógytényezők (pl. gyógyvíz, mofetta) alapozott egészségipar minőségi fejlesztése 16. Egyedi természeti adottságokra, kulturális értékek bemutatására, borászatra alapozott turisztikai fejlesztések támogatása; 17. Helyi és térségi kerékpárutak fejlesztése 18. Befogadó várostérség erősítése; 19. Felszíni és felszín alatti vízbázisok védelme; 20. Komplex tájrehabilitáció és tájrekonstrukció
Kapcsolódó stratégiai célok:	4. Kitorési pontokra épülő gazdaságfejlesztés 6. Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom 7. Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet

2. stratégiai cél: Az Észak-hevesi térség természetközpontú fejlesztése	
Tartalma:	A megye „gazdasági tengelyétől” északra fekvő térségét – a megyén kívüli szomszédos területek aprófalvas területeihez hasonlóan – a kicsiny lélekszámú, többségében 1000 fő alatti települések jellemzik. A térség népességmegtartó ereje gyenge, melynek a megyehatáron túli, hasonlóan periférikus helyzetű, elmaradott területek hátrányos helyzete sem kedvez. A térség felzárkóztatása a megye fejlődésében elemi érdek, hiszen leszakadásuk egyre súlyosabb társadalmi feszültségeket okoz, mely folyamatot a fokozódó elvándorlás, elöregedés, társadalmi erodálódás, a természetes és épített környezet erősödő igénybevétele jellemez. A megújulás, felzárkózás a meglévő belső erőforrások feltárását (pl. természeti erőforrások, munkaerő, termelési tradíciók) követően, érdemi külső erőforrások bevonásával (pl. többlettámogatás, kedvezmények), a fejlődés magterületeként szolgáló térségi központok (Pétervására, Bélapátfalva) megerősítésével, az ott elérhető szolgáltatások mennyiségi és minőségi fejlesztésével indulhat meg leghatékonyabban és leggyorsabban.

	A térség lakosságának életminőségét nagyban befolyásolja az egészséges és biztonságos természeti és épített környezet, lakókörnyezet, a megfelelő minőségű közszolgáltatásokhoz való hozzáférés és a társadalmi, közösségi kapcsolatok megléte. Mindezekből következően elengedhetetlen, hogy a gyenge teljesítőképességű és térszervező erejű, egyenetlen színvonalú szolgáltatásokat biztosító funkcióhiányos városok megfelelően tudják szervezni és ellátni térségüket és lakosságukat, valamint a munkahelyteremtésben, közigazgatásban, üzleti tevékenységekben, az oktatás és a kulturális élet terén is be tudják tölteni központi szerepüket. A térség gazdasága inkább ipari, turisztikai központú, kiegészülve gyenge mezőgazdasági szektorral. A jövőbeni fejlesztések célja, hogy a gazdaság arányait tekintve kiegyenlítettebb legyen és új munkahelyek létrehozásával biztosítsák a térségben élők megélhetőségi lehetőségeinek javulását, különösen – a helyi igényekhez igazodva – a szolgáltató ágazat, az erdőgazdálkodás szerepének erősödésével. Ezt támasztja alá, hogy az üzleti jellegű szolgáltatások (pl. turizmus, kereskedelem, stb.) kevésbé nagyüzemi és tőkeigényes jellegűből adódóan inkább harmonizálnak a térség adottságaival. A térségben működő vállalkozások túlnyomó része mikro- és kisvállalkozás, melyekre általánosan jellemző, hogy tőkeszegények, rendkívül instabilak és többnyire hitelképtelenek. A térség KKV-i innovációs tevékenységének elősegítése alapvető feltétele a versenyképesség növekedésének. Természetesen az egész magyar gazdaságot jellemzi, hogy minél kisebb egy vállalat, annál kevésbé fejleszt, inkább csak a fennmaradását igyekszik biztosítani. A nemzetközi és hazai trendek figyelembe vételével felül kell vizsgálni a térségben található recski és gyöngyösrósi színesfémérc (rézérc, cinkérc) nemzetgazdasági szintű jelentőségét, rentábilis kitermelésének és hasznosításának lehetőségét. Fontos, hogy indokolt esetben a másodlagos kitermelés gazdasági számításokkal alátámasztva, környezetbarát módon valósulhasson meg. A vállalkozások fejlődését, eredményességét, hozzáadott értékét nagymértékben javítja a beszállítói hálózatokhoz való kapcsolódás, illetve az együttműködési hálózatok létrehozása. Ezen fejlesztések kedvezően befolyásolják a térség fejlődésében elsődleges problémának tekintett foglalkoztatási helyzet javítását. A befektetések ösztönzésének nélkülözhetetlen eleme a befektetésbarát viszonyok kialakítása mind gazdasági, mind humán erőforrás, mind pedig adminisztratív oldalról. A pétervásárai járás részét képezi a Kormány által meghatározott szabad vállalkozási zónának. A munkahelyteremtés, a gazdaság élénkítése érdekében indokolt a pétervásárai térségen kívül a szomszédos járások (különösen a Belpátfalvai járás) területeinek integrálása, bekapcsolása is a szabad vállalkozási zónába. A térség déli területének településeiről nagy általánosítással élve elmondható, hogy megelőzik az északabbra fekvő településeket, mivel jóval kedvezőbb természeti, társadalmi-gazdasági vagy infrastrukturális helyzetben vannak. A térség felzárkóztatásánál mindenképp nagy hangsúlyt kell fektetni a területi különbségek mérséklésére, hogy a jövőben ne termelődjenek újra a ma fennálló problémák. Az Észak-hevesi térség versenyképességének növelése érdekében olyan infrastrukturális beruházásokra is van szükség, amelyek összekötik a megye északi és déli területeit, ezzel megteremtve az elmaradott, fejlesztésre váró északi települések kedvezőbb elérhetőségi feltételeit. Meg kell teremteni a megye gazdasági súlypontterületeinek gyors, valamint megfelelő teljesítőképességű és kapacitású közlekedési utakkal való összekötését, ezáltal is biztosítva a mobilitás lehetőségeit a munkahelyekkel jobban ellátott és kedvezőbb életkörülményeket biztosító helyszínekre. Természetesen a közlekedési elérhetőségen túl az életminőség javítás érdekében fontos feladat a infokommunikációs infrastruktúra biztosítása, fejlesztése. Az Észak-hevesi térség turisztikai adottsága, a már kivívott hírnév szempontjából nem homogén. A Mátra északi részén fekvő településsor, ideértve a gyógyvizekkel és fürdőkultúrával rendelkező településeket (pl. Bükkszék, Parádfürdő, Mátradercske - szén-dioxidos mofetta), valamint a Bükk észak-nyugati területeit (pl. Szilvásvárad - lovas turizmus) vonzereje hagyományosnak, sok szempontból kialakultnak tekinthető. Más utat járt be a térség északi, a Heves-Borsodi dombság területéhez tartozó egysége, ahol korábban a mező- és erdőgazdaság, az ipar volt domináns tényező, mely mára már leépült. Az Észak-hevesi térség turisztikai potenciállal rendelkező területei számára kitörési pont, a természeti adottságok vonzerővé fejlesztése és ezzel összhangban a fogadókapacitás elemeinek kiépítése. A turisztikai fejlesztések során különös hangsúlyt kell, hogy kapjon a gyógy- és termálvizek komplex kiaknázása, hasznosítása, az egészség-, az öko- és a bakancsos turizmus szerepvállalása, a vadászat és a tavak (létrehozandó víztározók) intenzívebb bevonása a turizmusba. A világ turizmusában is megfigyelhető folyamat a természethez fordulás, az aktív turizmuságak fellendülése, ezek közül a térségben kiemelkedő szerepe van a lovas turizmusnak, hiszen itt található Magyarország egyetlen Lipicai törzstenyésztete. A cél eléréséhez erősíteni szükséges a települések
--	--

	közötti együttműködést, a gazdasági (pl. erdőgazdálkodás) és idegenforgalmi célkitűzések összhangját, a marketing tevékenységet, valamint a humánerőforrás fejlesztését. Az Észak-hevesi térség részben a megye legjelentősebb természetvédelmi területéhez, a Bükki Nemzeti Park területéhez tartozik. A biológiai sokféleség megóvása, valamint a hasznosítás és a természetvédelem érdekeinek összehangolásának szabályozása kiemelt fontosságú a NATURA 2000 területekhez tartozó, hagyományosan mezőgazdasági művelés alatt álló földek, legelők és természetesen az erdők tekintetében is. A természetvédelem és a természeti értékek megőrzése a térség „természetközpontú” fejlesztése érdekében elengedhetetlen. A területet érintő projektek megvalósítása során kiemelten szem előtt kell tartani a természetvédelmi szempontokat és a természeti értékek megőrzését. A térségben számos terület alkalmas erdők telepítésére, melynek természetvédelmi (talajerózió elleni védelem), gazdasági, energetikai továbbá tájésztétikai haszna is van. Ezt a folyamatot azonban hátráltatja a potenciális területeken kialakult rendezetlen tulajdonviszonyok (elaprózottság, esetenként az osztatlan közös tulajdon). Az erdőgazdálkodás kiemelkedő szerepéhez hozzájárulhatna az a lényeges szempont, hogy a hozzákapcsolódó tevékenységek (szaporítóanyag termelés, fakitermelés, erdőművelés, erdészeti termékek begyűjtése, feldolgozása, fafeldolgozás), folyamatosan foglalkoztatási lehetőséget nyújthatnak. A vadászati turizmus iránt megnövekedett igény felértékelte a vadgazdálkodás jelentőségét, melynek a térségben jelentős hagyományai vannak. Az Észak-hevesi térség fejlesztésének megkerülhetetlen eleme a roma lakosság problémaköre. Ezen társadalmi csoport helyzetét nem csupán szociális problémaként kell értelmezni, hanem, mint komplex társadalmi kérdéskört. A helyzet kezelésének beavatkozási területei: oktatás, iskolai fejlesztés, képzés, közösségi művelődés, társadalmi kirekesztés elleni küzdelem, foglalkoztatás, szociális, egészségügyi komplex problémakezelés (részletesen lásd a „6.3 prioritás: Társadalmi felzárkóztatás, mint a szegénység megszüntetésének eszköze” fejezetben).
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Járásközpontok megerősítése, az ott elérhető szolgáltatások mennyiségi és minőségi fejlesztése; 2. Járásközpontok és a megye gazdasági súlypontterületeinek megfelelő teljesítőképességű és kapacitású elérhetőségének javítása; 3. Szabad vállalkozási zóna nyújtotta lehetőségek kihasználása; 4. KKV-k jövedelemtermelő és innovációs képességének javítása; 5. a vállalkozási környezet erősítése az ipari parkok fejlesztésével; 6. Helyi foglalkoztatás növelése; 7. Digitális társadalom fejlesztése, az információs infrastruktúrafejlesztésen, a KKV-k informatikai eszközellátottságán és a társadalom e-befogadóképességének növelésén keresztül; 8. Gyógyturizmus és fürdőkultúra további fejlődési lehetőségeinek elősegítése; 9. A falusi-, aktív- (lovasság, vadász), öko- és kulturális turizmus ösztönzése a megfelelő helyi adottságok mentén; 10. Színesfémércetek tekintetében meg kell vizsgálni a másodlagos kitermelés környezetbarát lehetőségeit; 11. Fenntartható erdőgazdálkodás megteremtése; illegális fakitermelések visszaszorítása 12. Humánerőforrás fejlesztés - különös tekintettel - a hátrányos helyzetű népességre; 13. Községi összefogást és önfenntartást segítő helyi kezdeményezések elősegítése; (pl. közösségfejlesztéssel, szakember biztosításával); 14. Fenntartható helyi foglalkoztatást biztosító állattenyésztés fejlesztése; 15. Önellátó és önfenntartó képesség erősítése; falusi önellátó gazdálkodásra épülő életforma támogatása; 16. Területi szegregátumok kiterjedésének megfékezése; a roma lakosság képzése, jövedelemtermelő munkához juttatása, önellátásra való képességének megteremtése.
Kapcsolódó stratégiai célok:	5. Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum 6. Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom 7. Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet

3. stratégiai cél: Dél-Heves és a Tisza-tó térségének helyi értékekre épülő fejlesztése

Tartalma:	Dél-Heves jelentős társadalmi, gazdasági, környezeti válságoktól sújtott térség. Hagyományosan agrárkarakterű, régtől fogva elmaradott, funkcióhiányos és súlytalan kisvárosi vonzáskörzet, az egyedi sajátosságokat nélkülöző, nagyobb centrumoktól távoli belső periferia
-----------	---

	klasszikus példája. A jó adottságú termőterületek ellenére a mezővárosi szerepkör csökkenése Heves környékén is érzékelhető volt az elmúlt évtizedekben, a rendszerváltozásnak is egyik legnagyobb vesztese a térség. A megye déli részén is kiemelkedő fontosságú a helyi adottságok minél hatékonyabb felismerése és kihasználása. Fekvése, elérhetősége viszonylag kedvező, hiszen sem Budapesttől, sem pedig az M3 autópályától nincs túlságosan messze és 2 vasútvonal is érinti, ugyanakkor az autópályához vezető utak állapota általánosan nagyon rossznak mondható, sőt a térséget keresztüljelző 31-es főút esetében is halaszthatatlanná vált a 11,5 t tengelyterhelésre való burkolat megerősítéssel együtt a teljes rekonstrukció. A közlekedés fejlesztésének feladata a hiányzó (É-D irányú és a Jászság felé a megyehatáron átvető) útvonalak, 31-es főút menti kerékpárút, valamint a Kisköre-Pusztataskony között új tiszai híd) közlekedési hálózati elemek és közlekedési létesítmények megvalósítása, valamint a meglevő hálózati elemek állapotának javítása, melyek megvalósulása esetén javulnak a gazdasági létesítmények betelepülésének, a települések egymás közötti együttműködésének és a helyi lakosság munkába, iskolába járásának feltételei, a külső és belső perifériás helyzet, és így a nagy fejlettségű különbség csökkenthető. A közlekedési kapcsolatok fejlesztése hozzájárulhat a megyében kialakult Hatvan-Gyöngyös-Eger-Füzesabony „tengely” területére települt vállalkozások elérhetőségéhez, mely hozzájárulhat a munkanélküliség csökkentéséhez. A megyén belül a térségnek kiváló agrár adottságai, jó termőképeségű mezőgazdasági területei vannak, azonban a folyószabályozások, a nagyüzemi mezőgazdasági művelés és napjaink egyre szélsőségesebb időjárása következtében a térség vízhiányossá, aszályos, árvízzel, belvízzel egyaránt veszélyeztetett területté vált, növekszik a komplex tájrehabilitációra szoruló területek aránya. A vízrendszer rehabilitációja, a vízkészletekkel való ésszerű gazdálkodás javíthatja a természeti, gazdasági és közvetve a társadalmi állapotokat is. A termő- és élőhelyi adottságokhoz nem kellően alkalmazkodó területhasználat racionalizálása érdekében, a gyenge termőhelyi adottságokkal rendelkező, valamint a természetes élőhely megőrzési területeken művelési ág váltás, extenzifikáció, az árvízvédelmi célokkal összehangolt gazdálkodás kialakítása (Tisza menti öko- sztráda), pusztai – legeltetési tájgazdálkodás, élőmunka igényes kertészeti kultúra szükséges. A térség egyik legjelentősebb védett természeti értéke a szikes növénytakarásáról és gazdag állatvilágáról híres Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzet. A védett területek közötti összeköttetés, a biológiai sokféleség megőrzése, valamint az állat- és növényfajok vándorlásának biztosítása érdekében szükséges a környező térségekhez kapcsolódó ökológiai folyosók hálózatának megőrzése és új kapcsolatok kiépítése. Elsősorban a síkvidéki területeken nagymértékű a mezővédő erdősávok területének csökkenése, melyek telepítése a hófúvás elleni védekezés mellett igen kívánatos lenne a por- és zajhatás csökkentése, valamint a táji arculat és az élőhelyek fejlesztése érdekében is. A kedvezőtlen adottságú területek egyik hasznosítási alternatívája – megfelelő termőhely esetén – az erdőgazdálkodás. A térség legfontosabb termékei az ipari növények (napraforgó, repce), illetve a gabonafélék (búza, árpa, kukorica), a gyümölcsök (meggy, cseresznye, alma – ma már viszont igen kis mértékű a térség korábban kiváló minőségéről híres hevesi dinnye termesztése), valamint a zöldségfélék (paradicsom, paprika). A térségben a mezőgazdasági termékfeldolgozás szinte teljesen hiányzik. A mezőgazdasági termelés kizárólagosan az alaptervekenységre szorítkozik, az értékesítésre való előkészítés, feldolgozás révén elérhető hozzáadott érték és ez által árbevétel növelés a térségen kívül jelentkezik. Jók a megújuló energiahasznosítás feltételei. A geotermikus energiát potenciálisan kiaknázzható, lezárt vagy működő kutak majd minden településen rendelkezésre állnak (pl. a mezőgazdasághoz kapcsolódóan üvegház-fűtési célokra kiválóan felhasználhatóak). Az egyéb szoba jöhető energiaforrások közül a víz-, nap-, szélenergia hasznosítása az Alföld természeti adottságai alapján megalapozottnak tekinthető. Biomassza hasznosítás elsősorban a mezőgazdasági- illetve zöld hulladékokra alapozható, energiaültetvények telepítése csak a más célra nem hasznosítható vagy egyéb okokból korlátozottan használható területeken (pl. Pély-Tiszasülyi tározó területén) javasolt. A térség gazdasági fejlődésének egyik legnagyobb gondja a gyenge iparosodottság. Az 1970-es évekbeli céltudatos ipartelepítés során települt ipar, jellemzően azonban a más városokban működő vállalatok kis gyáregységei a rendszerváltást követően megszűntek, vagy leépültek. Ez nemcsak a hevesi, hanem a környékbeli falvakból Hevesre dolgozni járókat is érintette. Az iparfejlesztést nehezíti, hogy a korszerű ipari termeléshez hiányzik a megfelelően képzett munkaerő. Térségi szinten jelentős fejlesztési potenciált képeznek ugyanakkor az egykori iparvállalatok megszűnésével megüresedett ipari telephelyek, a kihasználatlan termelési kapacitás (több ezer négyzetméter üresen áll). Hevesen kijelölt Ipari Park áll a vállalkozások és a befektetők rendelkezésére, és elsősorban a fémipar tekintetében rendelkezésre áll munkakultúrával rendelkező lakosság is. A befektetők számára vonzó befektetési és fejlesztési környezetet kell kialakítani, tehát a rendelkezésre álló zöld és barnamezős területek és a nagyszámú felhasználható munkaerő mellett nagyon fontos lenne az adminisztratív és
--	---

	adóterhek mérséklése is. Ezt segítheti, hogy a Hevesi járás része a Kormány által meghatározott szabad vállalkozási zónáknak. A térségben nincs 250 főnél több személyt foglalkoztató vállalkozás, csak mikro-, kis- és középvállalkozások működnek. A helyi iparnak nincs munkaerő felszívó hatása a térségben, így stabilan nagy a munkanélküliség, egészében pedig alacsonyok a keresetek. Mindez jelentősen csökkenti a térség népességmegtartó képességét. Az életfeltételek és a helyi gazdaság javításával egyidejűleg kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a fiatal generáció a vidéki térségekben maradjon. A térségben nagy arányú a szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi réteg. Jellemző az inaktív magas aránya, a népesség előregedése, amelyek egyre nagyobb szociális terhet jelentenek a helyi önkormányzatok számára. A mélyszegénységben élő, illetve roma társadalmi integrációs törekvések sikeréhez szükséges egyéni és közösségi kompetenciák megszerzése érdekében fontos, hogy megteremtjük az összhangot a különböző helyi képzések és a foglalkoztatás lehetőségei között. A szociális felzárkóztatás, a mélyszegénység kezelése, a társadalmi lejtőn való lecsúszás megállítása, a demográfiai feszültségek kezelése a képzési programok mellett önszorgó, közösségfejlesztő, közmunka- és egyéb foglalkoztatási típusú programokkal, valamint szociális és egészségügyi fejlesztések segítségével valósulhat meg. A térség legfőbb idegenforgalmi vonzereje a Tisza-tó. A tó és környékének természeti adottságai Európában is egyedül állóak, a térség több olyan adottsággal is rendelkezik, melyek a turisztikai kereslet legújabb irányzataihoz kapcsolódnak. Páratlan természeti kincseire alapozva cél egy kiegyensúlyozott, egyedi arculatú ökoturisztikai fejlesztés, összhangban a természeti-, környezeti terhelhetőségnek megfelelő aktív turizmus fejlesztésével. A fő vonzerők közül az Európa fő madárvonulási útvonalának részét képező nemzetközi rangú vizes élőhelyek, a tóra épülő horgászati, fürdési, és vízi sportolási lehetőségek, a tiszai evezés, a kerékpározás emelhető ki. A Tisza-tó Kelet-magyarország legnagyobb összefüggő horgászvízeként egy rendkívül egyedi horgászturisztikai kínálatot és élményt képes biztosítani. A tavat övező gátkorona – kapcsolódva az EuroVelo nyomvonallal – és a sugárirányú utak kiválóan alkalmasak a kerékpározásra, ugyanakkor a körgyűrű megteremtése érdekében szükséges a hiányzó Poroszló-Tiszafüred szakasz megépítése. Ugyancsak igény mutatkozik a Bükk és a Mátra, továbbá a Hortobágy irányába tartó kerékpárút kialakítása. A hajózás fejlesztése az egyedülállóan természetes állapotú Tiszán a jelenlegi állapot megtartásával javasolható. A Tisza-tavon a kézzel és a motorral hajtott vízi járművek illetve a vitorlázás egymással összehangolt feltételeit biztosítani szükséges. A parti infrastruktúrát - kiemelten a kikötőket és a hozzá kapcsolódó utakat, parkolókat kiépíteni, fejleszteni, és megfelelően üzemeltetni kell. Az ökoturisztikai vonzerők, valamint elsősorban a motorral hajtott járművekhez kapcsolódó vízisportok, extrém vízisportok által motivált közösségek közötti feszültségek csökkentése érdekében javasolt a Tisza-tó tagolt vízfelületi egységeit (pl. Abádszalóki-öböl) tematikus szórakozási helyszíneként kijelölni, a tematikának megfelelő infrastrukturális beruházások megvalósulását elősegíteni. A lovasturizmus - ezen belül a lovas túrák szervezése - a Tisza-tavi szezon hosszabbítását és szélesebb turisztikai célterület bevonását teszi lehetővé. A térség kínálatbővítő lehetőségei közé tartozik az apró- és nagyvadadászat. Az erdőterületek tervezett növelésével, az árapasztó-tározókkal egyidejűleg kialakuló vizes élőhelyekkel összefüggésben a vadászat jelentősége is tovább növelhető. A falusi turizmus a térségben jelentősen erősödött az utóbbi tíz évben. Egyes településeken szinte egyedüli jövedelemszerzésnek minősül, kiegészülve az agrártermékek helybeli hasznosításával – az ennek háttéréül szolgáló saját agrártermékek előállítását támogatni szükséges - a vendégek ellátásában. A „vendégasztal” kialakítása még nem kiforrott, ugyanakkor nagyon fontos az idegenforgalmi vonzerő kínálatban a helyi ízek tárlása családias hangulatú vendégfogadókban, halászcárdákban és magán szállásokon. A turisztikai ágazatoknak megfelelő speciális szálláshelyek és egyéb kiszolgáló létesítmények bővítése és minőségi emelése szükséges, illetve a vizes élőhelyi jellegből adódóan folyamatos feladatot jelent a térségben a szűnyoggyérítés. Helyi szinten leghatékonyabb megoldás a több potenciál illetve tevékenység turisztikai kínálati csomaggá szervezése, mint például a kirándulás és természetjárás a vidéki gazdálkodással és a helyi gazdaságok termékeinek eladásával, vagy az evezés és kenuzás a kerékpározással és a lovaglással, ökoturizmussal, kulturális fesztiválokkal, garantált kulturális szolgáltatásokkal, stb. történő összekapcsolása. Az idegenforgalom mellett a környezeti adottságokhoz kapcsolódó sport, speciális táborok és képzések szervezése ígéretes fejlesztési irányt képvisel. A térség fejlesztése komplex feladat, ahol a fejlesztések jelentős részét a Tisza-tó és a hozzá kapcsolódó különféle táji, térszerkezeti, társadalmi és gazdasági rendszerek kölcsönhatásán keresztül lehet megvalósítani. Ezt a feladatot Heves megye kizárólag a tavat övező három másik megyével való szoros együttműködés keretében tudja hatékonyan megvalósítani, mely együttműködés koordinálásában, összehangolásában kiemelt szerepe van a Tisza-tó Térségi Fejlesztési
--	--

	Tanácsnak. Javasolt a jelenleg előkészítés alatt álló Tisza-tó törvény mielőbbi elfogadása, mely egy átfogó, komplex szabályrendszert jelent majd, ami – a Balaton törvény mintájára – egységesen kezeli a tó és a térség problémáit vízügyi, turisztikai, gazdaságfejlesztési, környezeti és természetvédelmi, valamint világörökség szempontból. A térségben, tekintettel a Tisza- tavat körülvevő termálgyűrűre több –településen van mód termálfejlesztésre. Kis befogadóképességű, otthonos termálfürdők láncolatát javasolt létrehozni. A termál- és gyógyüdülés fejlesztése a meglévő fürdők esetében ezek bővítésével, fedett medencék építésével, vízforgatás megoldásával, gyógyvízzé minősítéssel és komplex gyógyászati szolgáltatások biztosításával érhető el. Mindez a helyi lakosság számára is elérhető gyógyászati és rekreációs célokat szolgál, ugyanakkor – szolgáltatásbővítésként, a tartózkodási idő növelése érdekében - választási lehetőséget teremt a térségbe érkezők számára. Az idegenforgalmi hasznosítás mellett a mezőgazdasági és a lakossági/intézményi hőszolgáltatás fokozottabb igénybevétele is perspektivikus.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Rossz állapotú úthálózat rekonstrukciója, a 31-es és 33-as utak 11,5 t tengelyterhelésre való burkolat-megerősítése és a tömegközlekedés minőségi fejlesztése. Hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítése (É-D-i közlekedési kapacitás fejlesztése a középső „gazdasági tengely” és Jászság irányába). 2. Hevesi Ipari Park "tartalommal" való megtöltése. 3. A gazdag nap-, szél- és geotermikus, valamint biomassza energia potenciál kiaknázása. 4. Magas szintű, színvonalas alap- és középfokú oktatás, tehetséggondozási programok az intézmények átfogó infrastruktúra- és eszközfejlesztése. 5. Digitális társadalom fejlesztése, az információs infrastruktúrafejlesztésen, a KKV-k informatikai eszközellátottságán és a társadalom e-befogadóképességének növelésén keresztül 6. Az oktatási-képzési kínálat és a humán erőforrás fejlesztése elsősorban a hátrányos népcsoportokra vonatkozóan, valamint a helyi gazdasági fejlesztéssel összehangolt (ipari és mezőgazdasági) strukturált munkaerő kínálat kialakítása építve a helyi középiskola igényhez igazodó képzési kínálatára. 7. Közfoglalkoztatás erősítése. 8. Hátrányos helyzetű társadalmi rétegek felzárkóztatása, a területi szegregátumok kiterjedésének megfékezése. 9. A foglalkoztatási helyzet javítása érdekében működőképes gazdaság kialakítása, a mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése és szociális gazdaság kialakítása, önellátó társadalom kialakításának ösztönzése 10. A táji és települési környezet javítása 11. Integrált vízgazdálkodási infrastruktúra fejlesztés, vízkészlet gazdálkodáson alapuló fenntartható táji rendszerek kialakítása 12. „Tisza-tó törvény” megalkotása 13. Tisza menti tájgazdálkodási klaszterek, a Tisza ökológiai rendszeréhez és társadalmához alkalmazkodó gazdasági struktúra létrehozása 14. Turisztikai desztinációk stratégiájának összehangolása egymással és a kulturális, közművelődési intézményekkel 15. A kerékpárutak, -pihenők, -kölszönzök, -tárolók építése, fejlesztése, 16. A sport- és személyhajók kikötési lehetőségeinek fejlesztése 17. Szálláshelyek mennyiségi és minőségi fejlesztése 18. Tisza-tó menti településpárok közötti kapcsolat fejlesztése 19. A lakosság biztonságérzetének növelése (közbiztonság)
Kapcsolódó stratégiai célok:	5. Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum 6. Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom 7. Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet

4. stratégiai cél: Kitorési pontokra épülő gazdaságfejlesztés

Tartalma:	Heves megye 2014-2020-as tervezési időszakára vonatkozóan stratégiai célként fogalmazódott meg a kitorési pontokra épülő gazdaságfejlesztés – a munkahelyteremtés és a gazdasági növekedés jegyében – mely a megye főbb húzóágazatainak fejlesztését tűzte ki célul. A megye - gazdasági, foglalkoztatottsági és értékteremtő fejlődése érdekében - fő adottságait kiemelten az energiatermelés, gépipar, feldolgozóipar, élelmiszeripar, valamint a turizmus támogatása jelenti, hiszen a termelőágazatok mellett tovább nő a turizmus és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások aránya a
-----------	---

	hozzáadott érték növekedésében.
Kapcsolódó stratégiai célok:	1. Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” erősítése 2. Dél-Heves és a Tisza-tó térségének helyi értékekre épülő fejlesztése 6. Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom 7. Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet

4.1 prioritás: Élelmiszeripar kapacitás- és minőségfejlesztése

Tartalma:	Az élelmiszeripar költséghatékonyágának, illetve foglalkoztató erejének növekedése érdekében támogatni szükséges a magas hozzáadott értékkel rendelkező termékek kifejlesztését és gyártását. Elő kell segíteni az 50 km-es körzeten belülről származó termékek fogyasztását, melyhez koncentrált marketingtevékenységek támogatása szükséges. A magas hozzáadott értékkel rendelkező termékek támogatása mellett biztosítani szükséges a lakosságnak a megfelelő mennyiségű és versenyképes árú élelmiszertermelést. Ehhez ésszerű költségcsökkentést kell elérni a termelési lánc minden eleménél. Az élelmiszer-előállítás innovációs készségének gyengeségéből adódóan, célként tűztük ki az innovációs tevékenységek hatékonyságának és elterjedésének erősítését, a helyi és megyei célokat értékelő, részletes felmérésre épülő támogatási rendszer kiépítésével. Az élelmiszeripar innováció és K+F penetrációjának fokozása érdekében új exportképes termékek kifejlesztésének támogatása szükséges, illetve elő kell segíteni a meglévő technológiák hatékonyságának javítását is. A feldolgozott termékek a mainál jóval erősebb marketingje, értékesítési csatornáinak javítása és ésszerűsítése hozzájárul az élelmiszer-feldolgozók, és ezáltal a mezőgazdasági alapanyag termelők piaci pozíciójának erősítéséhez. Növelni szükséges a biotermékek feldolgozását, valamint a biotermékeket feldolgozó kapacitások létesítését és fejlesztését, hiszen a biotermékek magas feldolgozottsági szintű, minőségi és specializált termékek, melyek előállítása fokozza az exportképességet. Cél az eredetvédelem erősítésével az egyedi jellegek megismertetése, piaci megjelenések fokozása, továbbá egy eredetvédelmi kutatóközpont létrehozása és működtetése, élelmiszerfejlesztő központ hatóanyagbázisának bővítése, a helyi termékek piacra vitelének erősítése valamint a wellness és a turisztikai ágazat helyi élelmiszerszektorral való együttműködésének fokozása, melyben nagy szerepet játszhat Eger innovációs tudásközpontja, az Egerfood Kutatási-fejlesztési Kft. Az élelmiszer-biztonságot és a tisztességes verseny elveit sértő behozatal akadályozása érdekében indokolt egy, az élelmiszerbiztonságot fokozó új, elektronikus nyomon-követési modellrendszer kiterjesztése több termékpályára, ipari partnerre vonatkozóan. Cél tehát a teljes élelmiszerlánc kiépítése, versenyképességének növelése és helyzetének stabilizálása, mely jelentősen segítheti a mezőgazdasági termelés pozíciójának erősödését, növelve foglalkoztatási potenciálját.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Magas hozzáadott értékkel rendelkező termékek fejlesztésének és gyártásának támogatása 2. Innovációs tevékenységek hatékonyságának és elterjedésének (tudástranszfer) erősítése 3. Új exportképes termékek fejlesztése 4. A mezőgazdasági termelés és feldolgozás jövedelemtermelő képességének javítása 5. Meglévő technológiák hatékonyságának növelése 6. Elektronikus nyomon-követési modellrendszer kiépítése 7. Az élelmiszeripar és a turizmus szinergiájának támogatása

4.2 prioritás: Energetikai szerkezetváltás a klímavédelem és az energiahimport függőség csökkentése érdekében

Tartalma:	Az energiapazarlás megszüntetése érdekében támogatni szükséges az energiahatékonyságot célzó beruházásokat, elősegíteni az energiafelhasználás hatékonyságának növelését és az energiafüggetlenség irányába történő jelentős mértékű elmozdulást, kihasználva a meglévő helyi energiaforrások, illetve megújuló energiák adta adottságokat, lehetőségeket. Az energiaköltségek folyamatos növekedése, a széndioxid kibocsátás okozta klímaváltozás és a földgáztól való energiafüggőség következtében racionalizálni kell a jelentős energia-felhasználók energiahatékonyságát. A lakossági, önkormányzati, vállalkozási és közlekedési energiahatékonysági fejlesztésekkel csökkenthető az energiatermelés iránti igény, valamint az így „feleslegessé” váló energiahordozó-import és szennyezőanyag-kibocsátás. A fenntartható közösségek kialakítása érdekében támogatni szükséges az épített környezet
-----------	---

	energiahatékonyságának javítását, különösen azon területeken, ahol a lakásállomány jelentős része alacsony energiahatékonysággal rendelkezik. A megújuló energiák abszolút felhasználásának és arányának növelése egyaránt stratégiai prioritásként kezelendő. A hazai megújuló energiaforrás potenciál energetikai és gazdasági szempontból hatékony, fokozatosan javuló kihasználása növeli az energiaellátás biztonságát. A megújuló energiaforrásokon belül a kapcsolatos termelő biogáz és biomassza erőművek és a geotermikus energia-hasznosítás formái előnyt élveznek, hiszen elsősorban hőtermelési célt szolgálnak. Emellett a napenergia-alapú hő- és villamos energia mennyiségének növekedése is kiemelt fontosságú prioritást élvez. Fontos, hogy a megyében elérhető geotermikus energiaforrások is hasznosításra kerüljenek, ezáltal ösztönözni szükséges az ipari felhasználást, valamint a kisebb lakóközösségek közös geotermikus energiahasználatát egyaránt, ezáltal csökkenteni az energiainport függőségünket. A fenntartható erőforrás gazdálkodással összhangban az új kapacitások kialakítása során különös figyelmet kell fordítani termásvíz kincsünk megőrzésére, ez általában a visszajuttatást vagy a megfelelő célú továbbhasznosítást teszi szükségessé. A geotermikus energia hőellátásra történő hasznosítása konkrét esetben lehet épületfűtés, használati melegvízszolgáltatás, fürdők víz- és hőellátása, üvegházak hőellátása stb. Egy-egy beruháznál a minél komplexebb hőhasznosítás kívánatos. A bioenergia-hasznosítás szempontjából a mezőgazdasági, erdészeti és ipari (például élelmiszeripari) melléktermékekkel dolgozó decentralizált energiatermelő egységek (például biogáz üzemek) kerülnek előtérbe. Energetikai célú ültetvények telepítése (pl. energiafű, energiafűz) csak a más célra nem hasznosítható mezőgazdasági területeken javasolt. Szintén hangsúlyozni kell az anyagában már nem hasznosítható kommunális és ipari hulladékok, illetve szennyvizek energetikai felhasználását. Az energetikai célú fafelhasználás esetében szükséges a tüzelőberendezések hatékonyságának növelése és a szállítási távolság csökkentése, valamint az erdészeti és faipari hulladékok, melléktermékek hasznosításának preferálása. Prioritást kell kapnia a megyei lignitvagyon további hasznosításának – a tiszta szénttechnológiai irányába történő fejlesztéssel –, mely a külkereskedelmi mérleg javulását, a munkanélküliség csökkenését eredményezi. A villamos energia-, gáz-, gőz-, vízellátás gazdasági ág részesedése mind a megyei, mind az országos GDP-ből az évek során nem változott számottevően, azonban – a Mátrai Erőmű termelése következtében – továbbra is jelentős. A magyarországi villamosenergia-igény 15%-át, a hazai termelés 20%-át biztosítja 8 millió tonna lignit kitermelésével Visontán és Bükkábrányban és 521 ezer tonna megújuló energiaforrás felhasználásával. A Mátrai Erőmű biomassza felhasználása alatt jellemzően a mezőgazdasági melléktermékeket és hulladékokat, a környék szőlészetéből származó hulladékokat kell érteni. A Mátrai Erőmű fejlesztési elképzelései között szerepel egy szivattyús-tározós vízerőmű létrehozása, napenergia hasznosítás, biomassza végtermékek energiatermelésére történő hasznosítása, fotovoltaius rendszerek piacra vitele. Ezen projektelképzelések rendkívül nagy léptékűek, beruházási, foglalkoztatási hatásuk jelentős.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Megújuló energiaforrások térnyerésének elősegítése 2. Biomassza alapú energiatermő berendezések működtetéséhez szükséges tüzelőanyag biztosítását, átalakítását célzó kapacitások létrehozásának támogatása 3. Megújuló energiaforrás hasznosítását célzó beruházások támogatása 4. Kisebb lakóközösségek megújuló energia használatának ösztönzése 5. Megújuló energiaforrásokat hasznosító technológiák elterjedésének elősegítése és népszerűsítése (pl. demócentrum létrehozása) 6. Épület felújítási programok támogatása az energiahatékonyság és energia-megtakarítás fokozása érdekében

4.3 prioritás: Gépipar fejlesztése, versenyképességének fokozása

Tartalma:	A feldolgozóiparban a termelés és export alakulását a gépiparba tartozó vállalkozások határozzák meg. A gépiparon belül a termelésben, a belföldi és az exportértékesítésben meghatározó a villamos gép, műszergyártás, illetve a közúti gépjármű, gépjárműmotor alkatrészeinek gyártása is. Célként szerepel, hogy az exportra termelő gépipar, műszeripar, járműalkatrész-gyártás továbbra is a gazdasági növekedés, foglalkoztatás bővítés megtestesítője legyen, hiszen a gépipar tulajdonságánál fogva olyan ágazat, ahova összpontosítani lehet a külkereskedelmi mérleg kedvezőbb alakulását, illetve ezzel azt a fejlesztést, mely lehetővé teszi a gazdasági növekedés meggyorsítását, az importtöbblet csökkenését. Törekedni kell külföldi és hazai exportképes vállalatok exportjának további növelésére, illetve a vállalatok exportképességének fokozására.
-----------	--

	A hazai vállalkozások tekintetében az aktívabb piaci jelenlét, illetve magasabb fokú innovativitás elérése érdekében elő kell segíteni a kooperációs beszállítási konstrukciókat. A versenyképesség fenntartás és további fejlesztések érdekében a meglévő kompetenciákra alapozva a megyének gazdasági és üzleti szempontból is meg kell újulnia ahhoz, hogy megfelelő gazdasági környezetet tudjon biztosítani a vállalkozásoknak, illetve, hogy új befektetők számára is vonzóvá váljon. Kiemelt fontosságú a multinacionális cégek K+F központjainak vonzása (ZF Hungária Kft., Robert Bosch Kft. fejlesztések, tervezőközpontok támogatása). A technológiai fejlesztést globális összefüggésben kell nézni, növekedésük elérése érdekében támogatni kell a tudás alapú, érték-hozzáadásos szemléletet. Szükséges az újabb termékfejlesztési, kutatási részlegek létrehozása, illetve az felsőoktatási intézményekkel folytatott együttműködés növelése. Figyelemmel kell kísérni a hosszú távú és a vállalat tevékenységét erősen befolyásoló tényezőket, illetve alkalmazkodni kell az új trendekhez a környezetvédelem és az erőforrások hatékonyabb felhasználása céljából. A fenntartható stratégia alkalmazása a környezetvédelem esetében az energiatakarékos megoldások révén a vállalatok piaci pozíciójuk javulása mellett költséget takaríthatnak meg, mellyel olyan területek finanszírozására is lehetőség nyílik, melyek befolyásolják a versenyképességet.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Vállalati exportképesség fokozása 2. Új trendekhez való alkalmazkodás 3. Multinacionális és hazai exportképes cégek K+F vonzása 4. Megfelelő gazdasági környezet biztosítása, új befektetők megcélzása 5. Erőforrások hatékonyabb felhasználása 6. Hazai technológiai projektek összefogása 7. Reinvest ösztönzése 8. Legjobb elérhető technikák alkalmazása 9. Környezetközpontú irányítási rendszerek alkalmazása

4.4 prioritás: Sokszínűségében harmonikus megye, mint turisztikai desztináció pozícionálása

Tartalma:	A turizmus multiplikátor hatásaként hozzájárul a foglalkoztatottság, a jövedelmek, a szolgáltatások, valamint a turizmus súlyának GDP termelésben való növekedéséhez. A turisztikai és rekreációs piacon való eredményes érvényesülés érdekében szükséges a megye változatos, a komplex időtöltés lehetőségét maximálisan biztosító (mintegy az ország turisztikai keresztszintjét leképező) turisztikai vonzerőihez illeszkedő turisztikai infrastruktúra és a kapcsolódó vendéglátó szolgáltatások rendszerének térségi szinten összehangolt fejlesztése. Kiemelt fontosságú a turisztikai térségek erősítése, illetve a különböző kínálati elemek térségenkénti harmonizálása, hogy Heves megye kiemelten versenyképes célterületként jelenjen meg a hazai és nemzetközi turisztikai piacon. Fogadóképesség javítása A megye turizmusának meghatározó eleme a belföldi vendégkör, melynek növekedése az utóbbi időben stagnál. A tervezési időszak során meg kell alapozni a nagyobb számú külföldi és belföldi vendégek fogadásának feltételrendszerét, figyelembe véve a megye vonzóképességét. A turisztikai keresletet alapvetően befolyásoló tényező a célterület elérhetősége és az igénybe vehető turisztikai infrastruktúra állapota (megközelíthetőség, közlekedés). Nagy előrelépést jelenthet Heves megye számára a mezőkövesdi repülőtér fejlesztése, mely a turizmusban kiemelt fontosságot élvez, hiszen versenyképességét nagyban befolyásolja a különböző turisztikai desztinációk elérhetősége. Borsod-Abaúj-Zemplén megyével együttműködve célterületeink megközelíthetősége lényegesen javulna. A turistafogadás feltételeinek javítása összetett feladat, mely a rendelkezésre álló közlekedési eszközökön túl három tényező – szolgáltatás, attrakció, szállás - szinergiája alkotja, melyek együttműködésével lényegesen csökkenthető a szezonálisitást. E három tényező olyan teljes körű turisztikai szolgáltatást nyújthat, mely alkalmas az átlagos vendégéjszaka-szám növelésére. Ezen kívül hozzájárulhatnak Heves megye versenyképességének javításához, egyrészt azzal, hogy jelentősen nőhet az itt tartózkodás időtartama, másrészt pedig azokkal a járulékos hasznokkal, melyek multiplikátorhatásként hatnak a turisztikai ágazatban. A szolgáltatások fejlesztése elsősorban, olyan helyszíneken fontos, ahol magas a szálláshelyek kihasználtsága, így a kapacitásbővítés nagy
-----------	--

	valószínűséggel arányosan új vendégéjszakákat is generál. A felmerülő külső negatív tényezők – a megyébe érkező turisták által eltöltött vendégéjszakák számának és költségüknek alacsony volumene – ellen a megye turisztikai szolgáltatóinak egységes és összehangolt marketing és értékesítési tevékenysége nyújthat védelmet, melyhez a TDM szervezetek is hozzájárulnak. A turisztikai szállás és szolgáltatásfejlesztés esetében elsősorban nem a kapacitások növelésére van szükség, hanem a turisztikai vagy kiegészítő szolgáltatás színvonalának és minőségének javítására, a húzó turisztikai ágazatok fejlesztésével. A „Zöldülő megye”, azaz az ökoturisztikai kínálati jelleg elősegítésének fontos alappillére a magas minőségű helyi termékek felhasználására, illetve a helyi szolgáltatások igénybe vételére alapozott, azok beazonosítható identitását és unikalitását kihasználó turisztikai kínálat kialakulásának elősegítése. Ennek leghatékonyabb, komplexen alkalmazandó eszközei a minősített helyi védjegyek rendszere, a helyi piacok, beszerzési kapcsolatok kialakulásának elősegítése, a helyi termékek vásárlásának, szolgáltatások igénybe vételének programszerű támogatása. Turisztikai attrakciók fejlesztése A nemzetközi trendek által is jelzett változások közül az egyedi szolgáltatások iránt fokozó igényeknek megfelelő speciális turisztikai termékek fejlesztése képezi a legmagasabb lehetőséget. A termékfejlesztésnél törekedni kell a nagy vonzerőt jelentő attrakciók tudatos fejlesztésére, illetve a többi attrakció ennek komplementereként való felhasználására. A meglévő, jól működő, potenciálisan több látogatót is vonzani képes attrakciók, szálláshelyek, szolgáltatások versenyképesebb piacra vitelére kell koncentrálniuk. Az új fejlesztések során pedig kizárólag az innovatív, unikális attrakciókat kell támogatni. A turisztikai attrakciók fejlesztése és támogatása az egyes térségekben az eltöltött vendégéjszakák növekedéséhez, megyei és helyi szinten pedig az addicionális költségből származó bevételek növekedéséhez járulnak hozzá. Turisztikai desztináció menedzsment szervezetek tényleges felállásának elősegítése A közigazgatási változások, illetve a fejlesztési tervezés új turisztikai szerepkört eredményezhet a TDM szervezetekkel együttműködésben. A turisztikai intézményrendszer alakulását a turisztikai desztináció menedzsment szervezeteknek kell elősegíteniük. Támogatni szükséges a térségi TDM szervezetek működését, hogy sikeresen valósíthassák meg piaci alapú értékesítési rendszerük kiépítését. A kialakított csomagajánlatok értékesítésével, új vendégéjszakák generálásával többletbevételhez juttathatják a helyi szolgáltatókat, vállalkozókat. Működésükbe integrálhatják a helyi innovatív fejlesztések eredményeit, erősítve a térség specifikus kínálatát. Fontos továbbá helyi szinten a létező, illetve eddig nem lefedett területeken a helyi turisztikai szervezetek fejlesztése. Ezek célja elsősorban az oda érkező turista helyi kiszolgálása kell, hogy legyen, illetve a térségi turisztikai szervezetekkel való együttműködés sikeres márkázás és értékesítés érdekében. A hatékony desztináció menedzsment rendszer kialakításához marketing és menedzsment tevékenységgel kell ösztönözni az együttműködést, támogatva a turisztikai marketingkommunikációs, illetve turisztikai értékesítési munkát. Javítani kell továbbá a turisztika szereplők képzettségén (az üzleti felkészültség, nemzetközi tapasztalatok, nyelvtudás, nemzetközileg versenyképes szaktudás). A Magyar Turizmus Zrt. a regionális marketingigazgatóságokon keresztül alakít ki partnerséget a TDM szervezetekkel annak érdekében, hogy a feladatok összehangolt turisztikai szakmai célok mentén haladjanak. Turisztikai termék-programok Alapvető cél a megyében eltöltött átlagos vendégéjszakák számának növelése, a turisztikai és kiegészítő szolgáltatások színvonalának és minőségének javításával a húzó turisztikai ágazatok – gyógy-, kulturális-, öko-, falusi-, bor-, és gasztronómiai turizmus - fejlesztése. A gyógyturizmus az átlagosnál nagyobb jövedelemtermelő képességgel rendelkezik, mely elsősorban abból ered, hogy a gyógy-vendégek egy helyen való tartózkodásának ideje, jóval hosszabb az egyéb turisztikai céllal érkező vendégekéhez viszonyítva. További előnye, hogy az időjárás változásoktól és a szezonális ingadozásoktól csaknem független forma. Társadalmunk rohamos elöregedés jeleit mutatja, ami magával vonzza a mozgásszervi, érrendszeri betegségek rehabilitációja iránti megnövekedett igényt. Heves megye turizmusának kiemelkedő jelentőségű értéke a termálvízkincs, amelynek többsége gyógyhatású, differenciált igények kielégítésére alkalmas, ugyanakkor ismertségük és elfogadottságuk nemzetközi szinten nem megfelelő. Gyógyvizeink megfelelő kihasználtságával a megfelelő fajlagos költséssel rendelkező vendégeket kell megcélózni és fokozni szükséges a gyógyturisztika rangjához méltó, magas színvonalú szálláshelyek kínálatának fejlődési ütemét. A színvonal javítása mellett a szálláshelyekhez kapcsolódó célcsoport-specifikus és komplex szolgáltatáscsomagok kialakításának támogatása – állandó orvosi ellátás a szakma által nemzetközileg is elismert módon,
--	---

	szanatórium jellegű szállodákkal, betegségmegelőző, kondicionáló felhasználás orvosi ellenőrzéssel, fakultatív terápiákkal – kiemelt fontosságú. A gyógyturisztikai termékek kialakításában fontos szerepet kell kapnia a K+F tevékenységnek, melynek elsődleges feladata a gyógyhatások kutatása, dokumentálása, hazai és nemzetközi szakmai szervezetekkel való elfogadtatása. A termálvízre épülő turizmus feltételei országos szinten is kiemelkedőnek tekinthetők a megyében. Az utóbbi években számos gyógyfürdő került az igényeknek megfelelően felújításra és korszerűsítésre. Azonban a mai napig sem áll rendelkezésre egy egész évben, az időjárástól függetlenül igénybe vehető, naponta akár 1500 fő befogadására alkalmas fedett gyógyfürdő. A megye gyógyturisztikai versenyképességének megtartása érdekében indokolt egy ilyen adottságokkal rendelkező gyógyfürdő-komplexum kialakítása, melyben Eger generátor szerepet tölthet be („Eger, a barokk fürdőváros”). Emellett a radon tartalmú mofetták ismertségének és infrastruktúrájának fejlesztése szükséges, a gyógyhatások nemzetközi megismertetésével. Heves megye gyógyturisztikai kínálatában, mint hazánkban egyetlen, így unikális vonzerőként pozicionálható fejlesztési és marketing prioritásként javasolt kezelni a Mátraderecske településen található mofettát, illetve az ahhoz kapcsolódó gyógyászati szolgáltatásokat. A termálvíz széleskörű hasznosítása, illetve a megyékben található gyógyvízelőhelyek kiaknázása érdekében létrejött termálgűrű programot erősíteni szükséges. Ebben Borsod-Abaúj-Zemplén Megye fő kapcsolódási pont lehet. Nélkülözhetetlen a gyógyvizeinkre épített, mozgásszervi és ér-gyógyászati rehabilitációs intézetek és azok hálózatának kialakítása, a ki nem használt kapacitású wellness hotelek bevonásával, együttműködésük támogatásával. Egészségturisztikai klaszter létrehozásának támogatása indokolt a megyei vállalkozások, önkormányzatok, intézmények, civil szervezetek önkéntes együttműködésével a turisztikai régió versenyképességének növelése érdekében. A klaszter biztosítja a résztvevők számára a kölcsönös előnyöket a külső versenytársakkal szemben, a kapacitások optimálisabb kihasználását, a világszínvonalhoz való felzárkózás lehetőségét. További fejlesztési irány lehet a traumatológiai, gyógyászati, rekreációs és egészségipari szektorok közötti együttműködés. A megye túllépve a gyógyturizmus, termálkincsek kínálta lehetőségeken jóval mélyebb gyógyászati fejlesztést hajthat végre, melynek központjában az áll, hogy jelentős ipari kapacitás működik megyénkben, kiszolgálva a traumatológia, implantátum gyártás igényeit. Ahhoz, hogy Heves megyében a kerékpáros turizmus dinamikus fejlődő ága legyen az idegenforgalomnak, megfelelő mennyiségű kiépített kerékpárútra, illetve ezek egy hálózatba történő egyesítésére van szükséges. Több fejlesztés történt már a kerékpárutak kiépítésében és kijelölésre került több száz km-nyi hegyi kerékpáros pálya a Bükkben és a Mátrában, hagyományossá váltak nagy tömegeket megmozgató sikeres versenyek. Célként fogalmazható meg a különböző csomópontokon létrejövő túráközpontokat szolgáltatás fejlesztése, ahol a kerékpáros túrázók térképekhez juthatnak, lehetőségük nyílik kerékpárok kölcsönzésére és szervizelésére. Az ökoturizmus számos gazdasági fejlődési lehetőséget biztosít, abban az esetben, ha turisták megfelelően informáltak, illetve az utazásszervezők szakmailag megfelelően járnak el. Sokszor azonban a bevételek nem tudják kompenzálni a turisták által okozott károkat. Éppen ezért szükséges látogatóközpontok kialakítása, melyek kiindulópontként szolgálnak a védett természeti területek felkereséséhez. Továbbá a természeti erőforrásokat és természeti értékeket egy-egy helyen összegyűjtve megismerteti a térségbe kiránduló/látogató közönséggel. Törekedni kell arra, hogy az újonnan létesülő bemutatóhelyek egységes hálózattá válhassanak. Szükséges a kiránduló helyeken lévő pihenőhelyek, kilátók építése, vagy a már meglévők felújítása. Az ökoturisztikai, a természeti és kulturális örökséghez kapcsolódó Heves megyei vonzerők, rendezvények fejlesztésénél törekedni kell arra, hogy a turisztikai kínálat minden évszakban, kiegyenlíten magasan színvonalú vonzerőt jelentsen, ezzel csökkentve a térség turizmusának szezonális ingadozását. A szezonális csökkentése kiemelt feladat, hiszen még az ökoturisztikai jellemzőkkel bíró területek is egy kiemelt, magas kihasználtságú terminusban a tömegturizmus tüneteit produkálják, ezzel adott esetben visszafordíthatatlan természeti károkat, és nem mellesleg az ökoturisztikai jelleg, arculat rombolását okozva. Az ökoturizmus vonatkozásában tehát a legfontosabb, hogy fokozott hangsúlyt kapjon a környezet védelme, szeretete, a természet és a táj értékeinek megőrzése. Heves megye turisztikai adottságaira alapozva – elsősorban a borkultúra, a hegyvidéki téli sportok, illetve az egészségturisztika területén – magyarországi kitekintésben is a legelőnyösebb lehetőségekkel bír a térség éves szezonális csökkenése érdekében. A lovasturizmus Európa-szerte hiányzó termék, így tudatos marketingtevékenységek kidolgozásával hozzájárulhatunk a bevételek növekedéséhez, a külföldi piac megtartásához, illetve a belföldi piac kiépítéséhez. Mivel a túra- és tereplovaglás a kedvelt lovas-programok közé tartozik, célszerű lenne legalább megyei szinten, a lovas istállók és szolgáltatók együttműködésére épülő lovas hálózati rendszer kialakítása. Célként fogalmazható meg a lovasturizmus gazdaságosságának javítása,
--	---

	melyhez a lovaglás, sportolás, szállás, vendéglátás, kulturális programok összekapcsolt és összehangolt rendszerének kidolgozása szükséges. A szezonális megszüntetése érdekében alkalmassá kell tenni a lovas szolgáltatókat, hogy időjárástól függetlenül végezhesék lovas turisztikai szolgáltatói tevékenységüket. A Heves megye területén lévő borvidéket indokolt történeti térségként kezelni, illetve támogatni. A borturizmus gazdasági fejlődése érdekében célként fogalmaztuk meg a települések és a borvidéki területek közötti kapcsolatok kialakítását, a borvidékek termelőinek összefogásának ösztönzését, valamint a borturizmus feltételrendszerének összehangolt kialakítását: - komplex turisztikai termék fejlesztése - borutak kínálati fejlesztése - információs rendszer létrehozása - pincék korszerűsítése, infrastrukturális fejlesztése, kiépítése - értékesítés mennyiségi- és minőségi fejlesztése - bor és gasztronómiai információs rendszer kiépítése A megye gasztronómiai adottságainak kiaknázását jelentősen segítheti a borturizmus, hiszen a bor és gasztronómia turizmus népszerűsége egyre növekszik. Több helyi gasztronómiai érték is megtalálható a megyében, melyek kiválóan alkalmasak arra, hogy a fő vonzerőhöz, a borhoz kapcsolódva kiegészítsék annak kínálatát. A bor és gasztronómia adottságai azonban közel sincsenek a lehetőségekhez mérten kihasználva. Cél az együttműködések erősítése révén a bor-utak komplex turisztikai szolgáltatásokká alakítása, és a tájjellegű gasztronómiai adottságok hangsúlyosabb megjelenítése a vendéglátóhelyeken. A következő tervezési időszakban megyei szinten is cél a meglévő téli sport-telepek kihasználtságának növelése a marketing tevékenység javításával. Síelésre alkalmas helyek megközelíthetőségének, illetve a parkolási lehetőségeknek a javítása mindenütt jelentős infrastrukturális beruházási igénnyel jelentkezik. A sportolási infrastruktúra feltételek bővítésének, kiépítésének támogatása jelentősen segítené a jelenlegi adottságok jobb kihasználását. Az extrém turizmust művelő célcsoport igényeinek megfelelő infrastrukturális fejlesztések kivitelezése és marketing tevékenység végzése is kívánatos. A vadászat turizmus fejlesztésére jók az adottságok, hiszen megye erdő- és mezőgazdasági területei nagy- és apróvadban egyaránt bővelkednek. Problémát okoz azonban a megfelelő színvonalú és szolgáltatású, szakosodott szálláshelyek hiánya a megyében, mely indokoltá teszi ezen szolgáltatások és szálláshelyek fejlesztését. A falusi turizmus fejlődésének legmarkánsabb jelzője a minőségi megerősödés. A falusi szálláshelyek száma az utóbbi években tovább növekedett és minőségileg is jelentős előrelépés tapasztalható, azonban továbbra is támogatásokban kell részesülniük a fenntarthatóság érdekében. A tematikus útvonalak igénybe vételének alapja a megfelelő, kapcsolódó infrastruktúra kialakítása. Szükséges tehát, hogy rendelkezésre álljanak a célcsoport-specifikus szálláshelyek, valamint mind helyben, mind előzetesen széleskörű tájékoztatást nyújtani, többnyelvű tájékoztató táblákkal, térképekkel, kiadványok kihelyezésével, korszerű technológiák – WIFI, telefonos applikációk – alkalmazásával. Ezen kívül célként jelenik meg a tematikus turizmushoz kapcsolódó tárgyi eszközök beszerzése, a meglévő eszközök felújítása. A kulturális turizmus erősítése nagymértékben segítheti a szezonális ingadozások kiegyenlítését. Ennek egyik eleme a rendezvényturizmus, amely csak akkor tud hatékony lenni, ha egy tematikus kínálat mentén tér-idő viszonylatban is összehangolva valósul meg. A kulturális turizmuson belül, kedvező adottságai miatt, különösen fejleszthető területek a kulturális örökségre és értékekre épülő, rendezvényturizmus, konferenciaturizmus történelmi turizmus, vallási turizmus. A kulturális turizmus egyik meghatározó szegmense a vallási motivációjú utazás, melynek kapcsán célként fogalmazódik meg a turisztikai szállás és szolgáltatásfejlesztés, ahol területileg vagy kategóriája szerint szállás vagy szolgáltatás nem elérhető. Indokolt a hosszútávú útvonalak mentén a zarándok szállások és a kapcsolódó turisztikai infrastruktúra kiépítése. Az ilyen hálózati jellegű zarándokútvonalak – mint például a megyét átszelő, nemzetközi jelentőségű „Mária út” – a legalkalmasabbak az idegenforgalmilag érintetlen települések turisztikai hálózatba történő bekapcsolására. A természetjárással ellentétben a zarándoklásnak nem célja a települések elkerülése, hanem éppen a településekhez kötődő igen gazdag szakrális örökséget kívánja bejární. A zarándoklás a mentális regenerálódás legalkalmasabb eszköze. Jelentősége nem jövedelemtermelési szempontból, hanem a megismerés, az ismerkedés, a kapcsolatteremtés szempontjából kiemelkedő. A zarándoklás jelentőségét jelzi a számos magyarországi zarándokút egyesület, és ezen egyesületek szoros együttműködésre való törekvése. A hálózati rendszerű zarándokutak létrehozásában és működtetésében a civil szféra, az egyházak és az önkormányzatok aktív együttműködésére van
--	--

	szükség. A Mátra és a Bükk turisztikai adottságait tekintve rendkívül komplex és egyedülálló értékekkel bír. Idegenforgalmi potenciálját elsősorban a változatos természeti-táji adottságok, építészeti emlékek, kulturális, népművészeti hagyományok, termálvizek és turisztikai rendezvények jelentik. A Mátra valamint a Bükk és térsége, mint önállóan márkázható és értékesíthető turisztikai desztináció körvonalazódik a megyében. Ha megvizsgáljuk a Mátra klimatikus viszonyait, gyógyhelyeit egyértelmű, hogy rendkívül komplex és egyedülálló értékekkel bír. A Mátra-Gyöngyös, a megye azon attrakciója és térsége, melyet az ország legmagasabb hegye, többemű turisztikai kínálat, s kapuvárosával, Gyöngyössel együtt képezhet önállóan definiálható desztinációt. A Bükk-Eger, a megye másik fontos attrakciója ahol a természetjáró aktív turizmus és a kulturális turizmus komplexitása sajátos turisztikai célpontként jeleníthető meg.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Új, innovatív megoldások, helyi gazdaság élénkítéséhez való fokozottabb hozzájárulás 2. Turisztikai kínálati elemek térségenkénti harmonizálása 3. Megfelelő fajlagos költséssel rendelkező turisták megcélzása 4. Turisztikai infrastruktúra, és a kapcsolódó vendéglátó szolgáltatások, kulturális, szabadidős rendszerének térségi szinten összehangolt fejlesztése 5. Szolgáltatás- Attrakció- Szálláshely együttműködésének támogatása 6. Magas színvonalú szálláshelyek kínálatának minőségi bővítése 7. Célcsoport-specifikus és komplex szolgáltatáscsomagok kialakítása 8. Versenyképes és nemzetközileg is meghatározó súlyú desztinációvá válás 9. TDM szervezetek stabil működésének elősegítése, helyének megtalálása a turizmus fejlesztésében, valamint meghatározó szerepének erősítése 10. Gasztronómiai kultúra támogatása étkek és fogyasztásuk kulturális pozicionálása 11. Húzó turisztikai ágazatok (gyógy-, kerékpár-, bor-, öko-, lovas-, vadász-, kulturális-, történelmi-, rendezvény-, vallási turizmus) minőség- és kapacitásfejlesztése

4.5 prioritás: KKV szektor versenyképességének növelése

Tartalma:	A megye gazdaságának méret nagyság szerinti szerkezetére jellemző a tőkeszegény kisvállalkozások magas részaránya, ugyanakkor a kevés számú, de nagy teljesítményértéket realizáló nagyvállalkozások. Hiányzik egy erős középmezőny. A versenyképességet jellemző mutató pozitívan korrelál a vállalkozás méretével. A nagyobb cégek tőkeintenzitása magasabb, alkalmazottaik és vezetőik képzetesebbek, gyakrabban valósítanak meg innovációt, többet fordítanak kutatás-fejlesztésre, jobb eséllyel jutnak külső finanszírozási forrásokhoz, illetve a fajlagos eredménymutatóik is jobbak. A nagyvállalati és intézményi, önkormányzati együttműködésekkel a helyi ösztönzők rendszerének kialakítása szükséges az ágazat számára fontos mérnökök ide vonzása és megtartása tekintetében. Ehhez az ösztöndíj-, és lakásprogramok kialakítása vagy továbbberősítése elengedhetetlen. A megye magas munkanélküliséggel sújtott településein, ahol olcsóbb és könnyebb a magasan képzett munkaerő alkalmazása, kiváló lehetőséget biztosíthatnak az úgynevezett globális szolgáltató központok (SSC-Shared Service Center), mely egy olyan egységet jelent vállalaton belül, amely felelős egyes operatív feladatok kezeléséért, megvalósításáért. Innen történik a belső ügyfelek (a vállalat többi egységének), illetve a külső ügyfelek (partnerek, vásárlók, fogyasztók) kiszolgálása, támogatása. Az SSC rendszerint több nyelvet beszélő, fiatal, diplomás munkavállalókat foglalkoztat. A jól hasznosítható, jelenleg kihasználatlan, nagyobb ingatlanok - iskolák, irodaházak – biztosíthatják ezen szolgáltató központok létrehozását. Az idegenforgalomban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználásához helyben élő, a helyi adottságokat és lehetőségeket ismerő kisvállalkozókra van szükség, akik vállalkozásukat hatékonyan és rugalmasan képesek működtetni. Cél a vállalkozások jövedelemtermelő képességének javítása, ezen belül is az állandó lakosok egész évben történő foglalkoztatásának bővítése, a turizmus megújulása mellett a vállalkozások modernizációjának ösztönzése. Szükséges a megyére vonatkozó, tényeken alapuló, folyamatosan karbantartott és nyilvános innovációs adatbázis létrehozása – mely az innovációs és K+F szolgáltatók önkéntes megjelenésén alapul és az adott cégek/intézmények legfontosabb publikus adatait tartalmazza – elősegítve ezzel az érdeklődők számára a potenciális partnerek kiválasztását. Cél a tudásvezérelt kreatív régió szellemi műhelyeinek kialakítása, a megyei gazdaságfejlesztéséhez szükséges tudás szintetizálása, a sajátos kitérési pontok erősítése, valamint új technológiák elsajátítása érdekében. Fontos az innovációs hálózatok kiépítése, technológiai transzfer biztosítása, a felsőoktatási intézmények segítségével az egyetemek és a gazdálkodó szervezetek közötti kapcsolat erősítése.
-----------	--

	A kis- és középvállalkozások a megye teljesítménye tekintetében jelentős súllyal bírnak, foglalkoztatásban betöltött szerepük jelentős. A KKV-kat a foglalkoztatás növekedése érdekében közvetlen és közvetett módon is támogatni kell. A közeljövő fontos problémaköre lehet a rendszerváltást követő vállalkozói generáció utódlási problematikája. Tudatosítani kell, hogy a szakképzésben tanuló fiatalok ne csak munkavállalóként tudjanak elhelyezkedni, hanem később, kellő munkatapasztalat szerzése után akár önálló vállalkozóként is. Ennek érdekében szükséges a vállalkozói tanácsadás, ismeretek bővítése. A fiatalok vállalkozóvá válásának motiválása, támogatásának eszköze lehet többek között a Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara által kezelt Staféta Program, ahol a vállalkozói tapasztalat, tudás átadása az idősebb vállalkozóktól történik. A nagyobb vállalatokhoz való felzárkózás érdekében a KKV szektornak minél nagyobb arányban kell részesülnie K+F+I támogatásokban. Megyei innovációs alap létrehozása is indokolt, mivel a közvetlenül elérhető „decentralizált” források elérése lendítheti fel igazán egy adott térség innovációs aktivitását. Továbbra is jellemző a magyar KKV-kra az informatikai lemaradás az EU-s átlaghoz képest. A versenyképesség növelése szempontjából nagyon fontos, hogy a KKV-k felismerjék az ebben rejlő lehetőségeket, növeljék jelenlétüket a világhálón (saját honlap, webáruház), naprakész információkat továbbítva a piac felé. Tekintettel KKV-szektor hitelfinanszírozási lehetőségeinek beszűkülésére és a banki mentalitás jelentős változtatására, a KKV-k forrással történő ellátottsága egyre drágább és egyre nehezebb. A jelenlegi helyzet rendkívüli beavatkozást igényel, ezáltal szükséges a KKV-k tőkéhez és kedvezményes hitelfelvételekhez jutásának segítése, például a kisvállalkozói tőkejuttatási programok visszaállításával. A jogszabályi szigorítások ellenére probléma a cégek közötti körbetartozás. Jellemző hogy a kis cégek „tartják el” a nagyokat, így pont azok a vállalkozások nem jutnak hozzá pénzükhöz, amelyek egyébként is tőkeszegények. A Kormány által támogatott szabad vállalkozási zónák egy csokorba fogják össze a fejlesztési, beruházási, foglalkoztatási és adópolitikai kedvezményeket, elősegítve ezzel a befektetésbarát viszonyok kialakítását, ösztönözve és maradásra bírva a nemzetközi és hazai befektetőket is. A mikrovállalkozások és KKV-k jövedelemtermelő képességének javítása érdekében támogatni szükséges a KKV-k közötti együttműködések (beszállítói rendszerek, klaszterek, logisztikai hálózatok), illetve a vállalkozásfejlesztő üzleti szolgáltatásokat. Az olyan innovatív, főleg tudás alapú KKV-k, amelyek önállóan, vagy regionális hálózatba, klaszterbe szerveződve sikeresen részt tudnak venni a globális versenyben és sikeresen tudják növelni piaci részesedésüket. Fontos a megfelelő bemutatkozási lehetőség biztosítása a beszállítói kapcsolatok fejlesztéséhez, közvetítve a kereskedelmi láncok igényét, elvárásait, valamint segítve a beszállítói pozícióba kerülő akaratú vállalkozásokat a minél eredményesebb együttműködés kialakítása érdekében. A beszállítói láncokat, lehetőségeket célszerű digitális technikákkal, térinformatikai megoldásokkal rögzíteni és elérhetővé tenni a partneri kör számára belföldön és külföldön egyaránt. Szükséges a Heves megyében telephellyel rendelkező nagyvállalatok és KKV együttműködésének erősítése. A térségünkben működő hazai KKV szektor külszervezési kapcsolatainak erősítése érdekében a Nemzeti Külgazdasági Hivatal és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által közösen alapított és működtetett Kárpát-régió Üzleti Hálózat segítségével fejleszteni kell a megyei vállalkozások Kárpát-medencei, továbbá keleti piaci kapcsolatait, üzletszerzési lehetőségeit, kereskedelmi tevékenységeit. Elő kell segíteni a hazai tulajdonú vállalkozások nemzetközi piacokon való szerepének növekedését. Az erősödő hazai tulajdonú vállalkozások számára fontos, hogy külpiazi tevékenységük erősítésében vállaljon szerepet a megyei intézményrendszer. Indokolt a megyei, illetve a megye határon átnyúló logisztikai hálózati rendszer fejlesztése, transzeurópai kereskedelembe, elosztóhálózatokba, innovációba és fejlesztésbe való integrálása, új gazdasági terek nyitása, komplex innovációs fejlesztési és szolgáltatási rendszerek kialakítása. A KKV-k fejlődésének kulcsa a gazdaságstratégiai szemléletváltás, mely a vállalkozói és fogyasztói tudatosságra, a magas hozzáadott értéket adó ágazatokra és tevékenységekre, a belső piacot biztosító helyi gazdaságra épül.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. KKV-k exportpotenciáljának fejlesztése 2. Kutatás-intenzív kkv-k támogatása 3. KKV-k jövedelemtermelő képességének javítása 4. Vállalkozói és fogyasztói tudatosságra épülő gazdaságstratégiai szemléletváltás 5. Beszállítói kapcsolatok fejlesztése 6. technológiai fejlesztés támogatása 7. minőségirányítási rendszer bevezetésének támogatása 8. Kisvállalkozói tőkejuttatási programok kidolgozása 9. KKV-k informatikai eszközellátottságának növelése 10. Vállalati körbetartozás mérséklése a vállalkozók közötti garanciákat biztosító intézmények megerősítésével

5. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum

Tartalma:	Heves megye 2014-2020-as tervezési periódusára vonatkozóan létfontosságú stratégiai célként fogalmazódott meg a helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum, melynek keretein belül valósítandó meg a megye vidéki területein élők életminőségének javítása, helyi termékpályák kialakítása, a helyi közösségek erősítése valamint a mezőgazdaság, a halászat, az erdő- és vadgazdálkodás versenyképességnek növelése. Az agrárszektorra technológiailag fejlett élelmiszer-feldolgozóipart kell építeni, mely hozzájárul a termékek hozzáadott értékének növeléséhez, munkahelyeket képes teremteni és nem utolsósorban nagymértékben javítja az agrárvertikum jövedelmezőségét is. Az agrárszektor fejlődése hosszú távon a vidéki életminőség javulását eredményezi.
Kapcsolódó stratégiai célok:	2. Az Észak-hevesi térség természetközpontú fejlesztése 3. Dél-Heves és a Tisza-tó térségének helyi értékekre épülő fejlesztése 6. Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom 7. Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet

5.1 prioritás: Fenntartható agrárszerkezet létrehozása

Tartalma:	A mezőgazdaság nem csak Heves megye, de gyakorlatilag egész Magyarország számára jelentős gazdasági potenciált jelent. A megye talajadottságai kedvezőek a szántóföldi növények termesztéséhez. A szőlőtermesztéshez szükséges legkedvezőbb adottságok mind jelen vannak, ennek köszönhetően két, kiemelkedő gazdasági lehetőségeket magában rejtő borvidék is található a megyében. A borvidékek különböző részeinek (pl. Debrői körzet) markáns önálló jellege erősítendő, így növelhető a megye borászati jövedelmezősége. Elengedhetetlen továbbá a szőlőterületek infrastrukturális fejlesztése (úthálózat, csapadékvíz elvezetés/visszatartás, közbiztonság, borászati technológiai fejlesztése, valamint a piaci együttműködés ösztönzése. A mezőgazdaságban az adottságoknak megfelelő termelés szükséges (pl. kevesebb búza fajta), mely a gazdálkodók részéről nagyobb együttműködést és egységesítést igényel. Több szempontból is fontos az integráció, melyben a termelői értékesítői szervezetek (TÉSZ) és az integrátorok kulcsszerepet játszhatnak. Jelenleg 3500 hektáron folyik a nagy élőmunka-igényű gyümölcsstermesztés, melyet érdemes növelni. Ez gazdaságélénkítést és munkahelyek létrejöttét eredményezné. 500 hektáron végeznek dinnyetermesztést, melynek bővítése szintén munkahelyek létrejöttével járna. A megyében üzemel Magyarország legnagyobb gombatermesztéssel foglalkozó üzeme. Az üzem a kutatástól a konzervkészítésig felöleli az ágazatot. A klímaváltozásból adódó magasabb átlaghőmérséklet, nagyobb potenciális párolgás, szélsőségesebb csapadéeloszlás és a kevesebb nyári csapadék okozta problémák nagymértékben sújtják az agrárszektor, melyek kezelésére célszerű az öntözési rendszerek korszerűsítése valamint tározók építése. Sok esetben az agrárvállalkozások gyenge versenyképességét az elavult technológia eredményezi, azaz a mezőgazdaság jövedelmezőségének növeléséhez – valamint a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást elősegítendő – technológiai fejlesztések szükségesek. Emellett nagy hangsúlyt kell fektetni a környezetkímélő gazdálkodási formák elterjesztésére is. A kutató intézetek és a gazdálkodó szervezetek együttműködésének erősítésével elérhető, hogy a kutatási eredmények mihamarabb átültetésre kerüljenek a gyakorlatba. Az állattenyésztés terén is fejlesztésekre van szükség, hiszen a mutatók elmaradnak a lehetőségektől. A megye állatállománya csökken, ez akadályozza az egyébként jó potenciálokkal rendelkező tejipar fejlődését is, mely ágazat versenyképességéhez továbbra is nagy szükség van a tejtámogatásokra. Építeni kell továbbá a magyar hús iránti egyre növekvő külföldi keresletre. Kiemelt jelentősége lehet a magas genetikai értékű húsmarha- és juhtenyésztésnek, ugyanis ez utóbbi amellett, hogy kiaknázatlan piaci lehetőségeket rejt (pl. bárányhús), az ágazat hozzájárul a környezetvédelemhez (fenntartható gyepgazdálkodás). A juhtej termelésére és az abból előállított termékekre is érdemes hangsúlyt fektetni, ugyanis javíthatja a juhtartás jövedelmezőségét. Fontos megemlíteni, hogy az állattenyésztés egyes ágazatait, mint például a sertés és baromfiágazat csak integrált alapon szervezve lehet versenyképes. Tudatos piacvédelemmel és fogyasztói magatartással ki lehet „zárni” a magyar piacról a rossz minőségű termékeket, ezzel növelve a hazai termelők versenyképességét. Az agrárszektor egyes ágazataira helyi feldolgozóipart kell építeni és támogatni ezen ágazatok szoros együttműködését. Ez az élelmiszeripar költséghatékonyaságát és foglalkoztató erejét növelését képes eredményezni. Az előregedő gazdátársadalom utánpótlása is megoldásra vár. A következő generációk megfelelő
-----------	--

	szakmai ismeretekkel való ellátása nélkülözhetetlen a versenyképes agrárium megteremtéséhez, ezért támogatni kell a fiatal gazdálkodók induló tevékenységét, különben ellehetetlenedik a primer szektor. A megfelelő tudás elsajátítása mellett lényeges az egyéni és csoportos tanácsadói hálózat kiépítése és működtetése. A megfelelően működő szaktanácsadás nagy segítséget nyújt a fiatal és idősebb gazdálkodóknak egyaránt. A birtokviszonyok rendezése is megoldásra váró probléma, továbbá a nagyüzemi szántóföldi művelés nagy, összefüggő tábláin a mozaikosság kialakítása is várat magára. A mezőgazdaság versenyképességének fokozása érdekében megoldást kell találni – többek közt – a tökeszegénységre, kedvező hiteleket kell nyújtani és a pályázatok támogatottsági arányát növelni, ugyanis a talaj és csapadék viszonyok az országos átlagtól kedvezőtlenebbek, ezért a termésátlagok alacsonyabbak, ebből következően a versenyképességhez több támogatás kell. A mezőgazdaság legnagyobb potenciállal rendelkező ágazatai a jelenleginél nagyobb támogatást igényelnek. A megye agrárvállalkozásainak versenyképessége függ az uniós és hazai támogatásoktól, illetve azok felhasználásának hatékonyságától. A támogatási és pályázati rendszert átláthatóbbá, kevésbé bürokratikusá kell tenni. Ezzel a jelenleginél több gazdálkodó juthat pénzbeli támogatáshoz, melynek következtében javítani tud piaci helyzetén. Heves megye agrárszektorának egyik kiemelkedő célja – kapcsolódva az Európai Unió Közös Agrárpolitikájának céljaihoz – a természeti erőforrásokkal való fenntartható, jövedelmező, munkahelyeket teremtő gazdálkodásfejlesztés. A megye déli területeinek természeti adottságai kedveznek a kertészeti kultúráknak. Az agrárszektorban a gazdasági világválság okozta negatív következmények (pl. megszűnő munkahelyek) kezelésének egyik módja, hogy nagyobb hangsúlyt kapnak a nagy élőmunka igényű ágazatok, mint például a kertészet, ahol a többi ágazathoz képest alacsonyabb a gépesítés mértéke. A zöldségek és gyümölcsök mellett a gyógy- és fűszernövények valamint a gomba és az erdei gyümölcsök termesztése és feldolgozása is kiváló lehetőségeket biztosít a megye számára. A kertészet élőmunka-igénye számos vidéki család számára jelent és jelenthet megélhetést. Az ágazat fejlődését segíthetik az állami és önkormányzati megrendelések (pl. közétkeztetés). Az agrárszektor egyik kiemelt figyelmet érdemlő ágazata a halászat. A halászat amellett, hogy az élelmiszeriparnak alapanyagot biztosít, kiemelt turisztikai és rekreációs jelentőséggel bír, melyre érdemes a jövőben építeni Heves megyében. A Tisza-tóban – mely Magyarország legnagyobb mesterséges tava 127 km²-es kiterjedésével – az állóvizekre jellemző szinte minden halfaj megtalálható. Az ország minden pontjáról és külföldről is érkeznek ide horgászni, tehát jelentős a turisztikai potenciál és az ebből eredő bevétel. Az erdő- és vadgazdálkodás szintén támogatandó terület. Utóbbira a vidék számára jövedelmet jelentő vadászati turizmust és vadhús feldolgozókat is érdemes telepíteni. A mai modern agrárgazdaságnak igen nagy az energiaigénye elsősorban az állattenyésztés és a kertészet egyes területein, mely igényt nagy részben import energiából fedezi. A helyi gazdaság versenyképességét növelni és az energetikai függőséget csökkenteni képes a saját energiaellátás biztosítása, azaz arra kell törekedni, hogy a felhasználó energia minél nagyobb hányadát tudjuk magunk előállítani. Ennek eléréséhez elengedhetetlen a megújuló energiaforrások hasznosítása, kiemelt figyelmet fordítva a geotermikus energiára.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Hagyományokra és helyi adottságokra épülő, versenyképes agrárszektor 2. Az együttműködések fokozása értékesítési láncokkal 3. Technológia fejlesztések a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás jegyében 4. Kutatási eredmények átültetése a gyakorlatba 5. Az állattenyésztés jövedelmezőségének javítása 6. Tájhasználatához igazodó agrárszerkezet, kedvező tájkaraktert őrző termelés kialakítása 7. A nagyüzemi szántóföldi művelés nagy, összefüggő tábláin a mozaikosság kialakítása 8. A primer szektorral szinergikus feldolgozóipar létesítése 9. Fiatal gazdák képzése, tevékenységének segítése 10. Szaktanácsadás működtetése (technológia; támogatások igénybe vétele) 11. Kedvezőbb, átláthatóbb pályázati és támogatási rendszer kidolgozása 12. Magas élőmunka-igényű kertészeti kultúrák támogatása 13. Halászat, erdő- és vadgazdálkodás támogatása 14. A vidéki gazdaság energiabiztonságának növelése 15. Öntözőrendszerek fejlesztése

5.2 prioritás: Hozzáadott érték növelése termékpálya modellek tudatos kialakításával

Tartalma:	Az élhető vidék megteremtéséhez meg kell értenünk, milyen folyamatok zajlódhatnak le ezekben a térségekben és melyek a megoldásra váró problémák. A globális gazdasági verseny nagy veszteségei a
-----------	---

	perifériára szorult, jellemzően falusias jellegű régiók, viszont ezek a térségek jelentős potenciállal rendelkeznek ahhoz, hogy kiaknázzák létfeltételeik biztosításához szükséges helyi erőforrásait, ezáltal enyhítsék gazdasági függésüket. Ezek a perifériális régiók egyébként fontos láncszemei a globális magtérsegek fejlődésének, mint olcsó nyersanyag és munkaerőforrások, de sajnos anélkül kényszerülnek ebbe a szerepbe, hogy bármi érzékelhető haszon realizálódhasson az adott térségben. Ennek oka legfőképpen a torz értékteremtési láncolatban gyökeredzik, - vagyis a termelés, a feldolgozás, és a kereskedelem bevételei részben vagy egészben nem az adott régiót gazdagítják. A helyi termékek egyre szélesebb körben való elterjedésével és fogyasztásával képes fejlődésnek indítani egy gazdaságilag kevésbé aktív régiót és képes növelni a helyi társadalmi-gazdasági kohéziót. Ha elindul ez a fejlődés, egyre nagyobb profit termelődhet és ez további pozitív irányú elmozdulást jelenthet a területnek, ugyanis munkahelyek jöhetnek létre és javulhat a térségben élők életszínvonala, hosszabb távon az életminősége is. Azonban az egyik legfontosabb teendő, hogy tudatosan termékpálya modelleket hozzunk létre, összekapcsolva a termelés, a feldolgozás és a kereskedelem láncszemeit. Nem utolsó sorban növelni kell az élelmiszerbiztonságot és a termékek minél nagyobb helyi hozzáadott értéket kell elérnünk. Amely alapanyagokat helyben is fel tudjuk dolgozni, – ezzel munkahelyeket teremteni és megtartani – azokat nem szabad feldolgozatlanul kiengedni a térségből. A helyben megtermelt élelmiszerek a helyi – pl. iskolai – konyhákban is alapanyagot jelenthetnek, illetve versenyképességük megteremtésében fontos szerepet játszhatnak önkormányzati megrendelések is. A helyi termékek térhódításához számos feltételnek teljesülnie kell, mint például a helyi termékek körüli megfelelő marketingtevékenység vagy a szükséges szabályozások és támogatások, melyekkel versenyképesebbé tudnak válni a helyi termelők a multinacionális vállalatok által uralt piacokon. Jelentősen növelni kell a fogyasztói tudatosságot, ugyanis a helyi termékek eladhatóságához elengedhetetlen a lakosság helyi termékek iránti vásárlási akarata. A helyi termékek árusításához helyi kiskereskedelmi piacok és helyi kisboltok létrehozatalára van szükség, melyek hozzájárulhatnak a helyi termelők által előállított, a tömegcikkeknél egészségesebb és jobb minőségű élelmiszerek elterjedéséhez. Továbbá fontos, hogy jelentősen csökkenjenek az árusok adó- és egyéb adminisztratív terhei, valamint ésszerűsíteni szükséges az állategészségügyi és élelmiszerbiztonsági elvárásokat. Ahhoz, hogy a vidéki térségek fejlődésnek induljanak és a lakosság jó(l)léte javuljon, elengedhetetlen, hogy minél nagyobb mértékben hasznosítsuk a helyben fellelhető erőforrásokat. Mindezt csakis környezettudatosan és fenntarthatóan tehetjük.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Élelmiszerbiztonság megteremtése 2. Magas hozzáadott értékű termékek 3. Helyi élelmiszer és rövid ellátási lánc 4. Fogyasztói tudatosság növelése 5. Helyi termékek piacra jutásának támogatása 6. Helyi piacok létrehozatala, működtetése 7. Egészséges élelmiszer-termelési és ellátási rendszer kialakítása 8. Informatikai fejlesztések a helyi termékek népszerűsítése és értékesítése érdekében

5.3 prioritás: Egészséges, vonzó vidék megteremtése a helyi gazdaság erősítésével

Tartalma:	Az élhető vidék megteremtésének egyik feltétele a helyi erőforrások felismerése és optimális hasznosítása. Cél a vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása a természeti és az épített erőforrásokkal fenntartható módon gazdálkodva. A helyi erőforrások megfelelő kiaknázása képes élnkíteni a helyi gazdaságot, képes elérni, hogy a profit minél nagyobb hányada a térségben maradjon és képes emelni a vidéki életszínvonalat. A megújuló energiaforrások széles körű hasznosítása mellett, hogy elősegíti a környezetvédelmet, munkahelyeket képes teremteni és élnkíti a gazdaságot, valamint növelik az önellátás mértékét családi, települési és akár térségi szinten. Heves megye nap- és geotermikus energia, illetve biomassza terén is kedvező adottságokkal rendelkezik. A biomassza a vidék multifunkcionális fejlesztésének az egyik eszköze. A biomassza felhasználása során elsősorban a mezőgazdasági melléktermékek hasznosítása a cél, ezek kiaknázásán túl energianövények telepítése is jelentős potenciált jelentene. Ezek is elősegítik a vidéki térségek népességmegtartását. Ugyanakkor igazi áttörést akkor érhetünk el, ha az alternatív energiaforrások hasznosításához szükséges eszközöket (pl. napelem, napkollektor, hőszivattyú) magyar cégek állítják elő, magyar munkaerőt foglalkoztatva. A rurális területek elnéptelenedését (főként az értelmiség vándorol el) meg kell állítani. Város és vidék elválaszthatatlanok egymástól, ezért szinergikusan, együttműködve kell fejleszteni őket Ez igaz a városok és azok vidékies jellegű külterületeik viszonyára egyaránt. Többek közt Egerben az állami tulajdonú honvédségi területek jól hasznosíthatóak – akár önkormányzati tulajdonba kerülést követően – közfeladatok ellátására. A turizmus feltörekvő ágazata, a falusi turizmus számára nagyon kedvező adottságokkal rendelkezik
-----------	--

	Heves megye vidéki térségei. Jelenleg is nagyszámú hazai és külföldi turista érkezik évről évre Heves megyébe, melyre építeni lehet vidéki öko- és borturizmust. A népi kultúra, a hagyományok és mesterségek megfelelő, a vidéki épített kulturális örökséggel összefüggésben, annak környezetében való bemutatása számos turistát képes idevonzani, ezzel növelve a bevételt. Az ágazat még több támogatást és figyelmet érdemel, mellyel tovább növelhetők a munkahelyek száma és javítható a vidéki életminőség. A vidéki kulturális és természeti örökség megőrzése és fenntartható hasznosítása és ezzel összefüggésben a falusi turizmus fellendítése képes elősegíteni a vidéki gazdaság több lábon állását. A rurális térségek jelentős infrastrukturális fejlesztéseket igényelnek, elsősorban az elérhetési lehetőségek javítása terén. A rossz, kedvezőtlen infrastruktúra nem teszi lehetővé a működő tőke bevonását, és gátolja a gazdaság fejlődését. Ahhoz, hogy a beruházások igazi fejlődést hordozzanak magukkal – figyelembe véve az Európai Unió multifund szemléletét – össze kell vetni egy adott térség területfejlesztési dokumentumait. A vonzó, élhető vidék megteremtéséhez szükséges a szociális gazdaság erősítése. A szociális gazdaság, vagy más néven nonprofit szektor hatalmas erőket testesít meg világszerte, valamint kulcsszereplője a foglalkoztatás- és szociálpolitikának valamennyi OECD tagállamban. A szociális gazdaság tulajdonképpen köztes helyet foglal el az állam és a piac között; gazdasági és szociális küldetést egyaránt teljesít; közérdeket szolgál és célja nem a profit elosztása, sokkal inkább a helyi igények kielégítése. A szociális gazdaság jelentős szerepet játszik egy erős, fenntartható, értékmegőrző és befogadó társadalom felépítésében. A szociális gazdaság állami szabályozókkal való segítése (jogszabályok, ösztönző rendszerek, megrendelések) képes erősíteni a helyi gazdaságot, a helyi foglalkoztatottságot, a vidék népességmegtartó képességét és a társadalmi kohéziót.
Intézkedések	1. Helyi erőforrások optimális hasznosítása 2. Megújuló energiaforrások részarányának növelése 3. Vidék népesség-megtartásának javítása a foglalkoztatás növelésével 4. Város-vidék szinergia megteremtése 5. Falusi turizmusban rejlő potenciál kiaknázása 6. Több lábon álló, versenyképes, nagy foglalkoztató erővel bíró vidéki gazdaság megteremtése 7. Infrastrukturális fejlesztések a kedvezőbb elérhetőségi viszonyokért 8. Szociális gazdaság fejlesztése a rurális térségekben 9. Közösségi szolgáltatások erősítése, bővítése, közösségfejlesztés

5.4 prioritás: Együttműködő, egymást erősítő, stabil helyi közösségek

Intézkedések/ beavatkozások:	A vidéki térségek felzárkóztatása nem valósulhat meg a helyi lakosság aktív részvétele és a helyi érdekek megfelelő képviselete nélkül, ezért a jelenleg nem túl erős civil szféra támogatásra, erősítésre szorul. Kevés civil szervezet van a megyében és ezeknek is csak töredékük végez aktív tevékenységet. Ennek egyik kiemelt oka a lakosság gyenge anyagi helyzete, valamint az időhiány, mely sok esetben egy másodállás miatt jelentkezik. Következésképpen a civil szféra megerősítéséhez szükség van a lakosság jólétének növeléséhez. Továbbá ösztönözni kell a helyi lakosságot az önszerveződésre, meg kell mutatni, ezek előnyeit. A gazdasági környezet sokszínűbbé tételét, a perifériális, alapvetően falusias jellegű térségek felzárkóztatását hívatott elősegíteni az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap LEADER súlyponti tengelye. A program olyan újszerű, és összetett megközelítésű szemléletmódot alkalmaz, amely lehetőséget teremt a régiók számára gazdasági függőségük és kiszolgáltatottságuk csökkentésében, népességük megtartásában, életminőségük javításában. A program megvalósításában nélkülözhetetlen szerepet játszanak a helyi önkormányzatokból, vállalkozásokból és civil szervezetekből álló LEADER helyi akciócsoportok, melyek a vidékfejlesztési források szétosztásában, a LEADER-elvek érvényesülésének biztosításában és a vidéki életszínvonal emelésében is aktívan részt vesznek. Heves megye hat helyi akciócsoportja már számos olyan programot, projektet valósított meg, melyek hozzájárulnak a rurális térségek felzárkóztatásához. Ezeket a jövőben még dominánsabbá és hatékonyabbá kell tenni. Ennek kapcsán javasolt megvizsgálni, az egyes szervezetek (pl. megyei önkormányzat, felsőoktatási intézmény, tudáscentrum) szerepvállalási lehetőségét (pl. munkaszervezeti feladatok ellátása), elősegítendő a fejlesztési elképzelések összehangolását és a forrásfelhasználás hatékonyságát. A program céljainak eléréséhez elengedhetetlen a LEADER térségek alulról jövő valamint funkcionális szempontokhoz és a helyi identitáshoz igazodó kialakítása. Fontos a helyi lakosság – gyakran speciális – tudásának megőrzése, helyi értéktárban rögzítése, nyilvánosságra hozatala, kamatoztatása és átadása a következő generációk számára. Nem szabad kihalni, veszni hagyni a helyi emberek hosszú idő alatt kialakult, generációról generációra szállt, értékes tudását. A rurális térségek természeti- és kulturális örökségben gazdagok, ezen felbecsülhetetlen kincsek védelmére gondoskodnunk kell.
---------------------------------	--

Intézkedések/ beavatkozások:	1. Civil szféra erősítése 2. A lakosság önszerveződésre való ösztönzése 3. Meghatározó térségfejlesztő szerep biztosítása a LEADER helyi akciócsoportok számára 4. Helyi lakosság speciális tudásának megőrzése, átadásának elősegítése szakemberek bevonásával 5. A vidéki természeti- és kulturális örökség feltérképezése, értéktárakban való rögzítése, bemutatása, védelme 6. A megyei önkormányzat szerepének erősítése a vidékfejlesztésben a fejlesztési elképzelések összehangolása és a forrásfelhasználás hatékonyságának növelése érdekében
---------------------------------	--

6. stratégiai cél: Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom

Tartalma:	Heves megye 2014-2020-as tervezési időszakára stratégiai célként fogalmazódik meg az érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom fejlődésének elősegítése az identitástudat növelésével, a közösséghez tartozás érzésének erősítésével, az egészségmegőrzés fontosságának megértésével, az egészséges életmód elterjesztésével, a generációk tiszteletén alapuló egészséges családmodellek létrejöttével, a gyermekek vállalásának ösztönzésével, odafigyelés, gondoskodás és segítségnyújtás a családon és a közösségeken belül. A nevelés, a képzés és készségfejlesztés alapjai az innováció fogadására nyitott társadalomnak, amely összefügg a kulturális értékek őrzésével és az egészséges identitástudat kialakításával.
Kapcsolódó stratégiai célok:	1. Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” erősítése 2. Az Észak-hevesi térség természetközpontú fejlesztése 3. Dél-Heves és a Tisza-tó térségének helyi értékekre épülő fejlesztése 4. Kitérési pontokra épülő gazdaságfejlesztés 5. Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum 7. Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet

6.1 prioritás: A család, mint érték előtérbe helyezése

Tartalma:	A család az emberi történelemben már a jog és az állam kialakulását megelőzően létrejött önálló közösség, amely erkölcsi alapokon nyugszik. A család Magyarország legfontosabb nemzeti erőforrása. A társadalom alapegységeként a család a nemzet fennmaradásának biztosítója és az emberi személyiség kibontakozásának természetes közege, amit az államnak tiszteletben kell tartania. A családban történő nevelkedés biztonságosabb minden más lehetőséghez képest. A család létrejöttének biztos alapja a házasság, amely az egymás szeretetén és tiszteletén alapuló életközösség, ezért az mindenkor megkülönböztetett megbecsülést érdemel. A család akkor tölti be szerepét, ha az anya és az apa tartós és szilárd kapcsolata a gyermekek iránti felelősségben teljesedik ki. A gyermekek születése és a családok gyarapodása nélkül nincs fenntartható fejlődés és gazdasági növekedés. A gyermekvállalás nem eredményezheti a család szegénységbe süllyedését. Harmonikusan működő családok nélkül nincs jól működő társadalom. A családok életében kitüntetett jelentőséggel bírnak a nemzedékeken átívelő – köztük a nagyszülők és az unokák közötti – kapcsolatok. A családok védelme és a családok jólétének erősítése az állam, az önkormányzatok, a társadalmi és érdekképviselői szervezetek, a médiaszolgáltatók és a gazdasági élet szereplőinek egyaránt feladata. E célok megvalósítására az egyházak is kiemelt figyelmet fordítanak. A családi kötelekben nagyon lényeges az értékközpontú gondolkodás, a származás- és nemzettudat erősítése, az életközösségek tisztelete és védelme, az előítéletektől mentes gondolkodás. Az ideális családban nem csak gondoskodás van, hanem előrelátó, következetes nevelés is folyik. A nevelésnek, a képzés és készségfejlesztésnek a család minden tagja számára biztosítottak kell lennie. Célként fogalmazható meg a családon belüli harmónia kialakítása, illetve a családon belüli erőszak és megfélemlítés kerülése és megakadályozása. A család természetesnek tartja az idős és beteg hozzátartozó ápolását. Nagyon sokszor előfordul, hogy csak érzelmileg nem kapja meg az idős családtag azt, amit igényel. Az odafigyelésnek, gondoskodásnak és segítségnyújtásnak a család minden rászoruló tagja számára biztosítottak kell lennie. Az egyedül élő idősek számának növekedésével a beteg vagy idős családtag ápolásának-gondozásának vállalása ugyancsak fontos feladat. Cél, hogy a megyében élő nagycsaládok előtérbe kerüljenek (amelyeknél szempont az élet és az anyaság tiszteletére való nevelés, a házasságért és a jövő generációért érzett felelősség erősítése) illetve a családi hagyományok, szokások, tradíciók őrzése. Ezek amiatt fontosak, mivel a tradíciók jellegzetes, egyéni színezetű családi rituálékban nyilvánulnak meg, melyek a család összetartozását,
-----------	--

	sajátos identitását erősíti. Cél a család mint az értékközpontú gondolkodás megerősítése, a megyében élő családok helyzetének a javítása, a családbarát megoldások elősegítése és a társadalmi felelősségvállalás esélyegyenlőségi dimenziójának az erősítésére. A szegénységi kockázatok a háztartás gyerekszámától, a felnőttek iskolázottságától és munkaerő-piaci aktivitásától, valamint a családszerkezettől függenek leginkább, ezért fókuszálni szükséges ezekre a problémákra az elszegényedő társadalmi rétegek tudáshoz való hozzáféréseinek javításával, a társadalmi depresszió kezelésével, a munkára való pszichoszociális felkészítéssel. Táv munkával, részmunkaidős foglalkoztatással, bedolgozással, rugalmas munkaidő kialakításával, családi termeléssel, illetve a közmunkaprogram racionalizálásával javulhatna elsősorban a falvak munkanélküliségi rátája, valamint a nők foglalkoztatási helyzete. A „családbarát megye” megvalósításához családsegítő, gyermekvédő és gyermekjóléti szolgáltatások és programok megerősítésére, a bölcsődei, óvodai, általános iskolai illetve időskorú ellátás kiszélesítésére illetve továbbképzési lehetőségek biztosítására van szükség. Az intézmények és munkahelyek közösségi közlekedéssel és kerékpárral való elérhetőségének biztosítása a közösségi közlekedés kibővítésével szintén fontos célkitűzés. Fontos megemlíteni, hogy a gyermekjóléti szolgáltatás minden településen történő biztosítása mellett a családsegítés, mint szociális alapszolgáltatás a lakosság számától függetlenül minden településen biztosítható legyen. Ehhez jogszabály módosításra is szükség van. Aktuális probléma országos és megyei szinten egyaránt, a nők gyermekszülés utáni munkaerőpiacra történő visszatérése. A szülési szabadság és a munka világába való visszaailleszkedés pozitív „kezelése” nélkülözhetetlen. Elengedhetetlenül szükséges az új céges kultúra meghonosítása, mely elősegíti a munka és magánélet összeegyeztetését, a családi, magánéleti és munkahelyi kötelezettségek összehangolását illetve ösztönözni kell a közösségi – társadalmi – innovációk létrehozását és adaptációját. A beavatkozások pontosabb meghatározásához szükség lenne a megye népességének demográfiai, szociális, anyagi helyzetéről, foglalkoztatási- és lakáskörülményeiről valamint a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások igénybevételéről, a lakosság egészségi helyzetéről ún. „Szociális térkép” folyamatos aktualizására. Ez a tanulmány – tematikus térképen feldolgozva – jó szemléltető eszköze lehet a megye szociológiai-szociális helyzetének bemutatásának.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. A család, mint a társadalom alapegységének megerősítése 2. Bölcsődei, óvodai, iskolai, közművelődési szolgáltatások helyben vagy lakóhelyhez közeli biztosítása (bölcsődei férőhelyek növelése, óvodai férőhelyek szükség szerinti bővítése, a mindennapos testneveléshez szükséges tornatermi kapacitás biztosítása, köznevelési intézmények infrastrukturális felújítása, napközi otthonos ellátás, meleg étkezés). 3. A 3 éves kortól kötelező óvodáztatás miatt 2014-től esetlegesen fellépő férőhely-hiány miatti óvodai kapacitásbővítés biztosítása, valamint a mindennapos testnevelés felmenő rendszerben történő bevezetése miatti tornaterem-fejlesztések beindítása. A köznevelési intézmények infrastrukturális felújítása. 4. Gyermekjóléti szolgáltatások erősítése (családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés, káros szenvedélyek megelőzését szolgáló tanácsadás, szabadidős programok szervezése stb.) 5. Rugalmas munkaidő bevezetése a munkahelyeken. A részmunkaidő vagy távmunka lehetőségének elősegítése. 6. A nők gyermekszülés utáni munkaerőpiacra történő visszatéréseinek támogatása. 7. Intézmények elérhetőségének javítása a közösségi közlekedés és a kerékpárút hálózat bővítésével. 8. A gyermekjóléti szolgáltatás illetve a családsegítés, mint szociális alapszolgáltatás minden településen történő biztosítása 9. Családbarát munka, közösségi- rekreációs helyek kialakítása, új céges kultúra meghonosításával. 10. Idősek életét támogató ellátások és szolgáltatások bővítése, minőségének javítása. 11. Közösségi – társadalmi innovációk létrehozásának és adaptációjának ösztönzése, a közösségek cselekvőképességét támogató partnerségek erősítése a közösségi művelődés, közösségfejlesztés eszközeivel. 12. „Szociális térkép”, folyamatos aktualizálása a családok helyzetét érintő társadalmi és gazdasági folyamatok nyomon követése céljából.

6.2 prioritás: Egészséges társadalom kialakítása

Tartalma:	Az egészséges életmód alapelveit a kerülendő és a követendő rendezőelv határozza meg a táplálkozás, a rendszeres fizikai aktivitás, a káros szenvedélyek elkerülése és a pihenés terén. Heves megye lakosságának egészségi állapota kedvezőtlen. A jelenségek mögött szerepet kell tulajdonítani a káros életmódnak, az egészségtelen táplálkozásnak, mozgásszegénységnek, személyi higiénias mulasztásoknak. A lakosság egészségi állapotát, illetőleg a megbetegedési-halálozási mutatóit az elérhető egészségügyi szolgáltatások is befolyásolják. Célként fogalmazódik meg a lakosság egészségi állapotának javítása, a lakosság közeli egészségügyi ellátások kiépítésének szorgalmazása, az egészség megőrzése és a gyógyulás elősegítése, az egészséges életmód, sport valamint az egészséges táplálkozás ösztönzése, azaz az életminőség javítása. Ahhoz, hogy növekedjen a várható élettartam, az egészségesen leélt évek számának növelése szükséges az egyének és közösségek képességének fejlesztése az oktatás, nevelés és ismeretközvetítés segítségével. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni az egészségtudatos magatartás megalapozására. Növelni szükséges a tanulók egészséggel kapcsolatos tájékozottsági szintjét. Az ismeretek elsajátítása már kisgyermekkortól kezdve fokozatosnak kell, hogy legyen. Szükséges az egészségfejlesztő óvodák és iskolák támogatása, együttműködések kialakítása a pedagógiai, egészségügyi, gyermekvédelmi szakemberek, szülők és diákok között annak érdekében, hogy az iskolák egészséges környezetté váljanak. Ehhez az oktatási intézményeknek kidolgozott, hatékony programokkal kell rendelkezniük, nagyobb figyelmet kell fordítani az egészséges életmód népszerűsítésére.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. A lakosság felvilágosítását szolgáló programok kidolgozása az egészséges életmód, az egészséges táplálkozás és a preventív gondolkodás megismertetése és terjesztése érdekében 2. Földrajzi-, (térsgéi) és szakterületi ellátás-fejlesztési programok kidolgozása és társadalmi együttműködéssel történő megvalósítása a területi és szakmai hozzáférési aránytalanságok csökkentésére, a hatékonyság és a minőség javítására 3. Az alapellátás és a járóbeteg-ellátás összehangolt fejlesztése. 4. Az intézmények együttműködésének javítása a hatékonyság növelése érdekében. 5. A jelenlegi fekvőbeteg ellátás kapacitásának megőrzése mellett az egyes speciális ellátási formák fejlesztése és bővítése. 6. A prevenció erősítése, a szűrővizsgálatok szerepének növelése 7. Az egészségügyi humán erőforrás képzése, fejlesztése (ösztöndíj programok kiírásával). 8. Az egészségügyi intézmények épített és egészségügyi infrastruktúra (akadálymentesítés, műszerezettség) fejlesztése. 9. A szociális alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás lehetőségeinek fejlesztése.

6.3 prioritás: Társadalmi különbségek mérséklése, mint a szegénység megszüntetésének eszköze

Tartalma:	Heves megye vonatkozásában elmondható, hogy az egyes társadalmi rétegek és térségek között kimutathatóan növekedtek a különbségek. A megye területén hat nemzetiség (cigány, görög, lengyel, német, ruszin, szlovák) rendelkezik nemzetiségi önkormányzattal. A legnagyobb létszámú nemzetiség Heves megye területén a cigányság, amely 62 db települési nemzetiségi önkormányzattal rendelkezik illetve megyei önkormányzattal is rendelkezik. Öt településen található német, két településen ruszin illetve szlovák és Eger városában lengyel és görög nemzetiségi önkormányzat működik. 2012. január 1-jével lépett hatályba az 1993. évi LXXVII. a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény módosítása. Az új szabályozás meghatározza a nemzetiségi közösség és a nemzetiséghez tartozó egyén fogalmát. Egyéni nemzetiségi jog a nemzetiséghez tartozás kinyilvánítása, amely az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga. A nemzetiségi jogok és kötelezettségek a nemzetiséghez tartozó egyént és közösséget akkor illetik meg, ha identitását - törvény vagy végrehajtására kiadott jog-szabály által meghatározott módon – kinyilvánítja. A jogszabály meghatározza a nemzetiségi kulturális autonómia, valamint a nemzetiségi általános választások viszonylatában a nemzetiségi szervezet fogalmát is. A törvény közösségi nemzetiségi jognak ismeri el a történelmi hagyományokat, a nyelvet, a kultúrát, annak ápolását és gyarapítását, a közösségi névhasználatot, a nemzetiségi földrajzi nevek használatát. A megye népességének az országosnál nagyobb hányada tekinthető szegénynek. Az életkörülmények és a jövedelmi viszonyok a megye északi és déli térségében, valamint egyes városi
-----------	---

	peremterületeken a legrosszabbak. A leghátrányosabb helyzetű vidékeken – melyek szinte teljesen egybe esnek a roma népesség által nagyobb arányban lakott területekkel – jóval alacsonyabb az életszínvonal, az iskolázottsági szint, a várható élettartam, a közművesítettség, a lakások komfort fokozata. Magas ugyanakkor a gyermekkorúak, a munkanélküliek, a szociális támogatásra szorulóak száma, a halálozási arány. A népesség jelentős része nem rendelkezik munkahellyel és legális jövedelemmel, ezért önkormányzati, állami segélyekre/támogatásokra illetve alacsony összegű nyugdíjszerű ellátásokra szorul. Egyszerre vannak jelen a súlyos munkanélküliségi, a szociális és az egészségügyi problémák. Mindezek hatására tovább fokozódik a szegénységben élők - közöttük a roma népesség - helyzetének romlása, a társadalmi élet jelentős területeiről tapasztalható tömeges kizáródása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén. Ezen folyamatok nem állnak meg a megyehatárnál, a szomszédos térségek is hasonló problémákkal küzdenek, mely tény azonban lehetőséget biztosít a problémák közös, integrált megoldására. A gyermekjóléti alapellátás hozzájárul a gyermek egészséges fejlődéséhez, jólétéhez, a családban történő nevelkedésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családból történő kiemelésének megelőzéséhez, ezen intézményi hálózat fejlesztése elengedhetetlen. A képzett fiatalok elvándorlása és az inaktív, munkanélküli, alacsony státusú népesség bevándorlása által megjelenő népességcseré települések közti szegregációval, vidéki gettók kialakulásával, a leszakadó települések társadalmi eróziójának további felgyorsulásával a folyamat megfordíthatatlanságának veszélyével fenyeget. A halmozódó hátrányok felszámolásához összehangolt, a gazdaságra, a közlekedési viszonyokra, az oktatásra, kulturális intézményekre, az egészségügyre, a lakhatási feltételekre és a szociális szolgáltatásokra egyszerre kiterjedő intézkedésekre, komplex térségi fejlesztési programokra van szükség elsősorban a megye romák által sűrűn lakott falusi válságövezeteiben illetve egyes városok (Heves, Gyöngyös) romatelepein. Ilyen integrált programok lehetnek a tehetséges tanulókat támogató bentlakásos intézményfejlesztési programok („Gandhi” Program) ill. az olyan új típusúak, mint a bölcsődétől a középiskoláig tartó gyerekesély és tanoda programok, vagy a komplex térségi pszichoszociális alapú felkészítő és mentor program, felvilágosító, családsegítő programok valamint a munkahelyi integrálást célzó felnoítképzési programok. A leszakadó térségek, társadalmi rétegek felzárkózását nagyban segítheti a Komplex Instrukciós Program (KIP) amely a tanulók interaktív közreműködésére alapozott korszerű tanulási-tanítási módszerek közé tartozik. A KIP egy olyan együttműködésen alapuló, interkulturális tanulási-tanítási módszer, amely növeli a tanulási esélyegyenlőséget a heterogén összetételű osztályokban. Fontos az egyházak, a szociális támogató szolgálatok szerepe, amelyek a szemléletmódban bekövetkezett változást hivatottak elősegíteni. Szükséges a romatelepek felszámolása, a szociális város rehabilitációk folytatása és elindítása. Fontos az értéket teremtő, hasznos társadalmi célokat szolgáló közfoglalkoztatás további szélesítése, hiszen javítja az érintettek önértékelését, jó hatása van a helyi közbiztonságra, legalizálja a jövedelmeket, mintát ad a fiataloknak. Szükséges az önfenntartó település programok fejlesztése (pl. élelmiszer önellátásának elérése érdekében). A segélyezési rendszert az aktív munkavégzéshez szükséges kötni. Kiemelten kell foglalkozni a foglalkoztatás szempontjából periférián lévő társadalmi csoportokkal, mint az 50 év felettiek, egyedülálló szülők, megváltozott munkaképességűek illetve a pályakezdő fiatalok.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Tartósan munkanélküli aktív korúak munkaerő-piaci esélyeinek, foglalkoztathatóságának javítása komplex felzárkózási programok, támogató szolgáltatások és képzések révén. 2. A szegénység/gyermekszegénység csökkentése. 3. Komplex helyi programok a képzett fiatalok megtartására. 4. Új típusú, a munkahelyi integrálásra orientált felnoítképzési programok a leszakadó társadalmi rétegek foglalkoztathatóságának biztosítása érdekében. 5. A perifériák lemaradásának csökkentése, a területi hátrányokból származó társadalmi hátrányok mérséklése. A települések, térségek megtartó erejének fejlesztése, a településen belüli és a települések közötti különbségek mérséklése. Minőségi közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása és a mobilitási feltételek javítása. 6. Célzott programok a roma gyermekek fejlesztése és munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére a szocializációs és szocio-kulturális hátrányok leküzdése érdekében. 7. Gyermek jólét: jó minőségű, életszakaszokon átívelő (kora gyermekkortól az ifjúkorig) esélyteremtő szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése; integrált kistérségi gyermekprogramok támogatása, óvodáztatás kiterjesztése, feltételeinek javítása, ingyenes iskolai étkeztetésben részesülők körének bővítése; szakemberképzés, továbbképzés, kompetenciafejlesztés.

	8. A hátrányos helyzetű fiatalok közép- és felsőfokú oktatásba való eljuttatásának és bennmaradásának elősegítése, a kulturális szolgáltatásokhoz és a közművelődéshez való hozzáférés biztosítása. 9. A leszakadó térségek, társadalmi rétegek integrációjának segítése érdekében a komplex, integrált iskolai módszerek (pl. KIP-módszer) alkalmazása. 10. Foglalkoztatás: a szak- és felnőttképzési rendszer fejlesztése, gazdaság- és vállalkozásfejlesztés a hátrányos helyzetű, alacsony iskolai végzettségű emberek foglalkoztatása érdekében. 11. Aktivitást támogató (segélyezési) rendszer kialakítása és működtetése. 12. Közfoglalkoztatási programok aktiváló szerepének erősítése. 13. A lakáscélú szociálpolitikai támogatás rendszerének rugalmas átalakítása, a telepprogramok, szociális város rehabilitáció, szociális lakhatás támogatása. 14. Szociális gazdaság fejlesztése. Helyi szociális gazdasági programok, szervezetek létrehozásának ösztönzése, erősítése. 15. Önfenntartó településprogramok; helyi közösségek fejlesztése, befogadó, és megtartó erejük erősítése a közösségi művelődés intézményeinek bevonásával, revitalizálásával. 16. Gyermekjóléti-, gyermekvédelmi rendszer erősítése, kapacitás bővítése. 17. Civil szervezetek, egyházak szociális tevékenységének támogatása, azok integrálása a térségek és települések szociálpolitikai szolgáltató rendszerébe. 18. Első munkahelyhez jutás segítése, ösztöndíj-, mentor programok 19. Külön támogatási programok a foglalkoztatás szempontjából periférián lévők számára 20. Nemzetiségi, kulturális sokszínűség megőrzése a helyi identitás erősítése érdekében
--	---

6.4 prioritás: A lakosság biztonságérzetének javítása

Tartalma:	A foglalkoztatás-hiányos, illetőleg a szociális segélyben részesítettek magas arányával rendelkező térségekre jellemző a rossz egészségügyi és szociális helyzet, alacsonyak a jövedelmi viszonyok. A szociális kilátástalanságból fakadóan ezeken a területeken a bűnözés, illetve a bűnözővé válás veszélye még jelentősebb, a leszakadó társadalmi rétegek esetében lényegesen nagyobb kriminalitási aktivitás tapasztalható. Magasabb a garázdaság, a közrend elleni bűncselekmények és a betöréses lopások aránya. Jellemző az előregedett lakossági összetétel, ami táptalaja az úgynevezett "utazó bűnözésnek" (besurranó tolvajlások, csalások), és idényjelleggel mezőgazdasági terménylopások is jellemzőek. Mindezek egyre növekvő társadalmi feszültséghez vezetnek. Kiemelt cél a növekvő társadalmi biztonság, kiemelten közbiztonság, szociális, családi, személyi és vagyonbiztonság megteremtése, a lakosság biztonságérzetének növelése, a bűncselekmények számának csökkentése. Ennek elérése érdekében nagyon fontos a rendőrség presztízsének visszaállítása, költségvetési forrásainak növelése a hatékonyabb működés tekintetében, a szemléletformálás, a megelőzés fontosságára való figyelemfelkeltő programok szervezése, az antidiszkrimináció, a civil szervezetek, egyházak, valamint az érintettek aktiválása, kétirányú szemléletformálás (többség/közvélemény, média, intézmények, szervek), tervezhető és konfliktuskezelő komplex bűnmegelőzési és közbiztonsági rendszer megteremtése.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Rendőrség presztízsének növelése. 2. Rendvédelmi szervezetek eszközfejlesztése. 3. A kisközösségi integráció és kontroll fokozása (polgárőr szervezetek létrehozása és támogatása). 4. Prevenció fontossága (pl: drog, öngyilkosság) 5. Az áldozat segítés, áldozattá válás megelőzése. 6. A bűnmegelőzéssel kapcsolatos ismeretek növelése. 7. A bűnözői életpálya kialakulásának megelőzése.

6.5 prioritás: A sport, mint az egészséges élet nélkülözhetetlen alappillére

Tartalma:	A sport, a testmozgás, egészséges, nyugodt, kiegyensúlyozott életmód hozzájárul ahhoz, hogy a lakosság hosszú, egészséges és tartalmas életet élhessen. Kiemelt törekvés, hogy a nemzeti és a sportági stratégiák és fejlesztési koncepciók összhangba
-----------	--

	kerüljenek a megyei és a települési önkormányzatok sportfejlesztési elképzeléseivel. Ennek érdekében jelentős szervezeti előrelépés zajlik 2012-13-ban, ugyanis a Magyar Olimpiai Bizottság irányítása alá került sportterületek munkájának támogatása érdekében középszintű (megyei) sportirányítási organizációs pontokat hoz létre a hatékonyabb sportirányítási feladatok megvalósulásának és a helyi lokális értékek ápolása, támogatása céljából. A feladatstruktúra szerint, - melynek alappillére a megyei sportigazgatás-, a MOB tagozatok feladata a MOB sportterületeit felölelő célkitűzések középszinten történő ellátása, illetve a helyi programok megszervezése. E kitűzött cél záloga az egységes megyei sportszervezet működtetése, amibe beletartozik minden MOB tagozat sportterületének organizációja, ezért állandó és szoros együttműködés szükséges a sport egyes területeinek megyei szervezeteivel. Szükséges a köznevelési és felsőoktatási intézmények egészségnevelést szolgáló létesítményeinek fejlesztése és kapcsolódó eszközbeszerzése, egészséges életmód népszerűsítése. Kiemelt figyelmet kell fordítani a mindennapos testedzés megvalósítására ehhez a lakosságot ösztönözni kell figyelemfelkeltő programokkal. A meglévő megyei sportegyesületek és klubok finanszírozási nehézségein segíteni kell, különös tekintettel az utánpótlás-nevelési programjaikra. Biztosítani kell a fedett és szabadtéri szabadidősport-infrastruktúra egyenlő esélyű hozzáférését, bővíteni szükséges a fedett sportlétesítmények kapacitását. Szükséges a szabadidő- és tömegsport népszerűsítése, tömegbázisának növelése mely hozzájárul a szabadidő hasznos eltöltéséhez. A megyeszékhely és agglomerációján kívül eső területeken is elő kell segíteni a közösségi célú sportlétesítmények fejlesztését, kiemelt figyelemmel a fogyatékkal élők részvételére a sport területén, ezzel a társadalmi összetartozás erősítését szükséges elérni. A sport és a turizmus összekapcsolásában rejlő lehetőségek kiaknázása az edzőtáborok megyei szintű megszervezése, a paralimpiai sportmozgalomban rejlő lehetőségek kiaknázását szintén szükséges elérni. A nagyobb városok és közvetlen környezetük esetében hosszabb komplex programok kialakításával a szálláshelyek, a sporthelyszínek, a látnivalók/nevezetességek összekapcsolhatóak. Hosszabb összetettebb programok során az edzőtáborozók fajlagos költségei csökkenthetők, ugyanakkor a megye változatos kínálata ismertethető meg nagyobb tömegekkel, mely később további látogatókat indukál. Egyre súlyosbodó gondot jelent a meglévő sportlétesítmények állagmegőrzése, az esedékessé váló felújítási és karbantartási munkák finanszírozása, elengedhetetlen tehát a megfelelő infrastruktúra megteremtése. Biztosítani kell a testkultúra fejlesztését szolgáló képzés feltételrendszerét. Szükséges a komplex szabadidőprogramok népszerűsítése, a szabadidő és diáksport támogatása, mely előmozdítja a mozgás gazdag életmód elterjedését, a rendszeres testedzést. A Heves Megyei Közgyűlés a sportpolitikai célok érvényesülése érdekében sportági prioritásokat határozott meg, ezek sorrendisége: 1. diáksport, 2. szabadidősport, 3. fogyatékkal élők sportja, 4. kézilabda, 5. atlétika, 6. úszás. A megyei önkormányzat a megyei sportigazgatásban betöltött koordinatív együttműködései (MOB megyei igazgatóság, sportszervezeteket tömörítő sportszervezet, mint civil érdekképviselő) során a fenti sportági prioritásokat igyekszik érvényesíteni. A megye sportegyesületei tekintetében nemzetközi szinten szükséges a helyi tapasztalatok és know-how átadását előmozdító együttműködési formák kialakítása amelyekben a felek a testnevelésben és sportban felhalmozott tudásukat - mint terméket - tudják egymásnak átadni.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. A középszintű (megyei) sportigazgatási organizációs pontok létrehozásának elősegítése a hatékonyabb sportirányítási feladatok megvalósulásának és a helyi lokális értékek ápolása, támogatása céljából. 2. A megyében kiemelkedő eredményeket elérő egyesületek, klubok (elsősorban kézilabda, vízilabda, atlétika, úszás) támogatása, utánpótlás nevelési feladataik segítése. 3. Sporttáborok támogatása, erdei iskolák korszerűsítése. 4. Szabadidős tömegsport rendezvények elősegítése és támogatása. 5. Az egészséges testmozgás koncepcióján alapuló rendszeres testmozgás programok megvalósítása a megye településein. 6. A sport szerepének növelése az egészségmegőrzésben, a betegségek és szenvedélybetegségek megelőzésében; 7. Az iskolai testnevelés feltételeinek biztosítása, diáksport versenyek rendezése és támogatása. 8. A fogyatékkal élők bevonása a sportéletbe, ezáltal az integráció segítése. 9. A sportlétesítmények korszerűsítése és azok közösségi szabadidős használatra történő megnyitása. 10. A megye sportegyesületeinek nemzetközi együttműködésekben való részvételének szorgalmazása.

6.6 prioritás: Korszerű gyakorlati tudás biztosítása, valamint a kultúra szerepének növelése a térségi identitás erősítésében

Tartalma:	A megye különböző adottságai nem hátrányt, hanem előnyt kell, hogy jelentsenek az esélyegyenlőség megteremtése az elvárt életminőség kialakításának támogatása kapcsán. Ehhez azonban mindenki számára meg kell teremteni a minőségi tudás elérését, a készség, képesség fejlesztésének a lehetőségeit úgy a képzések formális, mint informális és nem-formális színterein és eszközeivel. Az oktatás tartalmi megújítása és a kulturális területtel való összekapcsolása biztosíthatja a települések identitás tudatának a megerősítését. A 2011. évi CXCV. törvény 75. § (1) bekezdése értelmében Heves megye 2013-2018 közötti időszakra elkészült a megye feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési terve. A koncepció a megyei oktatási terv figyelembevételével készül. A csecsemők és kisgyermekek napközbeni alapellátását biztosító intézmények esetében szükséges a férőhely kapacitás és a szakképzett intézményi dolgozók számának növelése, valamint az állami támogatási rendszer újragondolása és átalakítása. Heves megyében 122 köznevelési intézmény, 153 feladatellátási helyen lát el óvodai feladatot, az intézmények 90 %-a települési önkormányzatok fenntartásában működik. A megyében 10346 gyermek vesz részt óvodai nevelésben. Három egyházi intézmény egyoldalú nyilatkozat alapján vesz részt az óvodai feladatellátásban, a magánintézmények fenntartói közoktatási megállapodást, illetve köznevelési szerződést az óvodai feladatra vonatkozóan nem kötöttek. Az integráltan nevelt sajátos nevelési igényű gyermek száma minden feladatellátási helyen 10 % alatt van. 43 feladatellátási helyen a gyermekek több mint fele hátrányos helyzetű. Heves megyében az egy pedagógusra jutó átlagos gyermekszám 11 fő, az egy csoportban levő átlagos gyermeklétszám 22,78 fő. A fenti adatok ismeretében az óvodai nevelés tekintetében biztosítani szükséges minden 3 éves korú gyermek számára a lehetőséget arra, hogy a lakóhelyéhez minél közelebb lévő óvodába nyerjen felvételt. Nélkülözhetetlen növelni az óvodapedagógusok számát (pl.: logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógytornász stb.). Figyelmet kell fordítani az óvodáktól a főiskoláig bezárólag az oktatási-nevelési intézmények épületeinek állagmegóvására, a szükségessé váló felújításokra, eszközbeszerzésekre. Nagyon fontos már egészen kisgyermekkoról a környezettudatos szemléletformálás. Megyei szinten a környezettudatosságot támogató zöld óvodák és iskolák számának növelését valamint egyéb fejlesztési és tehetséggondozási programok beindítása szükséges. A program célja az iskolákban, oktatási intézményekben a környezettudatosság és a fenntarthatóság fejlesztése, oktatási segédanyagokban való részletes kifejtése, a további megkezdett programok folytatása, valamint az együttműködés fejlesztése a kisebb közösségek, szülők, iskolák között. A fenntartható termelési és fogyasztási szokásokkal kapcsolatban a cél a tudatos vásárlás szintjének emelése, a fenntartható fogyasztási alternatívák versenyképességének növelése, a fogyasztói érdekvédelemben a fenntarthatóság érdekeinek képviselése. Szintén célként fogalmazódik meg a környezetterhelés mértékét csökkentő és segítő elvek bevezetése és alkalmazása (irányítási rendszerek, életciklus-elemzés), valamint az átlátható, számon kérhető vállalati működés. Az önkormányzati fenntartású köznevelési intézmények 2013. január 1-jei állami fenntartásba vétele 73 Heves megyei, általános iskolai feladatot ellátó intézményt érintett. A korábban önkormányzati fenntartású intézmények OM azonosítójukat megtartva a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásába kerültek. Heves megyében 23699 tanuló 76 köznevelési intézmény, 128 feladatellátási helyen vesz részt általános iskolai oktatásban. 73 intézmény 2013. január 1-jétől került a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásába, ezt megelőzően települési önkormányzatok, önkormányzati társulások vagy többcélú kistérségi társulások fenntartásában voltak. Jelentős az egyházi fenntartású intézmények száma a megyében. Valamennyi egyházi intézmény egyoldalú nyilatkozat alapján vesz részt az általános iskolai feladatellátásban. Heves megyében – a gyöngyösi, hevesi és a pétervásárai tankerületben – roma és szlovák nemzetiségi általános iskolai oktatásban 14 intézmény 21 feladatellátási helyen 2852 tanuló vesz részt. Az általános iskolában az alapvető cél a biztos alapismeretek, tehát az írás-, olvasás-, számolás-, szövegértés magas, készség szintű megteremtése, az önálló tanulás képességének kialakítása. Ehhez kapcsolódik a nyelvtudás megszerzése, a műszaki, a gazdaságtudományi, a társadalomtudományi és a természettudományi tárgyak oktatási színvonalának növelése. Eredményes szakképzést és felsőoktatást, valamint a megfelelő munkaerő-kínálat megteremtését csak színvonalas általános iskolai teljesítmény alapján lehet kialakítani. A sikeres felnőtté válás és az iskolai lemorzsolódás elkerülése érdekében kiemelt szerepet kell, hogy
-----------	---

	kapjon az általános iskolai oktatás során többek között az értékorientált nevelésnek, valamint a magas szintű tanácsadásra alapozott pályaorientációnak. A 2013. január 1-jével az egyéb iskolai feladatok mellett a középfokú nevelés és oktatásban részt vevő, korábban önkormányzati fenntartású intézmények is állami fenntartásba kerültek. Ugyanakkor a középfokú nevelés és oktatás állami megszervezésében és fenntartásában nagy különbséget mutat, hogy milyen logikában szükséges a jövőben a gimnáziumi feladatokat, illetve a szakképző iskolai feladatokat megszervezni, az intézmény-fenntartási feladatokat ellátni. Míg a gimnáziumi feladatokat ellátó intézmények fenntartását – hasonlóan az általános iskolai feladatot ellátó intézményekéhez – tankerületi szinten látja el a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, addig az állami szakképző intézmények fenntartása és szakmai irányítása a megyeközponti tankerület feladata. Összességében Heves megyében 21 gimnáziumi feladatot ellátó köznevelési intézmény, 1 speciális szakiskolai feladatot ellátó intézmény, 16 szakiskolai feladatot ellátó intézmény, illetve 24 szakközépiskolai feladatot ellátó intézmény működik. Heves megyében összesen a 2012/2013. tanévben 19 020 tanuló tanul középfokú intézményben. Közel 44 %-uk szakközépiskolában, 32 %-uk gimnáziumban, míg 23 %-uk szakiskolában tanul.. Az elmúlt két évtizedben komoly problémát jelentett az iskolarendszerű szakképzés gyenge alkalmazkodása a munkaerőpiac gyorsan változó igényeihez, amiben több tényező is fontos szerepet játszott. Ilyen volt a szakképző intézmények és a termelő vállalatok közötti együttműködés alacsony intenzitása, valamint a gyakorlatorientált kurzusok mérsékelt aránya a felsőoktatásban. Tapasztalható az ipari és a mezőgazdasági szakmák többségének alacsony presztízse, a kétkézi munka leértékelődött, egyes ágazatokban (építőipar, gépípar) szakmunkáshiány alakult ki, miközben egyre többen szereztek a munkaerőpiac által nem igényelt szakképesítést. Ezen fiatalok növekvő számban vállalnak munkát a megyén kívül, sőt Nyugat-Európában, ahol elsősorban szakképzettséget nem igénylő munkakörökben helyezkednek el, melyek jövedelmezősége lényegesen magasabb a hazainál. 2011-től a hatékonyabb feladatellátás érdekében megszervezésre kerültek a térségi integrált szakképző központok (TISZK), szükséges ugyanakkor szerepük újragondolása a jelenleg kialakítás alatt álló duális szakképzési rendszerben. Szintén fontos megemlíteni, hogy a Heves Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság által jóváhagyott szakképzés fejlesztési koncepció, illetve a Heves Megyei Kormányhivatal gondozásában elkészülő Szakképzési Tervben leírtak a szakképzés tekintetében megvalósuljanak. Fontos, hogy a szakképzés és felnőttképzés piaci igényekhez alkalmazkodó szakmákat biztosítson. Együttműködés szükséges a gazdasági szektor szereplőivel a megfelelő képzési struktúra kialakításához. A megyében két felsőfokú oktatási intézmény is működik, melyek tudásbázisára hosszú távon lehet alapozni. Szükséges a főiskolák és a vállalkozások közti együttműködés fokozása, illetve a képzési struktúra összehangolása illetve a kutatás-fejlesztés célzott, szisztematikus bővítése. A demográfiai viszonyok miatt csökkenni fog a nappali tagozatos hallgatók létszáma. Az intézmények számára célkitűzésként fog jelentkezni a hallgatói létszám szinten tartása, ezért várhatóan egyre nagyobb szerepet vállalnak a felnőttképzésben. A magyar munkaerőpiacon a felsőfokú végzettség versenyelőnyt jelent, ugyanakkor a diplomás munkanélküliség az elmúlt évtizedben többszörösére növekedett. Javasolt a munkaerő kereslettel való összhang megteremtése és az elhelyezkedési lehetőségek jobb kihasználása érdekében a műszaki és természettudományi szakokon tanulók arányának növelése. A megye mérnökellátottsága az igényekhez képest alacsony, melynek részben az lehet az oka, hogy a megye nem rendelkezik műszaki jellegű felsőoktatással. Ennek megoldása lehet, ha a megye két főiskolája együttműködést alakít ki műszaki képzéssel rendelkező felsőoktatási intézményekkel. Több figyelmet kell fordítani a tehetséggondozásra, hiszen a tehetségek a versenyképesség meghatározó tényezőjévé léptek elő és a társadalmi leszakadás csökkentésének is ez az egyik legfontosabb eszköze. Mindehhez szükséges a biztos, pénzügyileg stabil intézményi háttér megteremtése, valamint az oktatási infrastruktúra folyamatos minőségi fejlesztése. A megye területén a szakmai továbbképzési programok erősítésére is szükség van, hiszen ezek minden esetben kiegészítő ismereteket tartalmaznak, markáns szakmai hangsúlyokkal. Ezáltal a programokat sikerrel teljesítők egy "értéknövelt szakmai portfólióval", javuló esélyekkel szerepelnek a munkaerőpiacon. A magyar társadalomban is egyre erőteljesebben jelentkezik az egész életen át tartó tanulás (life long learning) igénye, hazánkban elsősorban a munkavégzéshez, a munkaerő-piaci pozíciók megőrzéséhez kapcsolódó ismeretszerzés kerül előtérbe. Mindez azért nagyon fontos, mert mindazok, akik meg tudják tartani munkaerő-piaci pozíciójukat, saját és családjuk helyzetét is meg tudják őrizni vagy javítani. Mindazok azonban, akik kiszorulnak a munkaerőpiacról – tartósan munkanélkülivé válnak – előbb-utóbb megjelennek az egészségügyi ellátó rendszerekben; a segélyezettek, a hátrányos helyzetűek, a leszakadók körét gyarapítják.
--	--

	A felntőtképzés kapcsán megállapítható, hogy az alacsony iskolai végzettségűek, a munkanélküliek, az idősebbek és a hátrányos helyzetű kistéleplőéseken élők részvétele a messze elmarad a szükségéstől, tehát akiknek a legnagyobb szükségük lenne a tanulásra, azok nem vesznek részt benne. A fogyatékkal élő és megváltozott munkaképességű emberek elhelyezkedésének is általában legfőbb akadálya - állapotuk mellett - éppen a megfelelő iskolai végzettség és képzettség hiánya. A társadalmi integráció és a rehabilitáció egyik kulcskérdése, hogy a hátrányos helyzetű és a megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci esélyeit tudjuk-e javítani egy magasabb képzettségi szint vagy egy keresettebb szakma megszerzésével. A távoktatást az eddigi tapasztalatok alapján szükséges hatékonyabbá tenni és kiterjeszteni. Kiemelt prioritást kell, hogy élvezzen a kulturális különbségének helyi csökkentése, a hátrányos helyzetű teleplőéseken élő társadalmi csoportok művelődési esélyeinek növelése, a helyi önbecsülés és összetartozás és a társadalmi befogadás erősítése. A kultúra értékeihez való egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a szocio-kulturális szolgáltatások javításán keresztül célozhatjuk meg, a társadalmi felzárkózást és aktivitást segítő szolgáltatások fejlesztésével pedig hozzájárulhatunk a közösségfejlesztés és oktatás-képzés céljainak megvalósításához is. Kiemelt célként jelentkezik a kulturális infrastruktúra fejlesztése, melynek révén szélesebb körben és magasabb minőségben válnak elérhetővé a kulturális, illetve integrált oktatási és kulturális intézmények képesség- és kompetencia fejlesztést, társadalmi aktivitást, az élethosszig tartó tanulást és az aktív részvételt segítő szolgáltatásai. Az információs társadalom szempontjából a kulcskompetenciák közül különösen a digitális írástudásnak – az <i>információtechnikai eszközök használatának készsége</i> - és az információs írástudásnak – <i>információs eszközök használata révén a tudásalkalmazási szint megnövelhető és megújítható</i> - van kiemelt jelentősége. Szükséges ezen kulcskompetenciák fejlesztése, hiszen az információs és digitális írástudás megnöveli a munkaerő-piaci esélyeket. Az ÁMK-k, könyvtárak és a közösségi művelődés más szinterei, pl. a művelődési házak, IKSZT-k, teleházak jelentős szerepet töltenek be abban, hogy az info-kommunikációs kompetenciák mindenki számára hozzáférhetővé váljanak, csökkentve ezzel a digitális írástudás hiányát.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Óvodai nevelés és oktatás lakóhelyéhez minél közelebb történő elérhetősége. 2. Bölcsődei, óvodai, általános, közép és felsőfokú oktatási intézmények állagmegóvása, bővítése, eszközigényének fejlesztése. 3. Szakképzés átstrukturálása a munkaerő piaci igények szerint, a szükséges profiltisztítás végrehajtása, a technikai és szakiskolai képzés fejlesztése. 4. Felsőoktatási együttműködés, a képzési struktúra munkaerő-piaci igényekhez igazítása a pályakezdők (friss diplomások) munkaerőpiacon történő elhelyezkedésének támogatása. 5. Távoktatás támogatása, hatékonyabb tétele. 6. Az iskolai tehetséggondozás megerősítése. 7. Továbbképzési programok erősítése (célcsoport: elsősorban a nők és a hátrányos helyzetűek). 8. TISZK központok szerepének újragondolása a szakképzés változó rendszerében, feladatuk bővítése a felntőtképzés irányába. 9. K+F tevékenységek támogatása. 10. Helyi identitástudat fejlesztésének a támogatása a tananyagfejlesztésben (helytörténet, helyi gazdaság, lakosság, hagyományok, kulturális örökségvédelem stb. megjelenése a tanórán és közzététele a világháló megfelelő honlapjain). 11. A gazdag helyi-, térségi- és nemzeti tudat, önbecsülés és összetartozás erősítése a közösségi művelődés eszközeivel. 12. Beruházások az oktatás, készségfejlesztés és élethosszig tartó tanulás területén. 13. Képzési, oktatási rendszer hatékonyságának javítása, hiányszakmák képzése, minőségi oktatás biztosítása. A gazdaság igényeihez igazodó szak- és felntőtképzés kialakítása. Munkahelyi képzések. 14. Az információs társadalom kiépüléséhez szükséges hálózatok fejlesztése.

7. stratégiai cél: Erős várostérségek, élhető vidék, fenntartható környezet és térszerkezet

Tartalma:	A városok és térségeik fenntarthatósága a hosszútávú fejlődés alapját képezik, hiszen a népesség a városokban koncentrálódik. A városok és a vonzásukban lévő falvak (vidék) egymásra vannak utalva, fejlődésük közösen, integráltan hajtható végre. Heves megye versenyképes gazdasága megteremtésének és fenntartásának elengedhetetlen feltételei a gazdasági, infrastrukturális fejlesztések megvalósításában, az élhetőbb környezet kialakításában, az életminőség feltételeinek
-----------	--

	javításában, a települések, térségek sokszínű együttműködésében és a hátrányos helyzetű térségek és rétegek felzárkóztatásában testesülnek meg. Mindezek megvalósítása érdekében az alábbi részcélok kerültek megfogalmazásra:
Kapcsolódó stratégiai célok:	1. Hatvan-Gyöngyös-Eger „gazdasági tengely” erősítése 2. Az Észak-hevesi térség természetközpontú fejlesztése 3. Dél-Heves és a Tisza-tó térségének helyi értékekre épülő fejlesztése 4. Kitorési pontokra épülő gazdaságfejlesztés 5. Helyi adottságokra épülő vidékfejlesztés, foglalkoztatás centrikus agrárvertikum 6. Érték- és egészségtudatos, szolidáris, innováció fogadásra nyitott társadalom

7.1 prioritás: Az elérhetőség feltételeinek javítása

Tartalma:	A vonalas infrastruktúra - EU által elfogadott környezetvédelmi célkitűzésekkel összhangban történő - fejlesztése a megye gazdaságának fejlődéséhez elengedhetetlen, mivel a közlekedési hálózat fejlesztése megteremti annak lehetőségét, hogy a területi fejlődésbeli különbségek – pl. Nyugat-Dunántúlhoz képest – belátható időn belül kiegyenlítődhessenek. Közlekedési infrastruktúra fejlesztése a megyén és járásokon belüli elérhetőségek javítását, az úthálózat minőségének javítását jelenti. Önkormányzati és állami tulajdonban lévő utak felújítása egyaránt indokolt. Egyik legfontosabb feladatnak tekinthető a megyeszékhely összekötése az M3-as autópályával, hogy az érintett települések (Andornaktálya, Nagytálya, Maklár) túlterhelt és veszélyes forgalmi helyzetét javítani tudjuk. Fontos továbbá a városokat elkerülő utak kiépítése, melyek - összhangban a gyorsforgalmi- és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről szóló 1222/2011. (VI.29.) Korm. határozattal, valamint a Heves Megyei Közgyűlés 46/2010. (V.07.) sz. határozatával - lehetővé teszik, hogy a tranzitforgalom ne terhelje a település belső forgalmát, lényegesen csökkentve a zaj, rezgés és légszennyezettség, valamint a zsúfoltság kialakulásának lehetőségét. Jelenleg még sem Eger, sem Gyöngyös, sem Heves városok körül nem került kiépítésre, tehermentesítő elkerülő út. A megyét észak-dél irányban átszelő M8-as (Eger-Szolnok) gyorsforgalmi út a jövőben Heves település közúti elkerülését biztosítja majd és a 31. sz. főút forgalmának jelentős csökkenését is eredményezi. Kiemelten kell kezelni a Heves és Jász-Nagykun Szolnok megyét is érintő fejlesztéseket, úgymint a 32. sz. főút felújítását, valamint a Kisköre-Pusztataskony közötti új közúti Tisza-híd megépítését. Elengedhetetlen a fontosabb gazdasági gócpontok elérhetőségének javítása, az egy és kétszámjegyű utak rövidtávú fejlesztésének kommunikációja (M25-ös autópálya), a kettőnél több számjegyű utak esetén pedig 116 km hosszú útszakasz szorul sürgősen felújításra, melyből kritikusak a zsáktelepülések megközelítését szolgáló utak, hiszen egyéb módon nem közelíthetők meg. Az úthálózat fejlesztésénél figyelembe kell venni a kiemelt turisztikai attrakció- fejlesztéseket, azok elérhetőségét, illetve egyéb speciális igényeket (pl. rallysport). Fő célként fogalmazódik meg emellett a megye északi és déli útszakaszainak a Hatvan-Gyöngyös-Eger tengelyre történő rácsatlakozása is, mivel számos település több mint 15, sőt van, amely több, mint 30 percre található bármilyen gyorsforgalmi útszakasztól. Fontos a befektetési területek nemzetközi reptértől vett másfél órási elérhetősége lehetőségének megteremtése is. A kisebb településeket összekötő bekötő utak állapota a főutakénál is kedvezőtlenebb. Az úthálózat korszerűsítése a települések kapcsolatrendszerének kiépítése, illetve a vállalkozások megtelepedésének szempontjából is prioritásként kezelendő feladat. Fontos szempont, hogy az útfejlesztések esetében elsősorban a felújításokra és ne a kapacitásbővítésre, új utak építésére koncentráljunk, az előbbi sokkal költséghatékonyabb, illetve figyelemmel kell lenni a folyamatban lévő és várható jelentősebb fejlesztésekre is. A műszaki és közlekedésileg közel egyforma minőségű utak esetében az esetleges szinergiák figyelembe vétele javasolt. Ezen kívül a városokban történő parkolás lehetőségeinek felülvizsgálata is indokolt. Az áruszállítás-logisztika közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése is kiemelt feladat. Az integrált beszállítói, logisztikai hálózat fejlesztése magába foglalja a technológiai fejlesztést, a telephelyi infrastruktúra fejlesztést (beleértve az informatikát és telekommunikációt), a technológiai transzferek gyorsítását (know-how, licence, szoftver, stb.), a rugalmasabb szakképzési-átképzési rendszer kialakítását, továbbá a szakember utánpótlás-letelepedés feltételeink megteremtését (szabadidős, rekreációs infrastruktúra). A korszerű logisztikai hálózati rendszer kiépítése szükségessé teszi a telephelyfejlesztés mellett az anyagmozgatás, csomagolástechnika fejlesztését az eszközbeszerzések és a logisztikai infrastruktúra szükségszerű fejlesztése mellett. A közösségi közlekedés szempontjából elsődleges fontosságú a közlekedési ágak közötti párhuzamosságok megszüntetése, a MAV és Volánok közötti szinergiák erősítése. Emellett további fejlesztések megvalósítása is indokolt, mint például a járási központok közvetlen elérhetőségének
-----------	--

	biztosítása az érintett települések mindegyikéről. A helyi közösségi közlekedésnél a szolgáltatás minőségi javításán túl nagyon fontos fenntarthatóságának biztosítása. Közüti menetrend szerinti szolgáltatás korszerűsítése az alábbi intézkedésekkel támogatható: - a tömegközlekedési eszközök járatainak, csatlakozásainak bővítése, - a szerződéses közlekedés továbbfejlesztése, - járműpark felújítás, járműbeszerzések (EU-s források igénybevételével), - új technológiák alkalmazása, alternatív hajtások, - elektronikus utas tájékoztatás, jegyrendszer korszerűsítése, e-ticketing, - autóbusz-megállóhelyek fejlesztése, öblösítése, fedetté tétele, akadálymentesítése, - intermodalitás, - a valós igényekhez szabott helyi járat rendszer finanszírozásának megoldása Vasúthálózat korszerűsítése érdekében Heves megyét érintően az alábbi fejlesztési elképzelések kerültek megfogalmazásra: - a Budapest-Miskolc nemzetközi törzshálózati vonalon az emelt sebességű közlekedés feltételeinek megvalósítása, a kétvágányú vasútvonal teljes korszerűsítése, - Budapest-Miskolc vasútvonal felújítása, Hatvan-Nagyút, Nagyút-Mezőkövesd vonalszakasz felújítása, - állomási előterek rendezése, autóbusz fordulók, parkolók kialakítása (Vámosgyörk, Füzesabony), - megyeszékhelyen az elővárosi megállórendszer létrehozása, - intermodális központ létrehozása (Eger, Gyöngyös), - NIF nagyprojekt megvalósítása keretében (2018.): egységes peron és megállóhely kialakítás, korszerű utastájékoztató rendszer. Emellett kiemelt szerepet kell, hogy kapjon: - a vasúti közlekedés elérhetőségének javítása, közösségi közlekedési rendszerbe minél erőteljesebb bevonása, - a vasútállomások környezetének beintegrálása a település életébe, környező területek fejlesztése, - pályázati kiírások szorgalmazása, fejlesztések megvalósítása közösen, pályázati források igénybevételével, - a pálya- és járműpark rekonstrukció, - a vasúti áruszállítás szerepének növelése, - a közforgalomból kivont vasútvonalak egyéb célú hasznosítása, - vasútvonalak turisztikai célú hasznosítása. A közlekedési infrastruktúra minőségét nagymértékben javítaná az intermodális központ, amely autóbusz, vasúti, kisvasúti és kerékpárúti csomópont is lenne. Az intermodális közlekedés és a logisztikai szolgáltatások infrastruktúráját tovább kell fejleszteni, hogy a környezetkímélő közlekedési és szállítási formák térnyerési feltételei javuljanak. Ez azt célozza, hogy a környezetet kevésbé terhelő vasúti- és vízi szállítás a közúti forgalom minél nagyobb részarányát átvegye. Vízi útként a megyét érintően a Tisza folyó jöhet számításba, ahol a hét megyét magában foglaló Tisza Vízyűjtő Programrégió kezdeményezte a hajózhatóság feltételeinek megteremtését a Tiszán és mellékfolyóin, valamint a Tisza nemzetközi vízi-úttá nyilvánítását. A kerékpárutakra a megye sajátosságaiból adódóan hivatásforgalmi és turisztikai szempontból tekintünk. Kiemelt fontosságú a kerékpárutak összefüggő rendszerének létrehozása és az országos hálózathoz történő csatlakozása, ami a megye idegenforgalmában nagy előrelépést jelenthet. Így kiemelt feladat Ny-K-i irányban a Duna és a Bükk elérhetőségének biztosítása, valamint a Tisza- tavat a Mátrával, továbbá a Bükk-hegységgel összekötő kerékpárút létrehozása, melybe integrálni lehet a mezőkövesdi Zsóry fürdőt és a bogácsi termálfürdőt is. Idegenforgalmi szempontból fontos továbbá az erdei kerékpárutak hálózatának továbbfejlesztése.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Gazdasági gócpontok és kistelepülések elérhetőségének javítása; jó minőségű összekötő úthálózat kialakítása 2. Elkerülő utak létesítése (tervezés, területszerzés, kiépítés) 3. A megyeszékhely gyorsforgalmi összekötése az M3-as autópályával 4. A megye északi és déli útszakaszainak a Hatvan-Gyöngyös-Eger tengelyre történő rácsatlakozása 5. P+R, B+R és K+R parkolók kialakítása 6. Az áruszállítás-logisztika közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése, telephelyi, technológiai fejlesztések megvalósítása 7. Közösségi közlekedés korszerűsítése, járműpark fejlesztés, járatbővítés, megállóhelyek rekonstrukciója, akadálymentesítése

	8. Vasúti áruszállítás szerepének növelése 9. Intermodális közlekedési csomópontok kialakítása az egyes közlekedési ágazatok közötti szinergia erősítése érdekében 10. Kerékpárút hálózat fejlesztése
--	---

7.2 prioritás: Környezeti beruházások ösztönzése, stratégiai erőforrások védelme

Tartalma:	A lakosság túlnyomó hányadát érintő környezeti terhelések, klimatikus szélsőségek és a környezet állapotának egészét döntően meghatározó problémák elsősorban a településeken jelennek meg, ezért az életminőség javítása szempontjából kiemelten fontos feladat a települési életfeltételek javítása, a környezeti terhelések csökkentése, a környezeti értékek hosszú távú megőrzése. Hosszú távon fontos cél a környezeti nevelés, környezetbarát technológiák alkalmazása, az energiatakarékosság, újrahasznosítás, megújuló energiára épülő helyi energiatermelési és -ellátási rendszerek kiépítése, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és abból adódó kockázat-megelőzés, valamint a települési lakó-élő környezet megőrzése, javítása. A víz a jövő stratégiai erőforrása. Mind az ivóvízellátás, gyógyvíz ellátás, mind a mezőgazdasági termelés szempontjából nagyon fontos a megfelelő minőségű és mennyiségű víz rendelkezésre állása. Nagy hangsúlyt kell fektetni a felszíni vizek által okozható károk (árvíz, belvíz) megelőzésére, illetve ezek jó ökológiai állapotba hozatalára is. Mindezek jelentőségét és az elérendő célokat az Európai Unió a Víz Keretirányelvben fogalmazta meg. Az intézkedések célja, hogy 2015-re a felszíni és felszín alatti vizek „jó állapotba” kerüljenek. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is jelenti. Legfontosabb feladat az egészséges ivóvíz biztosítása a lakosság számára, ennek keretében biztosítani kell az ivóvízbázisok védelmét, sérülékeny vízbázisok biztonságba helyezését, az üzemelő és távlati vízbázisok diagnosztikai vizsgálatát, továbbá a vízkivételi és -tisztítási technológiák fejlesztését (szükség szerint új kapacitások kiépítésével) a kapcsolódó csőhálózati rekonstrukciókkal együtt. Hasonlóan fontos feladat a meglévő talajvízszennyezések elhárítása, a megkezdett kármentesítési programok folytatása. Ezzel párhuzamosan meg kell oldani a legkisebb környezeti terheléssel járó szennyvízelvezetést és –kezelést. Minden településen meg kell oldani a keletkezett szennyvizek gyűjtését, tisztítását amelynek eléréséhez a következő feladatok a legfontosabbak: az agglomerációk szennyvízelvezetési és –tisztítási programjának végrehajtása, kistelepülések egyedi tisztítási módú szennyvízkezelése, meglévő szennyvízgyűjtő hálózatok, szennyvíztisztító telepek rekonstrukciója és a szennyvíziszap-kezelési technológiák és ártalommentes iszapelhelyezés fejlesztése A települések nagy százalékban küzdenek még ma is csapadékvíz elvezetési, bel- és árvízvédelmi problémákkal, melyek megoldását pályázati lehetőségek kihasználásával, illetve közfoglalkoztatás bevonásával lehet elősegíteni. Meg kell határozni azokat a pontokat, ahol összefüggő koncepcionális ár-, és belvízvédelmi fejlesztések szükségesek és le kell határolni azokat a pontokat ahol pontszerű beavatkozások is lehetségesek. A megyében jelenleg a Bene-, Tarnóca-, Tarna, Eger -patakok rekonstrukciója – azok állapota miatt – különösen indokolt. Ezen fejlesztéseknél tekintettel kell lenni a teljes vízfolyás rendezettségi fokára, azaz elsőbbséget kell adni azon projekteknek, melyek egy rövid szakasz rendbetételével egy nagyobb rendszer működőképességét biztosítják. Ár-, belvízvédelem, csapadékvíz-elvezetés legfontosabb feladatai: ár- és belvízveszély folyamatos csökkentése; víz-, szükség-, és záportározók építése; medermélyítések, csatornahálózat bővítése, fejlesztése; a vizek kártétele elleni védelem erősítése, talajerózió megelőzése; vízvédelmi és öntöző rendszerek fejlesztése; vízrendezés, rekonstrukciós feladatok. A fejlesztési javaslatok között szerepel a Heves és Jász-Nagykun-Szolnok megyét egyaránt érintő Zagyva-Tarna vízgyűjtő fejlesztése, a Hanyi-Jászsági árapasztó tározó és Jászsági főcsatorna megvalósítása is. A fokozott környezeti terhelést a környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése, energiakorszerűsítést ösztönző környezeti beruházások megvalósítása hivatott ellentételezni. Ennek egyik legkiemelkedőbb feladata a hulladékgazdálkodási rendszerek fejlesztése. A fizikai feltételek biztosításán túl - építési, bontási hulladék-hasznosító program végrehajtása; állati hulladék begyűjtő-kezelő hálózat kialakítása; helyi válogató rendszer kiépítése; hulladékmérési-, analízis lehetőségek megteremtése; biológiailag lebomló és zöld hulladékok kezelése – nagy hangsúlyt kell fektetni a keletkező hulladékok mennyiségi csökkentésére. Az életminőséget közvetlenül befolyásolja a levegőszennyezés és zajterhelés. E témakör legfontosabb feladatai a közlekedési és lakossági terhelés (fűtés) csökkentése, a kültéri levegőminőség méréséhez szükséges mérőhálózat fejlesztése; zajterhelési mérőhálózat fejlesztése, zajtérképek készítése. A környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése a közvilágítás korszerűsítésével, energiatakarékos és
-----------	--

	fényszennyezés-mentes technikai megoldások alkalmazásával is támogatható. A fejlesztések tervezése során szükség szerint rendezni kell a tulajdonviszonyok kérdését. A területek adottságainak megfelelőbb kihasználása pozitív hatással lehet a gazdasági fejlődésre, az alapvető szolgáltatásokhoz, az infrastruktúrához és a közjavakhoz való egyenlő hozzáférésre, valamint a természeti és kulturális kincsek körütekintő, megtartó és fenntartó kezelésére. A környezetvédelem szempontjából a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás tekintetében kulcskérdés a termőföld, a vízkészlet és a bioszféra védelme és fenntartható hasznosítása is. A talajok állapota összességében kedvező, azonban a mezőgazdálkodással érintett termőtalajok termékenységet csökkentő degradációs folyamatok megelőzése és visszaszorítása támogatandó. A termőföldek - elsősorban a gyengébb minőségű termőföldek - hasznosítása során ösztönözni és ellentételezni kell a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban a közjavak előállítását, az innovációnak a „zöld növekedést” kell szolgálnia. Az erdőkben tárolt szén (szén-dioxid megkötése) valamint a fa, mint megújítható nyersanyag és energiaforrás nagyobb arányú felhasználása között továbbra is fenn kell tartani az egyensúlyt. Fő célkitűzés emellett a Bükk Nemzeti Park, a tájvédelmi körzetek, NATURA 2000 és egyéb védezt, ökológiai területek biológiai sokféleségének megóvása, a fajok és élőhelytípusok hosszú távú fennmaradásának biztosítása, természetes elterjedésük szinten tartásával vagy növelésével. A fenntartható környezeti, gazdasági, társadalmi fejlődés megköveteli, hogy fosszilis energiakészleteink kimerülésének elkerülése érdekében új, alternatív, illetve megújuló energiaforrásokat használjunk fel szükségleteink ellátására. Mindezek érdekében, illetve a megye jó adottságait figyelembe véve a megújuló energiaforrások (biomassza, a nap-, szél-, víz- és geotermikus energia) hasznosítására továbbra is kiemelt hangsúlyt kell fektetni. Emellett nagy előrelépés történhet az elektromos közlekedés (zöld járművek), elektromos utak, kutak kialakítása terén is. Adott természeti, környezeti viszonyoknak megfelelően a megye barnamezős területeinek hasznosítása (kármentesítés, rehabilitáció, lőszermentesítés), a zöldmezős területek bevonásának optimalizálása, <i>anyag- és területtakarékos, energiahatékony</i>, minőségorientált beruházások ösztönzése környezetvédelmi szempontból elengedhetetlen. A környezetvédelmi előírások racionalizálása pedig lehetőséget teremthet a fenntarthatóbb és az erőforrások hatékonyabb felhasználásán alapuló gazdaság irányába történő elmozduláshoz.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. A folyamatban lévő ivóvízminőség javító programok befejezése. A sérülékeny vízbázisok biztonságba helyezése, folyamatban lévő kárelhárítási programok befejezése és szükség szerinti folytatása. A települési csőhálózat rekonstrukciók meghatározást, a végrehajtásának összhangba helyezése a csapadék víz és csatornahálózat rekonstrukciójával. 2. Ivóvízminőség javítása, a vízbázisok védelme, csőhálózati rekonstrukciók 3. Ár- és belvízvédelem, csapadékvíz elvezetés; medermélyítések, csatornahálózat bővítés víz-, szükség-, és záportározók építése, öntöző rendszerek megépítésének támogatása 4. Szennyvízelvezetés és kezelés, meglévő szennyvízgyűjtő hálózatok, szennyvíztisztító telepek rekonstrukciója 5. Hatékony hulladékgazdálkodás, hulladék mennyiségének csökkentése, válogató rendszer és újrahasznosítás, bezárt hulladéklerakók rekultivációja, szelektív hulladékgyűjtés arányának növelése, illegális hulladéklerakók felszámolása 6. Levegőszennyezés és zajterhelés csökkentés, mérőhálózatok fejlesztése 7. Szolgáltatások árának racionalizálása 8. Természetvédelmi területek és értékek megóvása 9. Barnamezős területek hasznosítása 10. Zöldmezős területek bevonásának optimalizálása 11. Környezetvédelmi előírások racionalizálása 12. Környezetbarát energetikai fejlesztések, környezeti beruházások megvalósítása 13. Gyógyvíz felhasználók mennyiségi és minőségi követelményeinek hosszú távú biztosítása, stratégiai vízbázisok meghatározása, védelembhelyezése.. 14. Vízellátás időjárástól való függésének minimalizálása, távlati vízbázisok lehatárolása. 15. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és abból adódó kockázat-megelőzés 16. A városi zöldterületek fejlesztése, zöldfelületi rendszer erősítése

7.3 prioritás: Fenntartható település- és térszerkezet

Tartalma:	A cél egy olyan integrált és fenntartható társadalmi – gazdasági – környezeti térszerkezet és területi rendszer létrejötte, mely a helyi adottságokra épülő, saját arculattal és identitással rendelkező
-----------	--

	térsegekben szerveződik, s amelyben a társadalom számára az alapvető esélyeket meghatározó közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében nincsenek elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségek. Fontos, hogy a megyében egy olyan településhálózat alakuljon ki, ahol a települések közti fejlettségi különbség kiegyenlítetté válik. A fejlesztések megvalósításakor figyelembe kell venni a kulturális és természeti értékek védelmét, bemutatását, a hagyományos település- és tájkép megőrzését, az általános tájvédelem eszközeinek érvényesítését. A célok eléréséhez olyan integrált városfejlesztési politikára van szükség, melynek során figyelembe veszik a környező települések elképzeléseit is, folyamatos a kapcsolattartás a lakossággal, a civil szervezetekkel és gazdasági szereplőkkel. Az így kialakított komplex fejlesztési programokat erősebb akcióterületi jelleg, de több ágazati igény összehangolása jellemzi, ebből adódóan a végrehajtás is csak szoros partnerségben valósulhat meg. A harmonikus térszerkezetben a városok térségellátó- és szervező szerepét erősíteni kell, melynek fontos eleme például az elérhetőség javítása, a városi zöldfelületek fejlesztése, vagy a munkaerő-piacot érintő fejlesztések megvalósítása. Az erős várostérségek kialakításához és fenntartásához elengedhetetlen, hogy innovációs potenciáljuk érdekében vonzzák, illetve megtartsák a magas képzettségű lakosaikat, az elmaradott térségek funkcióvesztett városainak fejlesztése révén javuljon tökevonzó képességük és a vállalkozások működési környezete, továbbá a társadalmi szempontból szegregálódó és környezeti szempontból kockázatot jelentő városi területek megújításával csökkenjenek a társadalmi és környezeti feszültségek, erősödjön a társadalmi kohézió és javuljon az élet minősége. Mivel a klímaváltozás okai és következményei sokkal markánsabban vannak jelen a városokban, mint a rurális területeken, így a klímabarát és energiahatékonyságot célzó intézkedésekben is nagyobb szerepet kell vállalniuk. A vidéket infrastrukturálisan olyan helyzetbe kell hozni, hogy az ott élők komfort fokozata közelítsen a városihoz (víz, villany, szennyvízelvezetés, gázvezeték építés, iskola, stb.) annak érdekében, hogy helybemaradásuk feltételei adottak legyenek. Falufejlesztések tekintetében a vidék környezeti, természeti, kulturális, táji értékeinek védelmére, élhető környezet megteremtésére van szükség, mely a városok számára is rekreációs lehetőséget biztosít. Ebben segítséget leginkább azok nyújthatnak, akik a vidéket lakják, a földet megművelik és a hagyományokat megőrzik és tovább adják a felnövekvő nemzedéknek. Kiemelt szerepet kell, hogy kapjanak a településeken működő IKSZT-k, művelődési házak, közösségi, civil szerveződések, hagyományörző csoportok, amelyek a helyi identitástudat megerősítésében jelentős szerepet játszanak és hozzájárulnak a vidék népességmegtartó erejének növeléséhez is. A település-rehabilitáció célja egy egységes településkép kialakítása, társadalmi, gazdasági szerepkörének kiterjesztése és megerősítése, a hosszú távú gazdasági növekedés alapjainak megteremtése, munkahelyteremtés elősegítése. Az elmaradott területek feltartóztatása komplex, a települések fejlődését hosszútávon befolyásolni képes fejlesztések támogatásával érhető el. Mindez egy olyan társadalmi-gazdasági-környezeti térszerkezet létrejöttét eredményezi, amely tartósan biztosítja versenyképességünket, kiegyensúlyozott településrendszerre épül, és a közszolgáltatások és az életkörülmények tekintetében a megyén belül mérsékli vagy megszünteti az elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségeket. A szegregátumok felszámolás érdekében a demográfiai és gazdasági adatok alapján le kell határolni a beavatkozást igénylő településeket vagy településrészeket. A szegregált településrészen ezt követően olyan beavatkozások sorozatára van szükség, amellyel az ott élők mind társadalmi-szociális körülményei, mind a környezet infrastrukturális feltételei javulnak. Térségi, települési sajátosságokhoz igazodva megoldást jelenthet többek között: - a lakókörnyezet minőségét javító infrastruktúra fejlesztések megvalósítása - közszolgáltatások komplex fejlesztése, az azokhoz való hozzáférés javítása - foglalkoztatási, közmunka,- és felzárkóztatási programok megvalósítása - rehabilitációs intézmények létrehozása - közösségépítés, civil szerveződések, rendezvények, település-rehabilitációs programok megvalósítása - roma népesség társadalmi integrációjának elősegítése - kulturális sokszínűség elismerése és a nemzetiségi identitás vállalásának támogatása - a közösségek önszerveződő képességének fejlesztése
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Együttműködő és versenyképes város és településhálózat kialakítása többek között a döntéshozók érzékenyítésével, partnerségi kompetenciáinak fejlesztésével. 2. Területi fejlettségi különbségek kiegyenlítése 3. A megye gazdasági tengelyén fekvő városok innovációs potenciáljának fejlesztése

	4. Funkcióvesztett városok fejlesztése 5. Komfortérzet javítása infrastrukturális fejlesztésekkel 6. A városi zöldfelületek fejlesztése, a zöldfelületi rendszer funkcióinak erősítése 7. Községi, civil szerveződések támogatása, önszerveződés erősítése 8. Munkahelyteremtés 9. Helyi adottságokra épülő térszerkezet kialakítása 10. Az elmaradott térségek felzárkóztatása; szegregátumok felszámolása 11. Infrastruktúra fejlesztés 12. Integrált területi együttműködések és közösségvezérelt helyi fejlesztések kidolgozása a közösségfejlesztés eszközeivel
--	--

7.4 prioritás: Infokommunikációs fejlesztések

Tartalma:	Az információhoz való hozzáférés ma már külön gazdasági tényező. Az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítása a gazdaságfejlesztés elengedhetetlen része. Emellett fontos, hogy széles körben (a megye minden polgárának, minden családnak, vállalkozásnak) biztosítva legyen a szélessávú internet csatlakozás lehetősége. Az informatikai infrastruktúra az informatikai működés tárgyi feltételeit jelenti, amelynek fejlesztése és korszerűsítése elengedhetetlen az információs társadalom fejlődése szempontjából. A gyors ütemben fejlődő információs társadalomban olyan informatikai eszközök, technológiák, innovatív folyamatok alkalmazása válik szükségessé, amelyek az információközlést, feldolgozást, annak áramlását és kódolását hatékonyabbá és gyorsabbá teszik. Integrált információs rendszer kialakítása és országos információs hálózatokra való csatlakozás mellett az informatika és a kommunikáció konvergenciáját, integrálódását szolgáló informatikai fejlesztések megvalósítása szükséges. Ennek eszköze a közigazgatási, gazdasági és civil szereplők informatikai eszközeinek folyamatos fejlesztése, szélessávú internet hozzáférés biztosítása. Az oktatás területén fontos a modern oktatási technikák alapjául szolgáló IT-infrastruktúra fejlesztése, azok használatának ösztönzése. Az internet által nyújtotta információáramlás elengedhetetlen feltétele a versenyben maradásnak, ezért szükséges az internetes, döntően WIFI hálózatok kiterjesztése a megye településeire, mindenekelőtt a frekvenciált turisztikai desztinációkra. Az információs társadalom ugyanakkor nem csak az infokommunikációs rendszerekhez való hozzáférést, hanem azok használatát, a társadalmi-gazdasági életbe való integrálódásukat is jelenti. Az IKT-hoz kapcsolódó infrastruktúra és tudás tekintetében tehát egyenlő esélyeket kell biztosítani a megye egész területén. A területi felzárkózást elősegítve az elmaradott térségekben, egyes speciális adottságú térségtípusok esetében és a kisebb népességszámú településeknél kiemelt prioritás kell, hogy legyen az IKT-hoz kapcsolódó infrastruktúrák, közösségi hozzáférési pontok és a digitális írástudás fejlesztése. Kiemelt feladat a digitális írástudatlanság felszámolása, különös tekintettel a legnagyobb lemaradásban levők (az idősek, hátrányos helyzetűek, kistelepülésen élők és alacsony végzettségűek) körében. Fontos a másodlagos digitális írástudás elterjesztése, a távmunka és digitális közmunka fejlesztése. A területirányításhoz kapcsolódó informatikai rendszerekben be kell vezetni a térinformatikai alkalmazásokat, a különböző ágazati igazgatási adatok, környezeti, társadalmi, gazdasági statisztikai adatok egységes, területi alapú integrációját is. A közigazgatás hatékonyságának növelése szempontjából fontos az elektronikus szolgáltatások széles körben történő elérhetővé tétele (e-közigazgatás), a gyors, költséghatékony és kényelmes ügyintézés megismertetése és alkalmazása. A megyében működő vállalkozások esetében támogatni és ösztönözni szükséges az IT-technológiák üzletmenetet segítő felhasználását, ezen belül elsősorban vállalatirányítási, folyamatmenedzsment szoftverek és a honlapok, webáruházak terjedését.
Intézkedések/ beavatkozások:	1. Integrált információs rendszer kialakítása 2. Információhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása 3. Közigazgatási és gazdasági szereplők informatikai fejlesztéseinek támogatása 4. Elektronikus közszolgáltatások minél szélesebb körben történő elérhetővé tétele, azok megismertetése 5. WIFI hálózatok kiterjesztése, különös tekintettel a turisztikai desztinációkra 6. Digitális írástudatlanság felszámolása 7. Digitális közbizalom erősítése, IT-technológiák használatának ösztönzése 8. Infokommunikációs eszközökkel történő oktatás támogatása, ösztönzése 9. Vállalkozások informatikai fejlesztése

4. Horizontális elvek

1. Humán tőke fejlesztése	1.1 Munkakultúra: Hazánk – és benne különösen Heves megye – komoly társadalmi-gazdasági bajokkal küzd. Ezek kapcsán azonban sokszor sajnos csak a „kemény” tényezőket vizsgálják, a „puha” faktorok elemzése elmarad, holott Magyarország és benne megyénk gondjai legelsősorban ez utóbbi tényezők fejlesztésével oldódhatnak meg. Ezek között az egyik legfontosabb a munkakultúra fejlesztése, mint ahogy – horizontális jelleggel – minden egyes hatékony és fenntartható fejlesztésben is megkerülhetetlen ez a tényező. A társadalmi-gazdasági-környezeti fejlődés és a munkavégzés kultúrája között tehát szoros oda-vissza (kölcön)hatás fedezhető fel, azaz fejleszteni kell ez utóbbi szegmensét, hogy aztán a megye életképességének növekedéséhez egy minőségi(bb) munkakultúra meghatározó mértékben tudjon hozzájárulni. A kérdéses terület alapját jelentő társadalmi bázis fejlesztésénél különösen figyelni kell a következőkre: nyelvtudás, kommunikáció, együttműködés, kockázatvállalás, felelősségvállalás, motiváció, problémamegoldás, minőségre való törekvés. Ezek hatékony közösségi fejlesztésével erősödhet a munka megbecsültsége és kultúrája, mely rendezett(ebb) társadalmi viszonyokat teremthet, így javítva a megye pozícióját az elkövetkező tervidőszakban. 1.2 Tehetséggondozás: Jól, a jelenleginél jobban szükséges sáfárkodni a megye emberfőiben megtestesülő talentumokkal. Hangsúlyozandó, hogy a megye közösségének nem az az elsődleges érdeke, hogy a megye lakói külön-külön öncélúan minél teljesebb önmegvalósítást valósíthassanak meg – döntő részben más megyékben, s külföldön. Közösségünk érdeke az, hogy az itt élő emberek közül többnek – különösen a tehetségeseknek – a szellemi potenciálja erősödjön, s minél inkább felhasználhatóvá váljék, méghozzá úgy, hogy minél inkább elősegítse a megye lakossága céljainak megvalósítását. A tehetséges fiatalokat meg kell találni, magas színvonalú képzést – ha indokolt pozitív diszkrimináció árán, támogatások révén is - szükséges részükre biztosítani. A tehetséges, nagyreményű felnőtte váltakat ugyanakkor a megyében kell tudni tartani, a nem helyben végzetteket vissza kell – szó szerint – csábítani. A tehetséges, felkészült fiataloknak valamennyi, a megye közösségének fontos területen biztosítani kell, hogy megfelelő álláslehetőséghez jussanak, a lehető leghamarabb felelős pozícióba juttatva őket, biztosítani számukra a megfelelő szakmai előremenetelt, kihívásokat, a szakmai fejlődés, továbbképzés lehetőségét. Nagy gondot szükséges a családtagok megfelelő munkahelyének biztosítására is fordítani. Csak a tehetségek felkutatására, képzésére szolgáló „féloldalas” tehetséggondozás a jelenlegi körülmények között pusztán a megtámogatott fiatalok elvándorlásának további fokozódását vonja maga után, amely gyakorta nem is országon belüli elköltözést jelent. Kíváncsú lenne megyén kívüli tehetséges fiatalok megyébe vonzása, s velük együtt jelentékeny számú helyi tehetség megyén belül való képzése is, hiszen így – a tapasztalatok szerint – relatíve nagyobb számban maradnának a megyében munkavállalóként, alkalmazottként. A tehetséges emberekről való lemondás valamennyi stratégiai cél teljesülését aláássa, a közösség további kontraszelekcióját, lemorzsolódását erősíti. A megye két felsőoktatási intézménye (a Károly Róbert Főiskola és az Eszterházy Károly Főiskola) egymással, valamint a képző és szakképző intézményekkel, illetve a munkaerő piaci szereplőkkel szoros együttműködésben kidolgozza és megvalósítja a megye tehetséges fiataljai számára azt az „életpálya” programot, amely az általános iskolától a középiskolán keresztül a diplomáig, sőt a doktori fokozatig vezető úton végigvezeti őket, és megfelelő munkahelyek kínálatával zárul. A két főiskola az utóbbi évtizedben megvalósított jelentős fejlesztések révén nemzetközileg is jegyzett tudáscentrummá vált, így széleskörű és összehangolt tudásszolgáltatásaikkal számos más megyéhez képest kiváló lehetőséget biztosítanak a teljes képzési és szakképzési rendszer megyei szintű stratégiai integrálására, beleértve az élethosszig tartó tanulás rendszerének kiépítését is. A Heves Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság a szakképzés fejlesztése szempontjából konzultációs, javaslattevő, véleményező és tanácsadó megyei testületként működik. A tehetséggondozás szempontjából fontos feladatai a szakiskolai tanulmányi ösztöndíjjal kapcsolatos javaslattevés, illetve részvétel szakképzési pályázatok elkészítésében, valamint közreműködik a pályaaorientációs és a pályakövetési feladatok megvalósításában.
---	---

2. Természeti tőke értékeinek megőrzése	2.1 Fenntartható „zöld” megye: Az önkormányzatok aktív és cselekvő közreműködésével, a lakosság tevőleges támogatásával és egyetértésével olyan program kidolgozása és megvalósítása, amely a fenntartható fejlődés elvére épül. A fenntarthatóság területi programjának segítségével egy olyan térség szerveződik (térség, járás, megye), amelyet a lakosok otthonnak tekintenek, abban ők és gyermekeik, a városok falvak mai és leendő polgárai otthon vannak. A fenti cél megvalósításához a fenntartható fejlődés három dimenziója (természeti, társadalmi, gazdasági) közötti dinamikus-harmonikus együttműködést kell tudatosan megteremteni. - a természettel harmóniában élő társadalomnak feladata és cselekvő felelőssége van a természet értékeinek (kiemelten a biodiverzitás szintjén) megőrzésében, a táji örökség védelmében. Ezért kiemelt fontosságú a környezettudatosság. Európában, így Heves-megyében is a természet mai formájában már az ember által alakított élőrendszer, amely csak az ember tudatos cselekvései eredményeként maradhat fent a jelenlegi szinten. (egy erdei rét, egy síkvidéki legelő elgazosodik, elgyomosodik, ha nem legeltetik, vagy nem kaszálják. A mezőgazdasági kultúrák térségében az özőn fajok - parlagfű, gyalog akác-terjednek el, ha nem gazdálkodnak rajta). A természetvédelem, és a gazdálkodás nem egymást kizáró fogalmak. Amennyiben az értékes természeti területeken környezetbarát módon gazdálkodunk (ökológiai gazdálkodás, ökoturizmus stb.) a természeti értékek fennmaradnak sőt gazdagodhatnak is. A természet részét képezik a településeken lévő kertek is, amelynek művelése fontos feladat. - fenntarthatóság és társadalmi tudatosság: A fenntartható fejlődés szempontjából az ember komplexen, nem csak munkaerőként értendő. Ugyanakkor egy térség, megye, település csak akkor élhet fenntartható módon, ha az ott élőknek van munkája (tehát a munkaeje is hasznosul). Ezért kiemelt cél a területfejlesztési koncepcióban a foglalkoztatás-intenzív gazdaság fejlesztése. A fenntartható helyi társadalom nem valószínűsíthető, és nem fejleszthető a nagyrészt mélyszegénységben élő roma népesség integrálódása nélkül. A felnőtt lakosság esetében ennek az eszköze a munkába való bevonás, a fiataloknál pedig a tartalmas oktatás. - Sikeres megyei fenntartható területfejlesztési program: Ez csak a helyi társadalomért is felelős gazdálkodói szféra aktív támogatásával valósulhat meg. Segíti ezt a folyamatot az együttműködést ösztönző intézményrendszer megléte és jó működése. Az adók és egyéb gazdasági szabályozók helyi specifikus kialakítása. Kérdéses, hogy a centralizáció hogyan hat a vállalatok felelős helyi társadalmi aktivitására. 2.2 Életminőség: A bennünket körülvevő környezeti és természeti rendszerek megóvása és körületekintő fejlesztése az emberi életminőség javításának egyik alapfeltétele, és egyben a fenntartható gazdasági és szociális fejlődés meghatározó tényezője. Emellett a lakosság életfeltételeinek javítását szolgálja a mindennapi ellátást biztosító szolgáltatások, technológiai rendszerek gyors és egyszerű elérhetősége is. Heves megye társadalmi-gazdasági fejlődésének, az életminőség javításának alapvető feltétele a mindenkit megillető élhető környezet. Ennek érdekében biztosítani kell a megyében fellelhető erőforrások, a természeti és épített környezet fenntartható, az életminőséget hosszú távon biztosító védelmét. Ez magába foglalja a természeti, épített és kulturális értékek megőrzését és fenntartható hasznosítását éppúgy, mint az anyag- és energiahatékonyság javítását, az energetikai infrastruktúra fejlesztését és a korszerű technológiák bevezetését, valamint a magas színvonalú közszolgáltatások biztosítását.
3. Gazdasági tőke növelése	3.1 Versenyképesség: A megye versenyképességének javítása érdekében a természeti adottságokban rejlő lehetőségek fenntartható hasznosítására célszerű törekedni a legjobb elérhető technikák és a környezetközpontú irányítási rendszerek alkalmazásával, az ipari ökoszisztéma kiterjesztésével és a környezetvédelmi ipar, illetve a környezettudomány előtérbe helyezésével. A fogyasztók által egyre inkább igényelt, az egészséges táplálkozás alapját képező minőségi mezőgazdasági termékek előállításával, és az erre épülő feldolgozóipar újraélesztésével egy olyan életképes ágazat kibontakozását lehetne megteremteni, mely jól képzett szakemberek irányításával a kevésbé iskolázott munkavállalók számára is munkát és megélhetést tudna biztosítani. A mezőgazdasági területek művelésben tartása nem pusztán a megtermelt termékek révén eredményezne gazdasági hasznot, hanem a rendezett táj, az esztétikus természeti környezet a turizmusban rejlő gazdasági előnyök jobb kihasználását is elősegítené. Mindezek mellett a mezőgazdasági termelésben rejlő lehetőségek kiaknázását jelentheti a bioenergia előállítása is, mely a fosszilis készletek kimerülésével, az egyre növekvő energiaigénnyel, és a környezettudatosság egyre intenzívebb megjelenésével egyre nagyobb hangsúlyt kap napjaink gazdaságában. A megye fejlett gazdasági tengelyében támogatni kell azt a

	kis- és középvállalkozásokból álló beszállítói szektort, mely képes kiszolgálni az itt működő, magas hozzáadott érték előállítására képes ipari nagyvállalatokat. Ezzel nem pusztán a térség tőke megtartó és tőkevonzó képessége javítható, hanem a foglalkoztatás növelésén keresztül a fizetőképes kereslet is bővül, mely multiplikatív módon segíti elő a társadalmi és gazdasági fejlődést. A versenyképesség fokozása érdekében a közlekedési infrastruktúra fejlesztése elengedhetetlen. A megye egyes térségeinek az elérhetősége nem pusztán a gazdasági élet fellendítése okán javítandó, hanem az itt élő népesség humán (egészség, kultúra, oktatás) fejlődése szempontjából is létfontosságú. A hosszútávú versenyképesség alapját az oktatás fejlesztése jelentheti. A magasabban képzett munkavállaló nagyobb hozzáadott érték előállítására képes, mely mellett a társadalomra is kevesebb terhet róva, maga is teljesebb és jobb minőségű élet él. Az itt megfogalmazottak elérése érdekében törekedni kell a fiatalok lakosság iskolarendszerbe történő minél szélesebb körű beintegrálására, a megye meglévő humánkapacitását kihasználva a minél magasabb és a térség, valamint a munkaerőpiac igényeihez igazodó iskolai végzettség eléréséhez szükséges feltételek biztosítására, valamint az idősebbek számára szakmát adó tanfolyami lehetőségek megteremtésére, összességében az élethosszig tartó tanulás szemléletének elmélyítésére. A fenti célkitűzések elérése esetén, a tervezési időszak végére a megye népességmegtartó és népesség eltartó képessége javítható, minek eredményeként az elmúlt időszakra jellemző kedvezőtlen demográfiai folyamatok mérsékelhetők vagy megfordíthatók. 3.2. Innovatív gazdaság: A fejlett országokban a termelékenység növekedése nagymértékben köszönhető a kutatás-fejlesztésnek és az innovációnak (K+F+I). Az Európa 2020 stratégia célul tűzte ki, hogy az Európai Unió tagállamaiban csökkentse a világ többi részével szemben tapasztalható technológiai lemaradást a K+F+I ösztönzésével, a „smart specialization” (intelligens szakosodás) elvét követve. Magyarországon az üzleti szféra innovációs aktivitása gyenge, a vállalatok innovációs teljesítményét támogató nemzeti innovációs rendszer elemei között a tudásáramlás nem hatékony. A gazdasági teljesítmény javítása érdekében, a stratégia intelligens növekedés célkitűzése a K+F+I ösztönzésének és az infokommunikációs technológiák (IKT) elterjedésének támogatását helyezi előtérbe. Korunk információgazdaságában a két legfontosabb erőforrás az információ és a tudás, amely megteremti egy információs társadalom alapjait. Az infokommunikációs technológiákon alapuló új technológiai-gazdasági paradigmában az alapvetően képesség- és tudásalapú innovációk lehetőséget teremtenek a térségek lemaradásának mérséklésére. Heves megye versenyképes gazdaságának megteremtéséhez hozzájárulhatnak az infokommunikációs technológiákra alapozott innovációk. Az IKT eszközök használatával felgyorsul a kommunikáció és az információáramlás, mely javítja a gazdasági <i>hatékony</i>ságot. A területi innovációs potenciál fejlesztése a korszerű IKT infrastruktúra kiépítése, valamint a kis- és középvállalati szektor helyzetének javítása révén érhető el. A megyében technológiafejlesztés főként a külföldi anyavállalatú cégeknél, a nagyvárosokban zajlik, így a „hard” (termék- és technológiaalapú) innováció döntően a Hatvan–Gyöngyös–Eger gazdasági tengelyen valósul meg. A gazdasági szereplők innovációs tevékenységét ösztönözni kell pénzügyi és szakmai támogatás nyújtásával. A <i>környezetkímélő</i> technológiákba történő beruházás új foglalkoztatási és üzleti lehetőségeket teremthet. Az innovációs kapacitás bővítéséhez szükség van a felsőoktatási intézmények, a kutatóhelyek és a vállalati szektor együttműködésének javítására, klaszterek kialakítására. A sikeres innovációk és a hatékony K+F jelentősen hozzájárulnak egy terület versenyképességéhez. Ugyanakkor a foglalkoztatást előtérbe helyező szociális gazdaság megvalósítása a megyében sürgető feladat, amelyhez főként „soft”, azaz szervezési, piaci és ún. társadalmi innovációkra van szükség. A szociális gazdaság elsősorban a munkaigényes, ún. „low-tech” tevékenységekre (nem a „high-tech” alapú versenygazdaságra) alapul, miközben piacgazdasági feltételek között fenntartható és fejlődik, és szimbiózisban van a versenygazdasággal. A Károly Róbert Főiskola és az Eszterházy Károly Főiskola mind a versenygazdaságot, mind a szociális gazdaságot szolgáló „hard” és „soft” innovációk terén egymással és a gazdasági szereplőkkel kooperációban fontos szerepet kíván vállalni. Ehhez jó alapként szolgálnak azok a pályázatos K+F+I, illetve infrastrukturális fejlesztések, amelyek az utóbbi évtizedben a két intézménynél megvalósultak, és amelyekre a jövőben is jelentős közös pályázati lehetőségek nyílnak. 3.3 Hatékonyság: A hatékonyság relatív fogalom, csak a viszonyítási alap egyértelmű megadásával értelmezhető. A teljes hatékonyság egyszerűen azt jelenti, hogy nincs pazarlás. A területfejlesztés tekintetében két kategória szerinti kimagasló hatékonyság a döntő. Az időhatékonyság azért, mert a jelenlegi társadalmi, gazdasági negatív folyamatok legfontosabbjai öngerjesztő természetűek, így minél hamarabb, a legkisebb idővesztéssel indulhatnak be a fejlesztési tevékenységek, nem csak annál hamarabb lehet eredmény, hanem annál kisebb erőfeszítés révén, s nagyobb valószínűséggel érhető el a kívánatosnak tartott eredmények. Mindez nem átgondolatlan, elkapkodott fejlesztéseket
--	--

	feltételez, hiszen érvényesülni kell a költséghatékonyságnak, illetve a fenntarthatóságnak is. Mihelyst azonban megfelelő fejlesztési elképzelés áll rendelkezésre, haladéktalanul meg kell kezdeni a megvalósítást. Az időhatékonyság és a magas szakmai színvonalú fejlesztési tervezés és kivitelezés együttesen képes a költséghatékonyság szempontjainak minél inkább megfelelésre, illetve a kitűzött fejlesztési célok legvalószínűbb megfelelő szintű elérésére. A magas színvonalú szakmai munka azonban csak úgy valósulhat meg, s segítheti elő ezáltal a költséghatékonyság erősödését, ha egyrészt minél nagyobb szakmai és lakossági nyilvánosság, a szakma képviselőinek, szakmai információk minél nagyobb arányban történő bevonása biztosított, másrészt a kivitelezés során folyamatosan a lehető legmagasabb szintű szakmai kontroll kerül megvalósításra. Az idő- és költséghatékonyság mellett, azokon túl, a munkaerő-hatékonyság öncélú érvényesülése nem szempont, éppen ellenkezőleg: minél munkaigényesebb a célok megvalósítási folyamata, majd a létrehozott fejlesztések működtetése, annál előnyösebb a foglalkoztatás javításán keresztül valamennyi stratégiai cél megvalósítása vonatkozásában – természetesen a fenntarthatósági szempontok érvényesülése mellett.
4. Társadalmi tőke erősítése	4.1 Együttműködés: Az együttműködés, akár vertikálisan (a különböző területi szintek között), akár horizontálisan (adott területi szinten belül a különböző típusú szereplők között) nagyon fontos alapelv az európai regionális politikában. A megye területfejlesztésének megvalósításakor arra kell törekedni, hogy a fejlesztéseken keresztül a térség szervesen beintegrálódjon a régió, az ország és Európa térszerkezetébe. Az együttműködés elve kifejezetten fontos néhány tematikus szakterület esetében: - A társadalmi folyamatok közül a szegregátumok menedzsmentje nem állhat meg a megyehatároknál - A gazdaságfejlesztés nem lehet elég hatékony a közigazgatási határok között, a foglalkoztatás javítását és a beszállítói kapcsolatok erősítését célzó, illetve a vállalkozási övezetekre vonatkozó programok csak határon átnyúló együttműködés keretében lehetnek működőképesek, ahogyan a helyi termékek előállítását és a biomassza energetikai felhasználását célzó projektek is. - Mivel a térségi turisztikai desztinációk általában túlnyúlnak a megyehatárokon ezért a közigazgatási határokon túlnyúló együttműködések kifejezetten fontosak ennek az ágazatnak a fejlesztésében (különösen a Tisza-tó, a Mátra és a Bükk esetében) - A műszaki infrastruktúra hálózatainak esszenciális szerepe a megye külső kapcsolatainak erősítése, így például a közút-, vasút- és kerékpárút- (a térségben elsősorban a Tisza-tó irányába mutatón a térségen túlmutatóan: Hortobágy, Debrecen felé, illetve tágabban az EuroVelo rendszer felé való kapcsolódás) hálózat esetében - Az árvíz-, belvízvédelem, az öntözés, a komplex hulladékgazdálkodási rendszerek területén - A humán erőforrás, oktatás (különösen a felsőoktatás) és az innovációs kapcsolatok fejlesztése 4.2 Esélyegyenlőség: A megye társadalmának megújítása és megerősítése, valamint a társadalmi elégedettség elérése érdekében javítani kell az esélyegyenlőségi célcsoportok kilátásait, az elszegényedett rétegek felemelkedését, a diszkriminációval sújtott nemzetiségek integrációját. Elő kell segíteni a társadalmi felzárkózást és a különböző okokból hátrányos helyzetű társadalmi csoportok integrációját a munka világába. A foglalkoztatás elősegítése, a mélyszegénység elleni küzdelem, a megkülönböztetés tilalma, a megváltozott munkaképességűek helyzetének javítása különösen fontos célok egy olyan megyében, mint Heves, ahol nagy a szociálisan hátrányos helyzetű társadalmi rétegek aránya. Fontos cél továbbá a családok helyzetének a javítása, családbarát megoldások és a társadalmi felelősségvállalás esélyegyenlőségi dimenziójának az erősítése. A megyén belüli térségi esélyegyenlőség erősítéséhez kiegyensúlyozott területi kiegyenlítés, a perifériák és az elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása szükséges. Elő kell segíteni a megye természeti és kulturális értékeinek, közérdekű létesítményeinek és rendezvényeinek nyilvános elérését, megközelíthetőségét és nem szabad korlátozni azok megsemmisítésének lehetőségét (kivéve védelem alá vont területek), és azokat a fogyatékkal élők számára is elérhetővé kell tenni. A közösségi közlekedés fejlesztése és korszerűsítése során is figyelembe kell venni a leszakadt térségek felzárkóztatásának, valamint életminőség egyenlőtlenségei mérséklésének a lehetőségeit. Törekedni kell továbbá a pénzbeli ellátásokhoz való hozzáférésben mutatkozó területi különbségek mérséklésére, és az esélyegyenlőség megteremtésére az egyéb szociálpolitikai szolgáltatásokhoz való hozzáférésben. Ki kell emelnünk az információ és a tudás gazdasági és társadalmi fejlődést elősegítő katalizátor szerepét, melyet a megyében is növelni szükséges az esélyegyenlőség megvalósításában. Az oktatás minősége és hatékonysága szintén hozzájárulhat az esélyegyenlőség megvalósításához és a hátrányos helyzetűek integrációjához. Ebben komoly szerepet vállalhatnak a megye oktatási és felsőoktatási intézményei, valamint az

	egyházak. 4.3 Információs társadalom: Az IKT gyors technológiai fejlődést indukál, mely megváltoztatja a gazdaság munkaerőigényét, ezáltal a képzési rendszer alkalmazkodását igényli és lehetőséget teremt a foglalkoztatás élénkítése céljából annak atipikus formáinak megvalósítására is. Az IKT szektor ugyanis túlmutat önmagán, kiemelt hatása van az esélyegyenlőség javítására, hiszen célja az emberek életminőségének javítása, tudásuk szélesítése, a különböző gazdasági és társadalmi fejlettségű földrajzi területek polgárai között a társadalmi egyenlőség megteremtéséhez való hozzájárulás. Az információs társadalom megteremtéséhez alapvető fontosságú a társadalom egyes rétegei között kialakuló digitális szakadék, valamint a digitális írástudatlanság felszámolása. Az innovatív szemlélet, a megújulni képes, újdonságokra nyitott társadalom azonban elengedhetetlen a sikeres fejlesztések megvalósításához.
--	--

5. A célrendszer koherenciájának vizsgálata

A megyei koncepció tervezése során a legfontosabb fejlesztési dokumentum a NEMZETI FEJLESZTÉS 2020 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció. A megyei koncepcióba beépítettük az abban megfogalmazott célkitűzéseket, javaslatokat. Az OFTK-ba pedig beemelésre kerültek a Heves Megyei Közgyűlés által megfogalmazott területpolitikai fejlesztési irányok:

- Gazdasági versenyképesség javítása a megye gazdasági adottságaira építő munkahelyteremtő beruházások ösztönzése, a munkahelymegtartó- és gyarapító fejlesztések priorálása és a beruházás ösztönzést támogató infrastruktúrák (infokommunikációs, közlekedési, oktatás-szakképzési, stb.) fejlesztése révén, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével. Megyén belüli észak-déli, északi területein kelet-nyugati kapcsolatok javítása.
- A helyi innovációk segítése, a K+F tevékenységek támogatása elsősorban a megyében működő felsőoktatási intézményekre (Eszterházy Károly Főiskola, Károly Róbert Főiskola) és tudásközpontokra alapozva.
- Turizmus súlyának megőrzése a termékkínálat fejlesztésével, komplexitásának és attraktivitásának növelésével különösen a lovas- (Szilvásvárad) és ökoturizmus (Tisza-tó), továbbá az egészségipar minőségi fejlesztése révén, építve Eger és a Mátra-vidék történelmi, borászati és természeti adottságaira, hagyományaira is.
- A megye környezeti minőségének javítása környezetbarát technológiák, megújuló energiaforrások meghonosításával és minél szélesebb körben történő alkalmazásával mind a verseny, mind pedig a közsférában, kiemelten építve Heves megye kedvező geotermikus adottságaira is.
- Heves megye kiemelkedő adottságaira építve a gyógy- és egészségturizmus pozicionálása, igazodva az európai demográfiai trendekhez, alapozva a megye gyógy- és termásvíz vagyonára is.
- A fejlesztési célok eléréséhez szükséges módszerek, eszközök, nemzetközi tapasztalatok megismerése és adaptálása interregionális típusú együttműködésekre alapozva.
- A hátrányos helyzetű perifériális kistérségekben az ellátórendszerek és térségközponti szerepkörök fejlesztése mellett a közlekedési viszonyok javítása, a jelentős arányú roma népesség társadalmi integrációjának segítése.

A megyei célrendszer elemei szorosan kapcsolódnak az OFTK-ban meghatározott alábbi négy átfogó célhoz:

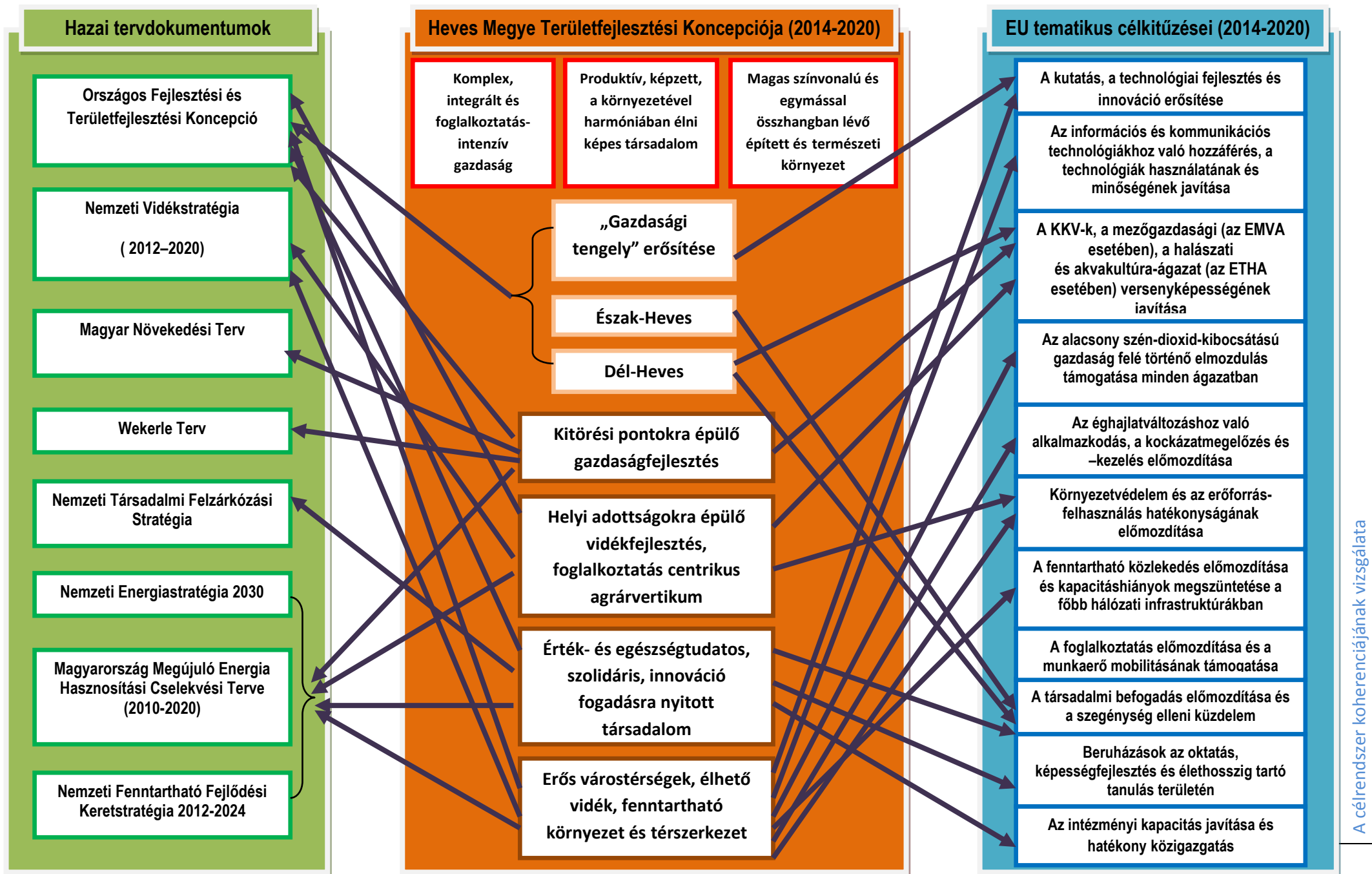
- Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés
- Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
- Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
- Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

A célrendszerünk stratégiai szintjét annak a szakmai elvárásnak megfelelően alakítottuk ki, miszerint komplexitást és területiséget képviseljenek. A megyei igényeknek és adottságoknak megfelelően integráltuk azokat a specifikus célkitűzéseket, amelyeket az OFTK az alábbiakban fogalmaz meg:

- Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság
- Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom (egészség- és sportgazdaság)
- Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás
- Kreatív tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I

- Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom, romaintegráció
- Nemzeti stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme
- Többközpontú növekedésünk motorjai: városok és gazdasági térségek
- Vidéki térségek értékalapú felemelése
- Egységes és integrálódó társadalom és gazdaság és egyenlő létfeltételek az ország egész területén
- Elérhetőség és mobilitás megújuló rendszere

Az egyéb országos szintű fejlesztési tervdokumentációkhoz való kapcsolódást az alábbi ábrában foglaltuk össze:

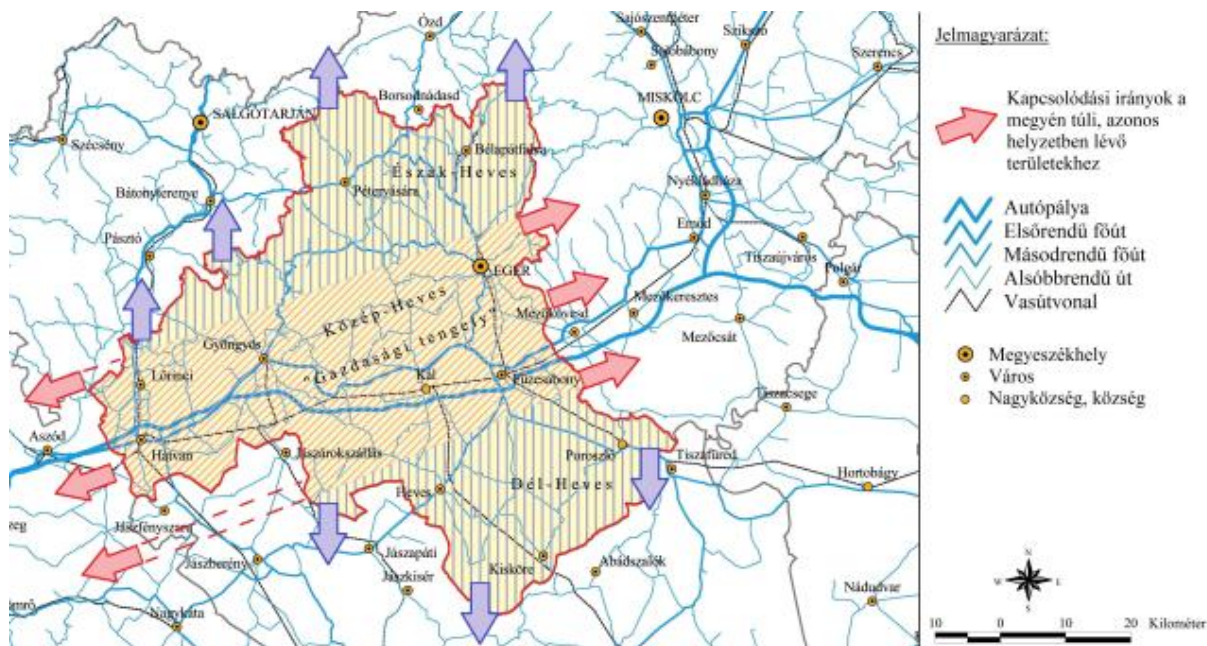
2. ábra: a célrendszer koherenciájának vizsgálata

6. Heves megye térszerkezete

Heves megye térszerkezeti elrendezésének jellegzetessége az Északi középhegység vonulata okozta kelet-nyugat irányú sávosság. Északon dombvidéki terület, a Heves-borsodi dombság sávja található. Déli irányban haladva, a Mátra és Bükk hegységek északi hegylábjának területei következnek. A harmadik jellegzetes térszerkezeti elem az északi középhegység, jellemzően erdővel borított hegyháti területi sávja. A hegyvidék déli hegylábi területei jellegzetesen szőlőtermelő vidékek. Ebben a területi sávban alakultak ki a megye legjelentősebb városai Hatvan, Gyöngyös és Eger. Ettől délre nagy kiterjedésű alföldi területek találhatók. Ezt az ötödik területi sávot határolja délkeleti irányból a Tisza-tó vízparti területe. Ez a **hat térszerkezeti sáv** természeti adottságok, társadalmi és gazdasági szerkezet szempontjából is jól jellemezhető, földrajzilag is jól körbeírható terület. A **kelet-nyugat irányú területi sávokat** észak-déli irányba a patakok ökológiai sávjai, a Zagyva, a Tarna, az Eger patak völgyei kötik össze, csak a legjelentősebb ilyen vízfolyásokat említve.

A megye fő közlekedési hálózatai is ehhez a térszerkezethez igazodnak, azzal az eltéréssel, hogy a megyén áthaladó kelet-nyugat irányú fő közlekedési tengely nem a három legjelentősebb település vonalához igazodik, hanem Hatvantól kezdve fokozatosan kinyílik déli irányba. Nem a hegyek déli lábánál fut, hanem az alföldi területeken, gazdaságilag gyengén fejlett térségen halad keresztül. Ez jellemző mind a vasúti, mind a közúti hálózatra is. Erről a közlekedési tengelyről elsősorban északra, a hegyek felé irányuló leágazások a jelentősebbek, az alföldre irányuló továbbvezetésük gyenge. Az észak-déli közlekedési kapcsolatok itt megtorpannak. Mivel a **gazdasági potenciállal rendelkező városok nem a kelet-nyugat irányú közlekedési tengelyen helyezkednek el**, ezért különösen fontos cél az észak-déli kapcsolati rendszerek, és azok alföldre irányuló ágainak fejlesztése.

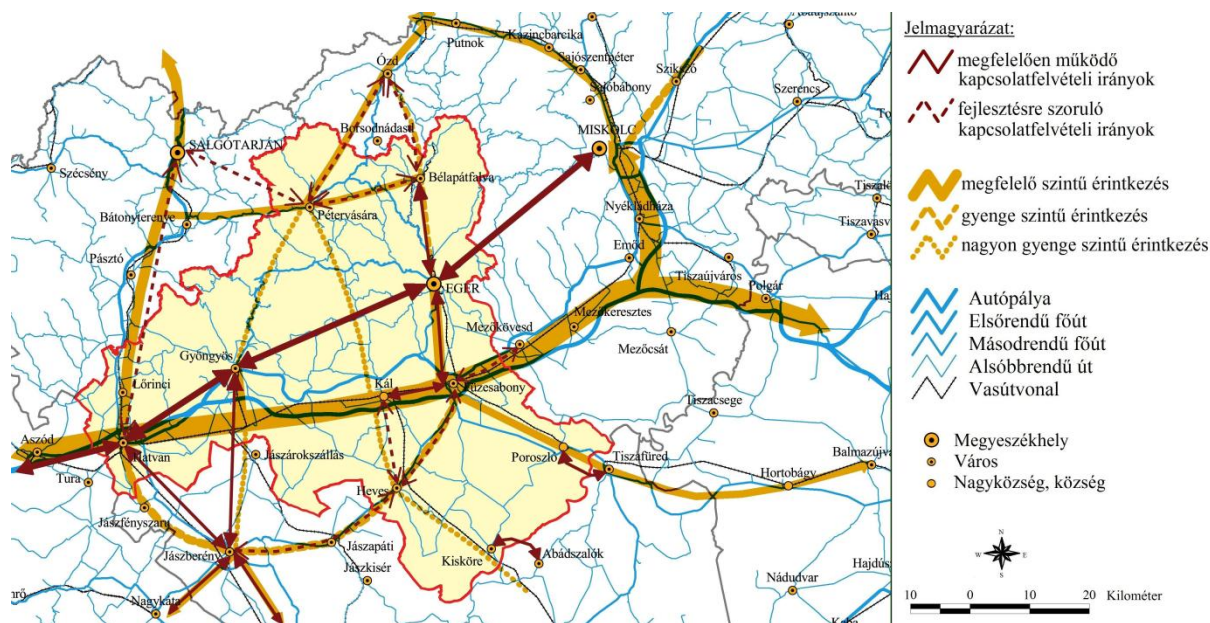
A megye térszerkezete, a közigazgatási területi felosztásánál jobban jellemezhető földrajzi adottságaiból következő kelet-nyugat irányú sávosságával (3. ábra). A célrendszer szempontjából **három markánsan elkülönülő területi egység**

3. ábra: Heves megye térszerkezete (szerk.: Szabó László – Pénzes János)

rajzolódik ki. Az **Észak-Hevesi** területek, amelybe beletartozik a Heves-borsodi dombság, és a Mátra-Bükk vonal északi hegylábi területei. A kelet-nyugat irányú **közlekedési tengely**, és az ahhoz északról kapcsolódó városok képezik a megye „**gazdasági tengelyét**”, így célrendszerük területi kiterjedése is ehhez kapcsolódik. A közlekedési tengelytől délre eső alföldi és folyó közeli területek adottságai és kitorési lehetőségei szintén együtt kezelhetők. Ez a **Dél-Hevesi** terület képezi a területi célok harmadik elemét. Észak-Heves dombvidéki és északi hegylábi területei, a **Közép-Heves „gazdasági és közlekedési tengely”** területe, és Dél-Heves alföldi, vízparti területei a megye teljes területét lefedő **hármasszoros területi célrendszert** képeznek. Amíg Közép-Heves keleti és nyugati irányba, addig Észak-Heves északi irányba, Dél-Heves pedig déli irányba csatlakozik a szomszédos megyék azonos adottságú területeivel.

A területi célrendszerekhez kapcsolódó elvek a természet-és környezetvédelmi szempontok figyelembevétele, a társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi érdekek együttes szolgálata, az ipari ökoszisztéma minél nagyobb arányú megvalósítása.

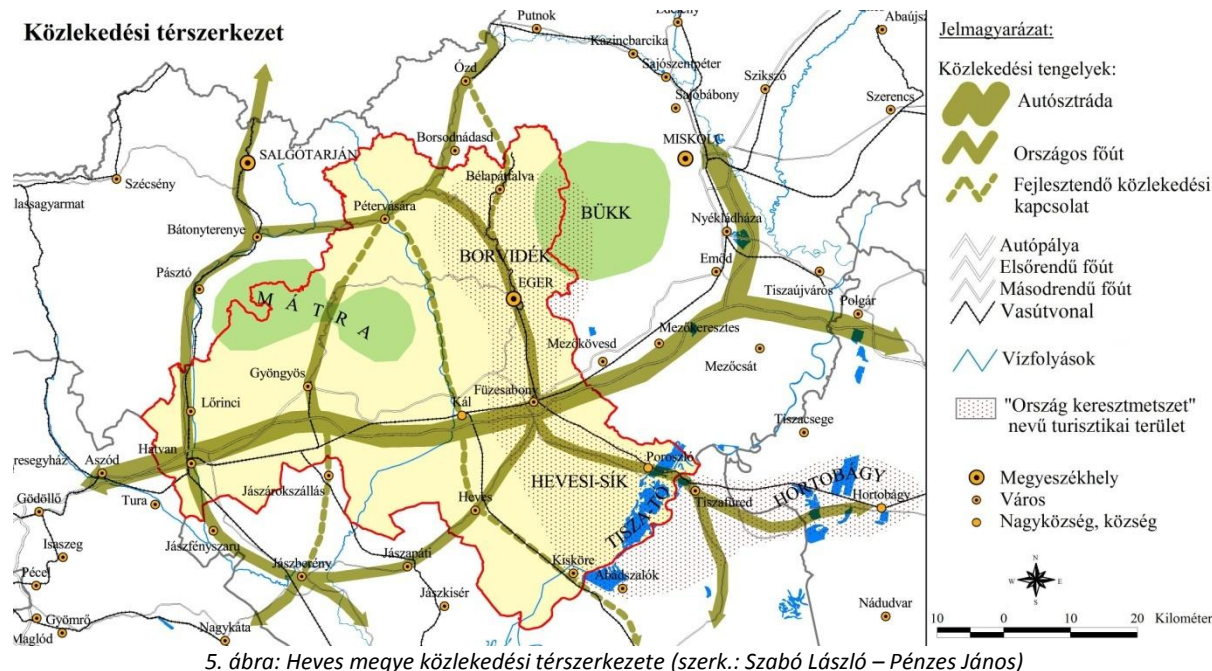
4. ábra: Települések közötti kapcsolati rendszer (szerk.: Szabó László – Pénzes János)

A települések közötti kapcsolati rendszer térszerkezeti (4. számú) ábrája a települések közötti **kapcsolat-felvételi irányokat**, és a közöttük létrejövő **érintkezési szinteket**, és azok fejlesztési javaslatait mutatja be. Az ábrán jól érzékelhető a fejezet elején már említett **megyei sajátosság**, hogy a **fő gazdasági tengely** (vagyis a fő kapcsolat felvételi irány) és a **fő közlekedési tengely** (vagyis a fő érintkezési irány) **szétnyílik**. Az ábra, az országos szintű, és a megyei szintű érintkezési irányok fejlesztésére is javaslatot tesz. Észak-Heves vonatkozásában Pétervására, Belpátfalva, Ózd azonos kihívásokkal és lehetőségekkel rendelkező **településhármas** kapcsolatfelvétele javasolható. Érintkezési vonatkozásban az Eger, Belpátfalva, Ózd vonal igényel fejlesztést. A Pétervására, Belpátfalva, Ózd településhármas Salgótarján, Bátonyterenye, Pásztó irányába történő kapcsolatfelvétele is erősen javasolt. Az érintkezési kapcsolatok éppen Salgótarján felé, a 21 számú főút irányába a jobbakk.

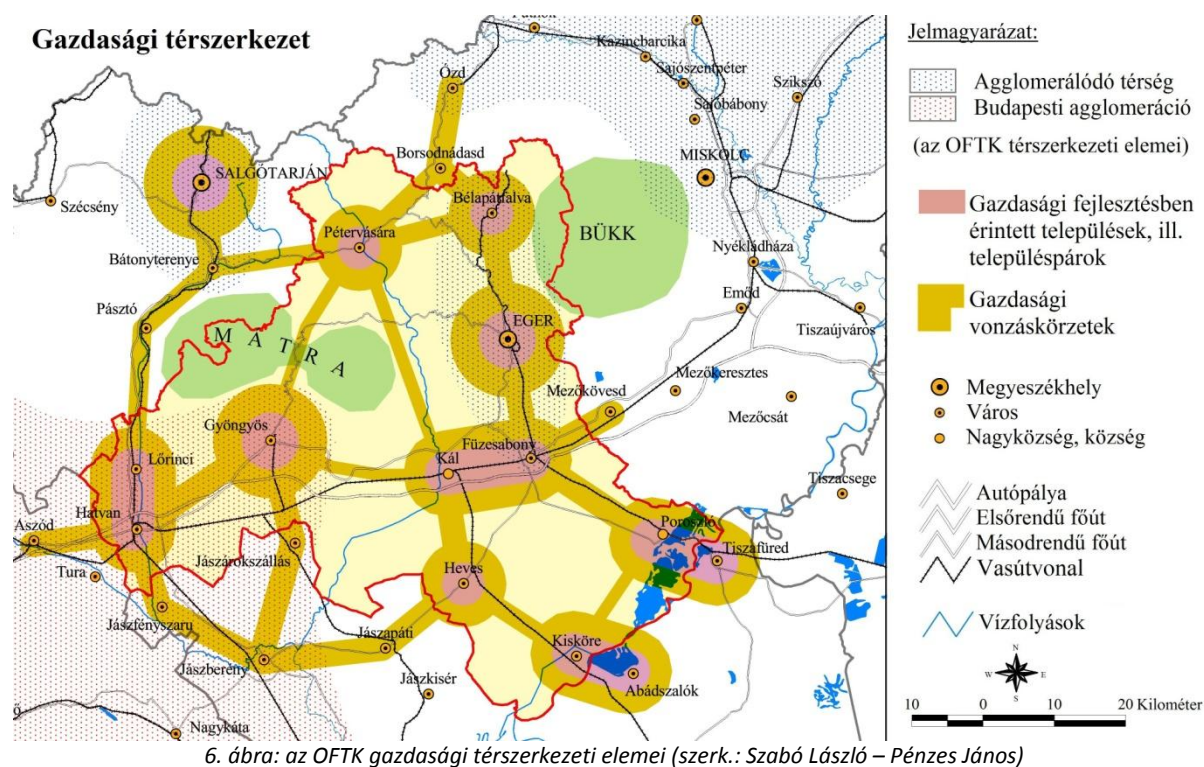
Fejlesztésre szorul a megyén belüli **észak-déli irányú** érintkezést biztosító Pétervásárától a 24. számú főúti Gyöngyös felé, onnan tovább Jászberény elérését lehetővé tevő útvonal. Ez az irány a településhálózat felfűzését szolgálja, nem a gyors áthaladást a területen. A másik ilyen településhálózatot felfűző, megyei szinten fontos érintkezési vonal, a **Tarna völgyében** futó Heves városáig, majd a Kisköre és Abádszalók településáig illetve Szolnokig vezetett útvonal. Ez is **teljes hosszában** fejlesztésre szoruló érintkezési irány.

Az országos szinten fejlesztésre javasolt érintkezési irányok, a 21 számú főút, és a 25 számú főút **déli irányú továbbvezetése** Jászberény központtal. Jászberényből mind Cegléd, Kecskemét, mind Szolnok irányába lehet továbbhaladni. Heves megye déli kapcsolatai Jászfényszaru, Jászárokszállás, Jászapáti, Jászberény (Jász-Nagykun-Szolnok megyei) településnégyeshez kötődnek.

A megye közlekedési térszerkezetét bemutató (5. számú) ábra, a meglévő és fejlesztésre szoruló fő közlekedési kapcsolatokat mutatja be. A megye gazdasági térszerkezetét és annak megyén kívüli kapcsolódásait, valamint az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió térszerkezeti elemeit a 6. számú ábra mutatja be. Ábrázolásra kerültek a **megye városi térségei**, a javasolt **településpárok**, és a **gazdasági vonzaskörzetek**. Pétervására, Belpátfalva, Kisköre-Abádszalók és Poroszló-Tiszafüred városi térségeinél az ellátással, az önellátással, az igazgatással, a környezet javításával kapcsolatos városi szerepkörök erősítése javasolt. Termeléssel és ipari tevékenységgel kapcsolatos területhasználat javasolható helye a **barnamezős** területek. Kedvezőek a **természetipar** és a **szociális gazdaság** lehetőségei. Lőrinci, Füzesabony, Heves városi térségeinél a funkcionális városi szerepkörök mellett a gazdasági termeléssel kapcsolatos városi szerepkörök erősítése szükséges. A termeléssel és ipari tevékenységgel kapcsolatos terület igénybevétele során, a barnamező mellett a körültekintően kialakított **zöldmezős** területkijelölés is támogatható, elsősorban **ipari parkok** formájában.

A Salgótarján, Gyöngyös, Hatvan, Jászberény vonal Budapest gazdasági gyűrűjéhez tartozik. Az Eger, Füzesabony, Heves vonal Budapest legkülső gazdasági gyűrűjének része, de Belpátfalva, Eger, Füzesabony vonal Miskolc külső gazdasági gyűrűjéhez is kapcsolódik.

A **periférikus helyzetben** lévő városi térségek **helyzeti előnyét** a több önálló központhoz való kapcsolódások jelenthetik. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban lezáródnak ábrázolt Salgótarján, Bátortereny és Ózd térsége, (a Mátra-Bükk vonaltól északra lévő területek) éppen az Észak-Hevesi térséggel (Pétervására és Belpátfalva városi térségeivel) nyerhetnek kapcsolódási lehetőséget. Az északi területekhez hasonló kapcsolódás alakítható ki a megye déli részén is a Jászság északi területeivel. Az ábrából is jól érzékelhető Heves megye térszerkezetének **megyehatáron átnyúló kapcsolódásai**. Ennek legfőbb partnerei Nógrád megye keleti része, Borsod-Abaúj-Zemplén megye nyugati határvonala és Jász-Nagykun-Szolnok megye északi területei, főleg a Jászság. A kelet-nyugat irányú gazdasági tengely pedig Pest megye keleti részével és Borsod-Abaúj-Zemplén megye autópályája körüli része hozza kapcsolatba Heves megye térszerkezetét. A gazdasági kapcsolatokat mind a közigazgatási határ mentén, mind a távolabbi területek felé erősíteni szükséges, a jelenlegi kapcsolatokat fokozásával és új kapcsolati elemek kialakításával. A külső gazdasági gyűrűk vonatkozásában a megyehatár menti szűkebb gyűrűn kívül, a Budapest, Kecskemét, Szolnok, Debrecen, Nyíregyháza, Miskolc, Kassa, Losonc által képzett térség jelenti a második gazdasági gyűrűt.

Térhasználati elvek:

- a barnamezős fejlesztések ösztönzése a zöldmezős beruházásokkal szemben
- a városi lakóterületek további szétterülésének megelőzése
- a munkahelyteremtő beruházásoknál a minél rövidebb munkába járási idő biztosításának figyelembe vétele
- a fejlesztések helyének kiválasztása, a közszolgáltatások területi szervezése során a fenntarthatóság, értékmegőrzés figyelembe vétele
- a közlekedés (személy- és áruszállítás) környezeti, közlekedésbiztonsági és műszaki kockázatának csökkentése
- akadálymentesség biztosítása
- esélyegyenlőség biztosítása az infrastrukturális rendszerek elérhetőségéhez, hozzáféréséhez
- a táji örökség védelme
- a környezetvédelem és gazdaságfejlesztés ésszerű egyensúlyának megteremtése
- a társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi érdekek együttes szolgálata
- az ipari ökoszisztéma minél nagyobb arányú megvalósítása.

7. A tervezési folyamat és társadalmasítás

A térség területfejlesztési szereplői elképzeléseinek feltárása, a tervezési folyamat partnerségi tervének elkészítése és végrehajtása:

A 2014-2020 időszak tervezési tevékenységéhez a fejlesztési elképzelések feltárása 2012 első felében kezdődött, amelynek keretében a települési önkormányzatok megkeresésén keresztül terveztük feltárni a lakosság, a vállalkozások, a civil szervezetek, a kistérségi társulások és maguk az önkormányzatok fejlesztési elképzeléseit.

A Partnerségi Terv elkészítése:

A Partnerségi Terv elkészítése 2012 júliusában kezdődött, amelyet a megyei önkormányzat hivatalán belül működő Területfejlesztési Munkacsoport szakemberei állítottak össze. Ebben meghatározásra kerültek: a partnerségbe bevonni kívánt célcsoportok, a partnerekkel folytatandó kapcsolattartás módja, eszközei és ütemezése, a társadalmasítással kapcsolatos rendezvények és azok menetrendje, az eredmények értékelésének és felhasználásának módja. A Partnerségi Tervet a Kögyűlés 134/2012. (IX. 28.) közgyűlési határozatával fogadta el.

A tervezési folyamat és Partnerségi Terv végrehajtása:

A Tervezői- és a Területfejlesztési Munkacsoport között folyamatos konzultáció zajlott. Ennek keretében hetente került sor munkaértekezletre, ahol mindkét munkacsoport igyekezett a legnagyobb létszámmal részt venni, a köztes időszakban is folyamatos kapcsolattartás volt jellemző az egyes szakágak felelősei között. A tervezés főbb lépései a következők voltak:

2012. 11. 30. Heves Megyei Kögyűlés:

2012. november 30-i ülésén Heves Megye Kögyűlése arról hozott döntést, hogy a készülő új „Heves Megyei Területfejlesztési Konceptió (2014-2020)” helyzetértékelő munkarésze megfelel a további tervezés alapjául. Ezt követően a tervezés következő szakaszának – javaslattevő fázis – munkálatai még 2012. év decemberében megkezdődtek.

2013. 01. 09. Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága:

2013. január 9-én a Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága 2/2013. (I. 9.) határozatában Heves megye fejlődése szempontjából az Európai Unió 2014-2020 közötti fejlesztési időszakára vonatkozóan a foglalkoztatás-bővítő gazdaságfejlesztést tartotta a legfontosabb célnak. A Bizottság a Heves Megyei Területfejlesztési Konceptió javaslattevő dokumentumának kidolgozása során ezen, legfőbb prioritás kiemelten történő kezelését javasolta.

2013. 01. 23-24. Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága:

2013. január 23. és 24. napján a Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága ülésén 26 meghívott résztvevő (állami, önkormányzati érdekeltek, érdekképviselői szervek, civil szervezetek és vállalkozások képviselői) volt jelen, akik vázolták problémáikat, jövőképeket, fejlesztési elképzeléseiket.

A megalkotott javaslattevő anyag a két napos ülésen elhangzott javaslatok figyelembe vételével illetve a minisztérium által kiadott tervezési útmutató betartásával készült el, amelynek megalkotásában a főiskolák szakemberei, az elnök, a bizottsági elnök, a főjegyző, a területfejlesztési ügynökség és a Heves Megyei Önkormányzat területfejlesztési és területrendezési osztályának munkatársai vettek részt.

2013. 01. 30. Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága:

A Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága 2013. január 30-i ülésére beterjesztésre került a Konceptió célrendszerének javaslata. A Bizottság 11/2013. (I. 30.) határozatában úgy döntött, hogy a „Heves Megyei Területfejlesztési Konceptió (2014-2020)” célrendszerét érintően a horizontális célok közé összevontan kerüljön be a fenntartható zöld megye, továbbá a tehetség gondozás és az információs társadalom. Ugyanezen ülésen 12/2013. (I. 30.) határozatában a Megyei

Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága a „Heves Megyei Területfejlesztési Konceptió (2014-2020)” célrendszerét a 11/2013. (I. 30.) határozatban tett javaslatokkal kiegészítve elfogadta.

Egyeztetés történt a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatallal, ahol a célrendszer struktúráját a szakmai elvárásokhoz illeszkedőnek tartották, megfelelő alapot teremtve a Konceptió részleteinek kidolgozásához.

2013. 03. 19. Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága:

2013. március 19-én a Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága társadalmasításra alkalmasnak találta a Konceptió betervezett változatát, amely tartalmazta a 2013. január 23. és 24. napján tartott Bizottsági ülésen elhangzott javaslatokat.

2013. 03. 19. Területfejlesztési Egyeztetési Fórum:

2013. március 19-én került sor a Területfejlesztési Egyeztetési Fórum ülésére, amelyen a Szakmai Tanácsadó Kerekasztal személyes véleményezésre felkért szervezetei vettek részt (Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata, Heves Megyei Kormányhivatal, Eszterházy Károly Főiskola, Károly Róbert Főiskola, Heves Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Heves Megyei Agrárkamara, Magyar Turizmus Zrt. Észak-magyarországi és Tisza-tavi Regionális Marketing Igazgatóság, Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.) Ezen a fórumon az előbbi szervezetek képviselői mondhatták el véleményüket a koncepció javaslattevő fázisával kapcsolatban.

A Szakmai Tanácsadó Kerekasztal azon szereplői, akik a Területfejlesztési Egyeztetési Fórumon írásbeli állásfoglalásuk megküldésével vesznek részt, 2013. április 03-ig kaptak lehetőséget arra, hogy állásfoglalásaikat, véleményüket és javaslatukat megküldjék a Heves Megyei Önkormányzat részére. A felkért 54 szervezet közül a fenti határidőig 12 db vélemény érkezett.

2013. 03. 25-29. „Tervezés Hete” elnevezésű fórunsorozat:

A Partnerségi Tervben szereplő, a járásközpont településeit érintő, a „Tervezés Hete” elnevezésű területfejlesztési fórunsorozat az alábbi településeket érintette: Eger, Heves, Füzesabony, Hatvan, Pétervársára, Bélapátfalva, Gyöngyös. A járási székhelytelepüléseken a helyi gazdasági, közigazgatási, civil és szakmai képviselők is elmondhatták véleményüket, észrevételeiket a bemutatásra került javaslattevő fázisról ilyen formán is bekapcsolódhattak a területfejlesztési munkafolyamatba. A rendezvényeken jellemzően a települési polgármesterek, helyi vállalkozók, civil szervezetek képviselői vettek részt, ezzel biztosítva, hogy a helyi tudás, a helyi problématerkép, és a megoldási javaslatok is bekerülhessenek a dokumentumba.

A területfejlesztési konzultációs fórunsorozat hét állomásán közel 200 résztvevő, több mint 50 javaslata hangzott el a koncepció szakmai iránymutatásaival kapcsolatban. A legtöbb esetben a hozzászólók a bemutatott megyei javaslattevő fázist széleskörűnek, a problémákra és azok megoldási lehetőségeire fókuszáló dokumentumként jellemezték.

2013. 04. 04. Minőségbiztosítás megérkezése:

2013. április 4-én a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal részéről megérkezett a Heves megyei koncepció javaslattevő fázisának minőségbiztosítása.

A dokumentumból kiderül, hogy a Megyei Területfejlesztési Konceptió mind formailag, mind tartalmilag követi a 218/2009. (X.6.) kormányrendelet III. számú mellékletében előírtakat. Kisebbségi kiegészítésre van szükség a megye társadalmi elveinek meghatározásával kapcsolatban illetve a horizontális elvek és célok témakörét érintően.

2013. 04. 10. Területfejlesztési Konferencia:

2013. április 10-én Területfejlesztési Konferencia megtartására kerül sor, melynek témája a szomszédos megyék területfejlesztési koncepcióinak illetve a társadalmasítás tapasztalatainak szakmai bemutatása.

2013. 04. 16. Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága:

2013. április 16-án a Megyei Fejlesztési és Nemzetközi Ügyek Bizottsága döntött a megyei területfejlesztési koncepció előrehaladásáról készült beszámoló elfogadásáról. A beszámoló tartalmazta a társadalmasítási folyamat során érkezett észrevételek, javaslatok bemutatását és beépülését a Konceptió anyagába. Tájékoztatás a Bizottság arról, hogy az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió Országgyűlés általi elfogadására a minisztérium által kapott előzetes információk alapján a korábbiakhoz képest később kerül sor (leghamarabb 2013. év júniusában). A Heves Megyei Területfejlesztési Konceptiót az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió elfogadása után lehet majd a Heves Megyei Közgyűlés elé elfogadásra betervezni.

2013. 04. 16. Területfejlesztési Egyeztetési Fórum:

2013. április 16-án került sor a Területfejlesztési Egyeztetési Fórum ülésére, amelyen a Szakmai Tanácsadó Kerekasztal személyes véleményezésre felkért szervezetei kaptak meghívót. A fórum témája a társadalmasítás folyamatának és eredményeinek bemutatása volt.

2013. 04. 26. Heves Megyei Közgyűlés:

A Heves Megyei Közgyűlés megtárgyalta és elfogadta a Heves Megyei Területfejlesztési Konceptió tervezésének előrehaladásáról szóló beszámolót.

A koncepcióalkotás Partnerségi Tervben megfogalmazott tervezett ütemterve:

I. ütem: Előkészítő fázis. (helyzetelemzés, helyzetértékelés)	2012 IX.	2012 X.	2012 XI.	2012 XII.	2013 I.	2013 II.	2013 III.	2013 IV.
Szerződéskötés a Tervezővel.								
Adatgyűjtés és meghirdetés.								
Tervezői dokumentáció.								
Területfejlesztési Egyeztetési Fórum.								
Közzgyűlési határozat:								
II. ütem: Javaslattevő fázis.	2012 IX.	2012 X.	2012 XI.	2012 XII.	2013 I.	2013 II.	2013 III.	2013 IV.
HMTK tervezői dokumentáció.								
Területfejlesztési Egyeztetési Fórum.								
Térségi Szakmai Fórumok.								
Területfejlesztési Konferencia.								
Területfejlesztési Egyeztetési Fórum.								
Véleményezési eljárás.								
HMTK közzgyűlési elfogadása.								

Jelmagyarázat:

Szerződéskötés, adatgyűjtések, véleményezések, egyeztetések.								
Tervezésre fordítható idő.								
Tervdokumentáció kiegészítések, a tervezői válaszokra fordítható idő.								

8. A területfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

A célrendszerben meghatározott fejlesztési prioritások megvalósításához elengedhetetlen az Európai Unió forrásainak bevonása. A 2014-2020 időszakra vonatkozó európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról a Kormány 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozata rendelkezik, meghatározva a célokat és alapelveket:

- a 2014–2020 között rendelkezésre álló európai uniós fejlesztési forrásokat a magyar gazdaság növekedési potenciáljának erősítésére kell összpontosítani, ezért az összes forráson belül jelentősen növelni kell a közvetlenül gazdaságfejlesztésre irányuló források részarányát,
- a 2014–2020 között elérhető források felhasználásának tervezése során elsősorban a magas hozzáadott értéket biztosító termelés és a foglalkoztatás erősítését kell stratégiai célnak tekinteni, szem előtt tartva a kidolgozás alatt álló Országos Fejlesztési Konceptió és Országos Területfejlesztési Konceptió fejlesztési prioritásait, valamint az Európa 2020 Stratégia keretében Magyarország által vállalt, a Nemzeti Reform Programban rögzített számszerű célkitűzéseket is,
- a 2014–2020 között elérhető források felhasználásának tervezését integrált módon, valamennyi elérhető fejlesztési forrás figyelembevételével kell elvégezni, ideértve a vidékfejlesztési forrásokat is,
- a fejlesztési forrásokat lehetőség szerint koncentrált módon, kevés számú fejlesztési prioritásra összeponosítva kell felhasználni, elkerülve a források nem kívánatos szétaprózódását,
- a 2014–2020 közötti fejlesztési források felhasználásának tervezése során figyelemmel kell lenni a jelenlegi tervezési időszakban indult, de a következő időszakra átnyúló fejlesztések folytonosságának biztosítására, és törekedni kell arra, hogy a jelenlegi tervezési időszakban sikeresen futó, kiemelkedően eredményes támogatási konstrukciók folytatása a 2014–2020 közötti időszakban is biztosított legyen,
- a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználását központi koordinációval működő decentralizált intézményrendszernek kell támogatnia, amelyben hatékony központi koordináció mellett érvényesül az ágazati szakpolitikákért felelős tárcák tervező és irányító szerepe,
- a 2014–2020 között elérhető források felhasználását biztosító új intézményrendszer kialakításakor biztosítani kell a jelenlegi fejlesztési időszak kifutó programjainak zökkenőmentes zárását és a kifizetések teljes körű abszorpcióját, törekedve a teljes intézményrendszeren belüli esetleges párhuzamosságok minimalizálására,
- a 2014–2020 között rendelkezésre álló európai uniós fejlesztési források 60 százalékát közvetlenül gazdaságfejlesztésre kell fordítani, a fennmaradó 40 százalékot pedig a humán erőforrás-fejlesztés, az infrastruktúrafejlesztés, a környezetvédelem és az energiahatékonyság célterületek között kell allokálni, figyelembe véve az európai uniós forrásokból megvalósuló fejlesztésekkel kapcsolatos determinációkat,
- a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokból elsősorban vissza nem térítendő támogatások nyújtására kell törekedni, a fejlesztéspolitikai önerő minimalizálása mellett,
- a közszférához tartozó kedvezményezettek esetében biztosítani kell, hogy a támogatási döntések az általános pályázati rendszertől eltérő, egyszerűsített eljárásrend keretében szülessenek meg,
- a 2014–2020 között elérhető források felhasználásának tervezését a területiség elvét figyelembe véve kell elvégezni, különös tekintettel a területi operatív programok tervezésére, amely során biztosítani kell a megyék hatékony közreműködését

operatív program	forrás	szakmai tartalom meghatározásáért első helyen felelős tárca	irányító hatóság elhelyezése
Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP (GINOP)	ERFA	NGM	NGM
Versenyképes Közép-Magyarország OP (VEKOP)	ERFA	NGM	NGM
Terület- és Településfejlesztési OP (TOP)	ERFA	NGM	NGM
Intelligens Közlekedésfejlesztési OP (IKOP)	ERFA, KA	NFM	NFM
Környezeti és Energetikai Hatékonysági OP (KEHOP)	ERFA, KA	NFM, VM	NFM
Emberi Erőforrás Fejlesztési OP (EFOP)	ERFA, ESZA	EMMI	EMMI
Koordinációs OP (KOP)	KA	ME	ME
Vidékfejlesztési Program (VP)	EMVA	VM	VM
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP)	ETHA	VM	VM

1. táblázat: A 2014–2020 közötti európai uniós források felhasználását biztosító operatív programok szerkezete a 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozata alapján

A határmenti térségek fejlesztése kapcsán Heves megyét érinti a Magyarország - Szlovákia Határmenti Együttműködési Program. A program keretében a 2007 és 2013 között felhasználható ERFA keret 176 millió EUR volt. A program mindkét országot érintő szakmai szervezete a Közös Technikai Titkárság továbbá Magyarországon az IH szintű feladatokat a Nemzetközi Együttműködési Programok Irányító Hatósága látja el az NFÜ szervezetén belül. A program első szintű ellenőrzési feladatait a Váti Nonprofit Kft. területi irodái látják el. A 2014-2020-as időszakban a szlovák- magyar program vonatkozásában várhatóan a Széchenyi Programiroda jut meghatározó szerephez.

A területfejlesztési eszközrendszer egyik meghatározó eleme a települések belső erőforrásainak összessége, melyek nélkül az egyes fejlesztési elképzelések nem jöhetnének létre. Ilyen belső eszközök és erőforrások lehetnek a települések saját bevételei, a saját teljesítés keretében elvégzett nem anyagi jellegű tevékenységek, a helyi magántőke bevonása a projektek megvalósításába és előkészítésébe. Az egyes települések saját bevételei közül ki kell emelni az adóbevételeket, ezen belül pedig az iparűzési adó és idegenforgalmi adóbevételeket, amelyek a beruházások, fejlesztések esetében az önerő alapjául szolgálhatnak.

A megyei önkormányzatok feladatait alapvetően két törvény szabályozza: a 2011. évi CLXXXIX. Törvény Magyarország helyi önkormányzatairól 27. § (1) bekezdése szerint: „A megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.”

A fentiekben megfogalmazott feladat- és hatásköröket a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 11. és 13. § részletezi, mely részben tervezési (koncepció és programalkotás), részben koordinációs illetve közreműködési feladatokat határoz meg. A lentebb bemutatásra kerülő feladat ellátási módokhoz viszont szükséges lenne a vonatkozó jogszabályok módosítása a feladatok részletezése és konkretizálása érdekében.

A Koncepcióban meghatározott célok megvalósítását a megyei önkormányzat a következő feladat ellátási formákban tudja segíteni:

- Közreműködő szervezeti feladatkör (Terület- és településfejlesztési OP megyei szintű prioritásai). Ennek keretén belül a Közgyűlés döntéshozói testületként funkcionálna, míg a menedzsment jellegű feladatokat a Megyei Önkormányzati Hivatal látná el.

Ha az 1. pontban meghatározott feladatellátás nem kerül megyei szintre, akkor az alábbi feladatok kerülhetnek meghatározásra:

- projektszintű kiválasztással kapcsolatos feladatok (pl. értékelési szempontok, kritériumok meghatározása, monitoring bizottsági részvétel, stb.) menedzsmenti feladatok nélkül
- integrált projektek szervezése, melyben a megyei önkormányzat, mint főkezdvezményezett venne részt.
- helyi közösségvezérelt kezdeményezések koordinációja, munkaszervezeti feladatok ellátása (LEADER, CLLD)

Mindegyik esetben szükséges a meglévő – elsősorban humán – kapacitások fejlesztése, legfőképpen az 1. pontban leírt feladatnál.

9. A koncepció üzenetei

A koncepció általános üzenetei:

- **Gazdasági növekedés.** A megye gazdasági elemeinek helyi értékeken alapuló, de egymással szinergiában történő fejlesztése.
- **Munkahelyteremtés.** A lakosság életszínvonalának emelése illetve a megye népességmegtartó erejének növelése azzal érhető le, ha minden aktív korú lakosnak meg lesz a lehetősége az értéktérítő munkavégzésre.
- **Infrastruktúra fejlesztés.** A gazdaságfejlesztés és a társadalmi felzárkóztatás feltétele a szükséges infrastruktúra megfelelő szintű rendelkezésre állása

A koncepció üzenetei a gazdasági szereplők számára:

- **Nyersanyag, hozzáadott érték, piac és nyereség.** Elsősorban a helyi nyersanyagokból, minél nagyobb hozzáadott értéket előállítva, hazai piacra is termelve, a nyereség helyben történő felhasználása és befektetése.
- **Szociális érzékenység.** A gyermekneveléssel, idős- és beteggondozással felelősen foglalkozó munkavállalók kiszolgáltatottságának ellensúlyozása, irányukba tanúsított nagyobb szociális érzékenységgel. Részvétel a társadalmi célok elérésében.
- **Rugalmasság.** A változó piaci körülményekhez való rugalmas alkalmazkodás.
- **Együttműködés.** Klasterek kialakítása és a hálózatosodás elősegítése.
- **Munkahelyvédelem.** Aktív törekvés a munkahelyek megtartására és új munkahelyek létrehozására.
- **Gazdasági programok.** Minél nagyobb részvétel a gazdaságélénkítő programokban.
- **Innovációra nyitottság.** A gazdasági szereplők minél nagyobb arányba vegyék igénybe a kreatívipart és nagyobb hozzáadott értéket eredményező innovációt.

A koncepció üzenetei az innováció és fejlesztés fokozására:

- **Társadalmi-és nemzetgazdasági kitekintés.** Társadalmi-és nemzetgazdasági szinten kell minden innovációt (eljárás-vagy termékfejlesztést) vizsgálni és értékelni.
- **Alacsony eszközigényű eljárások.** Az eszközigény nélküli, vagy az alacsony eszközigényű, és mégis jelentős nemzetgazdasági hasznot vagy értéket létrehozó eljárások és módszerek széleskörű elterjesztése.
- **Oktatás és képzés.** Az oktatás és képzés a piaci igényekhez legjobban alkalmazkodva, minél magasabb szinten valósulhasson meg. Az oktatásban és képzésben való részvétel megtérülő befektetésnek számítson.

A koncepció üzenetei a környezet-és természetvédelem érdekében:

- **Természet-és környezetvédelmi szempontok.** A fejlesztések a természet-és környezetvédelmi szempontok figyelembevételével valósuljanak meg.
- **Társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi érdekek.** A fejlesztéseket olyan területen kerüljenek megvalósításra, melyek elhelyezkedése egyaránt szolgálja a társadalom, a gazdaság és a környezetvédelem érdekeit.
- **Ipari ökoszisztéma.** A fejlesztésekbe olyan területek kerüljenek bevonásra és olyan fejlesztéseket rendeljenek egymás mellé, ahol az ipari ökoszisztéma minél nagyobb arányban megvalósulhat.

A koncepció üzenetei az állampolgárok számára:

- **Egészségmegőrzés.** Ennek legfontosabb elemei a rendszeres testmozgás, az egészséges táplálkozás, preventív gondolkodás illetve a szellemi- és mentális kiegyensúlyozottság.
- **Család és gyermekek vállalása.** A család fontossága és tisztelete, az egészséges párkapcsolat kialakítása és fenntartása, a gyermekáldás fontossága és felelős vállalása.
- **Tudás és képzettség.** A tudás és képzettség folyamatos fejlesztése, az életkornak megfelelő testi és szellemi képességek fenntartása.
- **Lakóhely tisztelete.** A helyben maradás, a helyben boldogulás akarása, a személyes identitástudat kialakítása, az elődök, a szokásaik és cselekedeteik ismerete.
- **Saját tulajdon rendben tartása.** A saját lakókörnyezet rendben tartása, állapotának megőrzése, értékének növelése és védelme.
- **Takarékosság.** Takarékoság a természetes erőforrásokkal, az ivóvízzel, az energiával.
- **Nulla hulladékképzés.** A hulladékképzés lehető legalacsonyabb szintre hozása, a hulladékok szelektív gyűjtése, lehető legnagyobb mértékű (újra)hasznosítása, továbbá legkisebb környezeti terheléssel járó ártalmatlanítása.
- **Közösségi élet.** Közösségért való aktív tenni akarás. A közösségi és természeti értékek óvása, megőrzése, gyarapítása. Kirekesztés mentes közösséghez való tartozás.
- **Helyi termékek és szolgáltatások.** Helyi termékek fogyasztása, helyi szolgáltatások igénybevétele. Országjárás, ország-ismeret, a Kárpát-medencén belül.
- **Rekreáció, kikapcsolódás.** A szabadidő hasznos eltöltése, kulturális kikapcsolódás, biztonságos szórakozás.
- **Odafigyelés, segítségnyújtás, méltányosság.** Embertársakra és más élőlényekre való odafigyelés, segítségnyújtás, méltányosság gyakorlása. Mások kirekesztésének kerülése.

- **Lelki és szellemi egészség.** A lelki és szellemi képességek gyarapítása és megőrzése. Valamely – nem kirekesztő gondolkodású – egyházi vagy lelki-szellemi közösséghez való tartozás.

A koncepció üzenetei a családok számára:

- **Generációk tisztelete.** Értékközpontú gondolkodás közvetítése az utódokról, a gyermekekről, az aktívkorúakról, az idősekről, az elődökről és ősookról. Értékközpontú, kirekesztés mentes származás- és nemzettudat.
- **Gyermekek vállalása.** A gyermekek vállalása és felelős felnevelése, a család aktív eltartó képességéhez mérten, lehetőség szerint több generáció együttműködésével.
- **Nevelés, képzés és készségfejlesztés.** A nevelés, képzés és készségfejlesztés biztosítása a gyermekek számára. Képzés, készség- és képességfejlesztés biztosítása a család minden tagja számára.
- **Egészségmegőrzés.** A testi, szellemi és lelki egészség megőrzésének biztosítása a család minden tagja számára. A családon belüli erőszak és megfélemlítés kerülése és megakadályozása.
- **Odafigyelés, gondoskodás és segítségnyújtás.** Odafigyelés, gondoskodás és segítségnyújtás a család minden rászoruló tagja számára. Betegek és idősek gondozásának vállalása.
- **Teljes értékű család.** A teljes értékű családban, illetve nagycsaládban való élet fontossága, ha lehetőségei adóttak.
- **Családi hagyományok.** A családi hagyományok, szokások, tradíciók őrzése. Pozitív, nem kirekesztő gondolkodású családi identitástudat kialakítása. Elődök és ősök emlékének tisztelete.
- **Családi tulajdon.** A család lakókörnyezetéhez tartozó tulajdonok folyamatos rendben tartása, állapotának megőrzése és védelme.

A koncepció üzenetei a községek (a vidéki térségek) számára:

- **Helyi termékek.** A helyi termékek és erőforrások felhasználása.
- **Népességmegtartás.** A népesség, különösen a fiatalok helyben maradásának elősegítése odafigyeléssel, a helyi ügyekbe történő partneri bevonással. Kapcsolattartás az elszármazottakkal.
- **Odafigyelés, gondoskodás, segítségnyújtás, szolidaritás.** A helyi lakosság segítőkészségére, az egészséges családi kapcsolatokra építve.
- **Gyermekvállalás.** A gyermekvállalás ösztönzése. Gyermekgondozás segítése. Családsegítés.
- **Szociális gazdálkodás.** A helyi adottságokra alapozó, helyi munkaerőt foglalkoztató rendszerek kialakítása.
- **Természetipar.** Természeti környezet fenntartása és javítása.
- **Hagyományok.** A hagyományok őrzése. Községi identitástudat erősítése. Községükre büszke lakosok.
- **Kulturális értékek.** Nemzeti, illetve nemzetiségi kulturális-és tárgyi értékek, a nyelv és szokások őrzése.
- **Nevelés, képzés és készségfejlesztés.** A nevelés, képzés és készségfejlesztés községi szintű, önszerveződésre épülő ösztönzése és segítése.
- **Közbiztonság.** A közbiztonság érdekében aktív együttműködés a hatóságokkal. Polgárórság. Mezőőrség.
- **Aktív kapcsolattartás.** Aktív kapcsolattartás a térségi városközponttal illetve a környező településekkel.

A koncepció üzenetei a városok (a városi térségek) számára:

- **Felelős szerepvállalás.** Felelős gondolkodás a városhoz tartozó vidéki térség összefogásában. Aktív érdeklődés és közreműködés a vonzáskörzethez tartozó községek ellátásának segítségével. Integrált és komplex fejlesztési programok kidolgozása, melyek nem csak a város, hanem a vonzásterülete településeinek igényeit, szükségleteit, elképzeléseit is figyelembe veszi.
- **Városi szerepkörök.** A funkcionális városi szerepkörök széleskörű vállalása és ellátása.
- **Megközelíthetőség.** A könnyű és biztonságos megközelíthetőség biztosítása a városhoz tartozó vidéki térségek számára, különösen tömegközlekedési eszközökkel és kerékpárral.
- **Szervezés és összefogás.** A városon belüli városrészek és a városhoz tartozó vidéki térségek összefogásának és együttműködésének hatékony megszervezése különösen, a helyi gazdaság, a helyi kereskedelem, a helyi szolgáltatás, az oktatás, az egészségügy, a kulturális értékek, a szórakozás, a hagyományörzés területén. A fejlesztések során a kapcsolódó intézményekkel való fokozott együttműködés, szolgáltatásaik igénybe vétele (pl. főépítész)

A koncepció üzenetei az egyházak számára:

- **Karitás és misszió.** A karitatív és missziós tevékenységek minél szélesebb körű gyakorlása.
- **Gyermekvállalás.** A felelős gyermekvállalás, a sokgyermekesség ösztönzése és segítése.
- **Családmodell.** Az egészséges családmódel, a többgenerációs, a nagycsaládi életforma közvetítése.
- **Idősgondozás.** Az idősgondozás ösztönzése, segítése és támogatása.
- **Rászoruló.** A leszakadó társadalmi rétegek lelki ösztönzése és segítése a munkára, az egészséges közösséghez való tartozásra.
- **Magatartásformák.** Pozitív, a szellemi és lelki épség megőrzésére irányuló magatartásformák közvetítése.
- **Vallási turizmus.** A történelmi Magyarország területén a vallási turizmus, a hálózati jellegű zarándokutak és infrastruktúrájuk kiépítésének ösztönzése és támogatása.
- **Zarándoklás.** A csoportos és egyéni zarándoklás ösztönzése és segítése.
- **Egyetemjárás.** A hagyományokat felelevenítő peregrináció (a diákok külföldi egyetemjárásának) támogatása, kapcsolatokra épülő segítése.

A koncepció üzenetei a szegregáció megszüntetésére:

- **Kialakulás okainak megszüntetése.** A szegregáció megszüntetése érdekében meg kell akadályozni a negatív használati magatartás kialakulását, ennek közösségi magatartássá való átalakulását, a pozitív magatartású rétegek elköltözését. A szegregációt nem a szegénység okozza, ezért az sem az anyagi értékek növelésével, sem segélyezéssel, sem elszigeteléssel nem szüntethető meg.
- **Fiatall generáció formálása.** A szegregáció megszüntetésének hosszú távú eszköze, hogy a negatív magatartási formát ne vegye át az új generáció. Ez a neveléssel, oktatással, képzéssel, szakképzéssel és pozitív minták felmutatásával érhető el.
- **Jogi és jogalkalmazási eszközök.** A szegregáció megszüntetésének nélkülözhetetlen eleme, a negatív magatartás visszaszorítása a jogalkotás és jogalkalmazás eszközeivel. Ezen belül különösen fontos a szociális ellátás felhasználásának ellenőrzése, a köteleességek szélesebb körű megalkotása és betartatása, valamint a megelőző jellegű intézkedések alkalmazása.

A koncepció üzenetei a jogalkotók számára:

- **Segélyek és támogatások.** A szociális segélyeket és egyéb támogatásokat csak a segélyezett (illetve támogatott) célra lehessen fölhasználni. A segélyek és támogatások fölhasználása ellenőrzött legyen.
- **Szociális ellátórendszer.** Olyan szociális ellátórendszerek kidolgozása, amely ösztönözi a szegregációban élő rétegeket arra, hogy helyzetükön változtassanak.
- **Szociális gazdaság.** Szociális gazdaságot segítő jogszabályok megalkotása.
- **Természetipar.** Természetipart segítő jogszabályok megalkotása. A természeti környezet fenntartása és fejlesztése társadalmi hasznosságának felismerése. Az ezzel foglalkozó közösségek és egyének ne támogatást kapjanak, hanem feladatot (munkalehetőséget) és annak elvégzése után járó díjazást (munkabért).
- **Önfenntartás, önfoglalkoztatás.** Az önfenntartást, az önfoglalkoztatást segítő jogszabályok megalkotása.
- **Tulajdonhoz kötődő felelősség.** A tulajdonláshoz ne csak jogok, de kötelezettségek is kapcsolódjanak, amelynek el nem végzése csökkentse a tulajdonláshoz kapcsolódó jogok mértékét. Az ilyen jellegű jogszabályok szélesebb körű kiterjesztése, alkalmazásukat biztosító rendeletek hatékonyságának növelése.
- **Tulajdonvédelem, önvédelem.** A közbiztonság érdekében a tulajdonvédelem és az önvédelem hatékonyságát növelő jogszabályok megalkotása.
- **Gyermek-, idős-és beteggondozás.** Az önfoglalkoztatás keretében, képzettségen alapuló gyermek-, idős-és beteggondozás lehetőségének szélesebb körű biztosítása.
- **Gyermeknevelés.** A gyermekneveléssel felelősen foglalkozó munkavállalók kiszolgáltatottságának csökkentése.
- **Jogalkalmazás.** Hatékonyabb jogalkalmazást és büntetőeljárást lehetővé tevő jogszabályok megalkotása.
- **Közigazgatás.** Folytatni kell a közigazgatás átszervezését a hatékonyság növelése és az ügyfélközpontúság érdekében. Fontos az intézmények, hivatalok közötti együttműködés fokozása a területfejlesztési célok elérése érdekében.

A koncepció üzenetei a jogalkalmazók számára:

- **Ellátási egyenlőtlenségek.** A jogalkalmazás mértéke és hatékonysága a keletkező feladatokhoz legyen csoportosítva. Az ilyen, nagyobb jogalkalmazási erőt és hatékonyságot igénylő helyek például a szegregációval érintett területek.
- **Jogkövető magatartás.** A jogkövető magatartás hatékony kikényszerítése különösen fontos a megfelelő magatartásformák, valamint az épített környezet állapotához kapcsolódó értékmegőrző, értéktermelő használati magatartás kialakulásában.